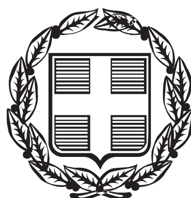

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **Αρ. Φύλλου 891**

19 Μαΐου 2015

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 577/VII/2013

Λήψη απόφασης επί της από 31.05.2013 γνωστοποίησης συγκέντρωσης κατ' άρθρα 5 - 10 ν. 3959/2011 από τις εταιρίες «ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ΑΒΕΤΕ Α.Ε.» και «ΔΕΗ Α.Ε.» που αφορά στη μεταβολή του κοινού ελέγχου επί της επιχείρησης «Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων Α.Ε.».

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτιρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 24η Οκτωβρίου 2013, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτριος Κυριτσάκης
Αντιπρόεδρος: Δημήτριος Λουκάς
Μέλη: Ιωάννης Μπιτούνης
Εμμανουέλα Τρούλη
Βικτωρία Μερτικοπούλου
Δημήτριος Δανηλάτος
Γραμματέας: Ευαγγελία Ρουμπή

Τα λοιπά τακτικά ή/και αναπληρωματικά μέλη, καίτοι προσκληθέντα, δεν προσήλθαν και δεν συμμετείχαν στη συζήτηση της υπόθεσης λόγω δικαιολογημένου κωλύματος.

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της από 31.05.2013 γνωστοποίησης συγκέντρωσης κατ' άρθρα 5 - 10 ν. 3959/2011 από τις εταιρίες «ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ΑΒΕΤΕ Α.Ε.» και «ΔΕΗ Α.Ε.» που αφορά στη μεταβολή του κοινού ελέγχου επί της επιχείρησης «Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων Α.Ε.»

Στη συνεδρίαση τα νομίμως κλητευθέντα μέρη παραστάθηκαν ως εξής: α) η εταιρία με την επωνυμία ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή Ανώνυμη Βιομηχανική Εμπορική Τεχνική Εταιρεία Α.Ε. (εφεξής και «ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή»), με το νόμιμο εκπρόσωπο αυτής, Χαράλαμπο Χαραλαμπίδη μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων της Εμμανουήλ Μαστρομανώλη και Ηλία Κοϊμτζόγλου, β) η εταιρία με την επωνυμία Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Ανώνυμη Εταιρεία (εφεξής και «ΔΕΗ»), με τη νόμιμο εκπρόσωπό της Άννα Σιγανού-Καμηλέρη, μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων αυτής, Ευσταθίας Σαλακά και Ευθύμιου Μπουρτζάλα και γ) η εταιρία με την επωνυμία Waste Syclo Α.Ε. (εφεξής και «Waste Syclo»ή «κοινή επιχείρηση»), με το νόμιμο εκπρόσωπό της Ροδιανό Αντωνακόπουλο μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων αυτής Εμμανουήλ Μαστρομανώλη και Ηλία Κοϊμτζόγλου.

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε δύο (2) επιπλέον εκδόσεις με τα εξής διακριτικά: 1) Έκδοση για τις εταιρίες ΔΕΗ ΑΕ, ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΒΕΤΕ και Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων Ανώνυμη Εταιρεία και 2) Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη […]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση τρίτων, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 54 Β΄/16.1.2013) και με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α΄/20.4.2011), ως ισχύει.

Κατά την ακροαματική διαδικασία προσήλθε προκειμένου να εξεταστεί ενόρκως ως μάρτυρας για λογαριασμό της εταιρίας ΔΕΗ, η Δήμητρα Κρόμπα, Δ/ντρια Κλάδου Στρατηγικού Σχεδιασμού.

Στην αρχή της συζήτησης, ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στην Εισηγήτρια, Βικτωρία Μερτικοπούλου, η οποία ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 7707/4.10.2013 Εμπιστευτική Έκθεσή της και για τους λόγους που αναλυτικά αναφέρονται σε αυτήν πρότεινε την έγκριση από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, κατ' άρθρο 8 παρ. 6 και παρ. 8 ν. 3959/2011, της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης που αφορά στη μεταβολή στην ποιότητα του ασκούμενου κοινού ελέγχου επί της επιχείρησης «Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων ΑΕ» από τις εταιρίες «ΔΕΗ ΑΕ» και «ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ΑΒΕΤΕ», υπό τον όρο της ανάληψης κατάλληλων δεσμεύσεων, ούτως ώστε να καταστεί η συγκέντρωση συμβατή με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις επί μέρους αγορές που εντοπίζονται αμφιβολίες.

Κατόπιν το λόγο έλαβαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των εταιριών, οι οποίοι ανέπτυξαν τις απόψεις τους και ζήτησαν να εγκριθεί η συγκέντρωση κατά τα αναφερόμενα στο υπ' αρ. πρωτ. 8203/21.10.2013 υπόμνημά τους, το οποίο τα μέρη κατέθεσαν παραιτούμενα των νόμιμων προθεσμιών. Ακολούθησε η ένορκη κατάθεση της προτεινόμενης από την εταιρία ΔΕΗ μάρτυρος και κατατέθηκε από τα μέρη επικαιροποιημένο κείμενο προτεινόμενων δεσμεύσεων (με αρ. πρωτ. οικ. 323/24.10.2013), το οποίο τα μέρη ζήτησαν να γίνει αποδεκτό.

Κατόπιν, μετά την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας, η Επιτροπή Ανταγωνισμού προχώρησε σε διάσκεψη, με τη συμμετοχή της Εισηγήτριας, Βικτωρίας Μερτικοπούλου, η οποία σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 παρ. 7 του ν. 3959/2011, δεν έλαβε μέρος στη ψηφοφορία. Αφού έλαβε υπόψη την υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 7707/4.10.2013 Έκθεση, τις απόψεις που διατύπωσαν τα ενδιαφερόμενα μέρη προφορικώς κατά τη συζήτηση της υπόθεσης και εγγράφως με τα υπομνήματα τα οποία υπέβαλαν, την ένορκη κατάθεση της μάρτυρος, τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης και το ισχύον νομικό πλαίσιο,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

1. Η ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΑ ΠΡΑΞΗ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Οι εταιρίες ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή και ΔΕΗ γνωστοποίησαν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού (εφεξής και «Ε.Α.») στις 31.05.2013 (αριθ. πρωτ. 4467), σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 5 έως 10 του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, την εξαγορά του 51% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας Waste Syclo, που ανήκει στην ισπανική εταιρία «URBASER SA» (εφεξής «URBASER»), από την εταιρία ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή. Το υπόλοιπο 49% του μετοχικού κεφαλαίου της Waste Syclo ανήκει στη ΔΕΗ.

2. Η ανωτέρω πράξη συνιστά συγκέντρωση υπό την έννοια των διατάξεων του άρθρου 5, παρ. 2, εδάφιο β' του ν. 3959/2011. Συγκεκριμένα, η σκοπούμενη συναλλαγή συνιστά μεταβολή της ταυτότητας των ελεγχόντων μετόχων (λόγω εισόδου νέου μετόχου μέσω υποκατάστασης υπάρχοντος μετόχου) επί υπάρχουσας κοινής επιχείρησης, που ανάγεται σε μεταβολή της ποιότητας του ελέγχου επί της Waste Syclo. Η αγορά των είκοσι πέντε χιλιάδων πεντακοσίων (25.500) κοινών ονομαστικών μετοχών, που αντιστοιχούν στο 51% του συνολικού καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας, ονομαστικής αξίας δύο (2) ευρώ έκαστη, αποτελεί περίπτωση υποκατάστασης ενός μετόχου, εν προκειμένω της URBASER.
3. Αν και για τις συμμετέχουσες ΔΕΗ και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ο κύκλος εργασιών έκαστης ξεπερνά τα 250 εκατομμύρια ευρώ εντός της Κοινότητας και η επιδιωκόμενη συγκέντρωση πληροί τα οικονομικά κριτήρια ώστε να τεκμαίρεται η κοινοτική της διάσταση, σύμφωνα με τους κύκλους εργασιών των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, αυτή υποβλήθηκε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού διότι τα μέρη πραγματοποιούν το καθένα χωριστά άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών τους στην Ελλάδα, και συγκεκριμένα η ΔΕΗ πραγματοποιεί στην Ελλάδα το 100% του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών της, ενώ ο όμιλος ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ, στον οποίο ανήκει κατά 100% η γνωστοποιούσα εταιρία ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή πραγματοποιεί στην Ελλάδα το 73,7% του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών της, ενώ ταυτόχρονα πληρούνται τα κριτήρια εφαρμογής των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 3959/2011. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι η εμπρόθεσμα γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση εμπίπτει στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 6 παρ. 1, ν. 3959/2011, όπως ισχύει, καθώς ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση υπερβαίνει στην παγκόσμια αγορά τα εκατό πενήντα εκατομμύρια (150.000.000) ευρώ, κατά τη διάρκεια της τελευταίας οικονομικής χρήσης (2012) και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις (ΔΕΗ και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή) πραγματοποιούν, η καθεμία χωριστά, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ στην ελληνική αγορά.
4. Κατά συνέπεια, με βάση τα γνωστοποιηθέντα στοιχεία, η παρούσα γνωστοποίηση υποβλήθηκε αρμοδίως ενώπιον της Ε.Α., επειδή, μολονότι καλύπτονται κατ’ αρχήν τα κατώφλια κύκλου εργασιών για απόδοση σε αυτήν Ενωσιακής διάστασης, εντούτοις, οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών τους στην Ελλάδα και συνεπώς πληρούται η αρνητική προϋπόθεση του άρθρου 1 παρ. 2 εδάφ. γ΄ του Κανονισμού (ΕΚ) 139/2004.

1.2 ΤΑ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

I. ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ Α.Ε.

5. Η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε. (ΔΕΗ) εδρεύει στην Αθήνα και ιδρύθηκε το 1950 ως κρατική επιχείρηση παραγωγής, μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας σε όλη την ελληνική επικράτεια. Με το ν. 2773/1999 (ΦΕΚ Α286) μετατράπηκε σε ανώνυμη εταιρία και με το Π.Δ. 333/2000 (ΦΕΚ Α278) εγκρίθηκε το καταστατικό της. Από το Δεκέμβριο του 2001, οι μετοχές της εταιρίας είναι εισηγμένες στα Χρηματιστήρια Αξιών Αθηνών και Λονδίνου.
6. Η ΔΕΗ αποτελεί τη μεγαλύτερη εταιρία παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα. Η ΔΕΗ (απευθείας ή μέσω θυγατρικών της) δραστηριοποιείται σε

όλα τα στάδια της αλυσίδας παραγωγής και διανομής στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας (εξόρυξη λιγνίτη, παραγωγή, μεταφορά, διανομή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας).

7. Το ελληνικό δημόσιο κατέχει το 51,12% των μετοχών, ενώ το 45,07% κατέχεται από θεσμικούς επενδυτές και ευρύ επενδυτικό κοινό και το 3,81% από ασφαλιστικά ταμεία. Το 2012 η ΔΕΗ δραστηριοποιήθηκε μόνο στην Ελλάδα με κύκλο εργασιών 5.985.200.000 ευρώ.

II. ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΒΕΤΕ Α.Ε.

8. Η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή εδρεύει στην Αθήνα και αποτελεί κατά 100% θυγατρική εταιρία της ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ Ανώνυμη Εταιρία Συμμετοχών, Ακινήτων, Κατασκευών (εφεξής και ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ), η οποία είναι μητρική των εταιριών του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ.

9. Η μετοχική σύνθεση της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή έχει ως εξής: ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ Α.Ε. 50,03%, Γεώργιος Περιστέρης 23,70% και θεσμικοί επενδυτές και ευρύ επενδυτικό κοινό 26,27%. Η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή έχει τον αποκλειστικό έλεγχο σαράντα τριών (43) και τον κοινό έλεγχο έξι (6) επιχειρήσεων.

10. Σύμφωνα με τη γνωστοποίηση η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή (συμπεριλαμβανομένου του ομίλου στον οποίο ανήκει) δραστηριοποιείται στους ακόλουθους ιδίως τομείς:

(α) την κατασκευή δημοσίων και ιδιωτικών έργων (δίκτυα σιδηροδρόμων και αυτοκινητοδρόμων, κτίρια γραφείων, νοσοκομεία, μουσεία, θέρετρα, υδροηλεκτρικά εργοστάσια, Μονάδες Μηχανικής Βιολογικής Επεξεργασίας, φράγματα, λιμάνια, βιομηχανικές εγκαταστάσεις κ.λπ.),

(β) παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (αιολική ενέργεια, υδροηλεκτρικά έργα, υβριδικά έργα, ηλιακή ενέργεια, βιομάζα και γεωθερμικά έργα),

(γ) παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής,

(δ) προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής,

(ε) κατασκευή και εμπορία στρωτήρων από οπλισμένο σκυρόδεμα,

(στ) ακίνητα,

(ζ) λειτουργία εργοστασίου ξύλινων κατασκευών στην Ελλάδα,

(η) λειτουργία δύο λατομείων στην Ελλάδα,

(θ) συμβάσεις παραχώρησης αυτοκινητοδρόμων,

(ι) συμβάσεις παραχώρησης χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων.

III. ΔΟΜΙΚΕΣ - ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΟΜΙΛΩΝ ΤΕΡΝΑ ΚΑΙ ΔΕΗ

11. Σύμφωνα με τη γνωστοποίηση, η ΔΕΗ και η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή έχουν τις ακόλουθες συμβατικές σχέσεις μεταξύ τους:

(α) η ΤΕΡΝΑ (ως όμιλος) είναι πελάτης σε επίπεδο λιανικής του τμήματος εμπορίας της ΔΕΗ,

(β) τα γνωστοποιούντα μέρη έχουν ήδη συστήσει μια κοινή επιχείρηση με την επωνυμία «ΔΕΗ Ανανεώσιμες – ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή Α.Ε.» που ασκεί δραστηριότητες στην αγορά παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής και που ελέγχεται κατά ποσοστό 51% από την ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή και κατά ποσοστό 49% από τη ΔΕΗ, μέσω της κατά 100% θυγατρικής της, ΔΕΗ Ανανεώσιμες (η εν λόγω κοινή εταιρία συστάθηκε το 2000 και ξεκίνησε την παραγωγική της δραστηριότητα το 2008). Η εταιρία έχει αναλάβει τα ακόλουθα έργα ΑΠΕ (μικρά υδροηλεκτρικά):

(1) ΜΥΗΕ Ελαιούσας (σε λειτουργία)

(2) ΜΥΗΕ Καλαμά (εκκρεμεί η διαδικασία αδειοδότησης)

(3) ΜΥΗΕ Λάδωνα (εκκρεμεί η διαδικασία αδειοδότησης)

(4) ΜΥΗΕ Καλογιάννη (εκκρεμεί η διαδικασία αδειοδότησης) και

(5) έργο αντλιοστασίων αποθήκευσης (εκκρεμεί η διαδικασία αδειοδότησης).

(γ) Η εταιρία ΤΕΡΝΑ Α.Ε. είναι ο κύριος ανάδοχος σε έξι (6) μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ.

IV. WASTE SYCLO ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

12. Η Waste Syclo ιδρύθηκε το 2011, εδρεύει στην Αθήνα και λειτουργεί ως αυτόνομη κοινή επιχείρηση των μητρικών εταιριών URBASER και ΔΕΗ (με ποσοστά συμμετοχής 51% και 49% αντίστοιχα) και μετοχικό κεφάλαιο ίδρυσης 60.000 ευρώ[1]. Η σύστασή της γνωστοποιήθηκε και εγκρίθηκε το 2010 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή[2].

13. Σκοπός της κοινής επιχείρησης σύμφωνα με το καταστατικό της είναι: «*η μελέτη, προετοιμασία προτάσεων, υποβολή προσφορών σε δημόσιους διαγωνισμούς και η εκτέλεση έργων (είτε μέσω δημόσιων διαγωνισμών είτε ιδιωτικών συμβάσεων), καθώς και η παροχή*

[1] Καταχωρήθηκε στο Μ.Α.Ε. την 04.02.2011 δυνάμει σχετικής απόφασης του Περιφερειάρχη Αττικής όπως αυτή δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 475/09.02.2011 (Τεύχος Α.Ε. & Ε.Π.Ε.). Με την από 12.09.2012 έκτακτη Γενική Συνέλευση, αποφασίστηκε η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας κατά ποσό ύψους σαράντα χιλιάδων (40.000) ευρώ, διά της εκδόσεως είκοσι χιλιάδων (20.000) ονομαστικών μετοχών, ονομαστικής αξίας δύο (2) ευρώ ανά μετοχή. Συνεπώς, το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας ανέρχεται στο ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ (Βλ. ΦΕΚ 770/01.02.2013, Τεύχος Α.Ε. & Ε.Π.Ε.).

[2] Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 03.09.2010 στην υπόθεση COMP/M.5971 – PPC / URBASER. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέτασε την εν λόγω πράξη βάσει της απλοποιημένης διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 5 (γ) της Ανακοίνωσης της Επιτροπής βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου και αποφάσισε ότι η σύσταση της κοινής εταιρίας Waste Syclo ως λειτουργικά αυτόνομης οικονομικής οντότητας (full function joint venture), είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά.

κάθε είδους δημόσιων ή ιδιωτικών υπηρεσιών που σχετίζονται με: (α) τη διαχείριση αποβλήτων γενικά, β) την επεξεργασία αστικών και βιομηχανικών υδατικών αποβλήτων και γ) την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ή/και σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων, εντός της Ελληνικής επικράτειας».

14. Η κοινή επιχείρηση έχει μηδενικό κύκλο εργασιών, καθώς από την ίδρυσή της έως σήμερα, όπως αναφέρουν τα γνωστοποιούντα μέρη, η δραστηριότητα της Waste Syclo έχει περιοριστεί στη συμμετοχή της στην Α΄ Φάση του Δημοσίου Διεθνούς Διαγωνισμού «Μελέτη, χρηματοδότηση, κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία υποδομών του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων (ΟΣΔΑ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας με ΣΔΙΤ»[3].

15. Σύμφωνα με τη γνωστοποίηση, *«μετά την ολοκλήρωση της γνωστοποιούμενης συγκέντρωσης, τη δραστηριότητα διαχείρισης αποβλήτων της ΔΕΗ και της ΤΕΡΝΑ θα αναλάβει η WS, όπου αυτό είναι δυνατό και υπό την αίρεση της προγενέστερης έγγραφης έγκρισης από την αρμόδια αναθέτουσα αρχή».*

16. Σύμφωνα με τα συμμετέχοντα μέρη, η κοινή επιχείρηση από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα έχει χρηματοδοτηθεί από τις μητρικές εταιρίες της ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Συμφωνητικού Μετόχων, οι τελευταίες αναγνωρίζουν ότι η επαρκής και έγκαιρη χρηματοδότηση της κοινής εταιρίας είναι βασική υποχρέωσή τους και δεσμεύονται να φροντίζουν ώστε η κοινή εταιρία να είναι πάντα κατάλληλα χρηματοδοτημένη για να είναι σε θέση να διεξάγει την επιχειρηματική της δραστηριότητα σύμφωνα με το επιχειρηματικό της σχέδιο. Επίσης, σύμφωνα με τα μέρη, η πρόθεση των μητρικών εταιριών είναι η κοινή επιχείρηση να λειτουργήσει ανεξάρτητα από τις μητρικές εταιρίες, με δική της διοίκηση, επιχειρησιακή αυτονομία, πρόσβαση σε επαρκείς πηγές χρηματοδότησης μέσω των συμβάσεων διαχείρισης αποβλήτων, και διασφαλίζοντας ότι οι συναλλαγές με τις μητρικές της, όταν υπάρχουν, θα διεξάγονται με εύλογους και ισότιμους όρους υπό συνθήκες ανταγωνισμού[4]. Σύμφωνα με τη γνωστοποίηση, δυνάμει των διατάξεων του Συμφωνητικού Μετόχων μεταξύ της ΤΕΡΝΑ και της ΔΕΗ, η Waste Syclo θα συνεχίσει να λειτουργεί ως μια λειτουργικά αυτόνομη κοινή επιχείρηση σύμφωνα με το άρθρο 5(5) του Ν. 3959/2011, καθώς θα έχει τη δική της διοίκηση, η οποία θα είναι αφιερωμένη στην καθημερινή της λειτουργία, καθώς και πρόσβαση σε επαρκείς πηγές χρηματοδότησης, προσωπικό και πάγια στοιχεία, ώστε να προωθεί τις επιχειρηματικές δραστηριότητές της και να επιδιώκει την εκπλήρωση του καταστατικού σκοπού της σε διαρκή βάση.

1.3 Η ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ

17. Η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή, δυνάμει του από 6.2.2013 ιδιωτικού συμφωνητικού αγοραπωλησίας μετοχών, συμφώνησε με την ισπανική εταιρία URBASER την αγορά μετοχών της Waste Syclo (Σύμβαση Αγοράς και Πώλησης Μετοχών). Οι εν λόγω μετοχές αντιστοιχούν στο 51% του μετοχικού κεφαλαίου της τελευταίας[5]. Στη γνωστοποίηση, τα μέρη δηλώνουν ότι η συγκέντρωση αφορά τη μεταβολή της ποιότητας ελέγχου επί της λειτουργικά αυτόνομης κοινής επιχείρησης Waste Syclo και αναφέρουν ως λόγους για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης: α) τη στρατηγική απόφαση του μέχρι τούδε μετόχου της Waste Syclo, URBASER, να αποχωρήσει από την ελληνική αγορά και β) την πρόθεση της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή να αξιοποιήσει επιχειρηματικές ευκαιρίες στον τομέα διαχείρισης

---

[3] Στον οποίο αξιολογήθηκε ως προεπιλεγείσα προκειμένου να συμμετάσχει στη Β' Φάση. Η WS δεν κατέθεσε φάκελο συμμετοχής σε αυτήν.

[4] Βλ. και υπόμνημα των μερών 8203/21.10.2013.

[5] Βλ. Σύμβαση Αγοραπωλησίας Μετοχών μεταξύ των URBASER και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή της 6.2.2013, σελ. 1 παρ. Β και Συμφωνητικό Μετόχων μεταξύ των ΔΕΗ και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή της 8.2.2013, σελ. 5 παρ. Δ.

αποβλήτων στην Ελλάδα σε συνεργασία με τη ΔΕΗ, δεδομένου ότι η διαχείριση αποβλήτων είναι μία δραστηριότητα υψηλού επενδυτικού κόστους και επομένως η συνεργασία μεταξύ της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή και της ΔΕΗ είναι απαραίτητη υπό τις παρούσες δυσμενείς οικονομικές συνθήκες προκειμένου να χρηματοδοτηθούν και να υλοποιηθούν τα έργα που απαιτούνται στον τομέα διαχείρισης αποβλήτων.

18. Τα γνωστοποιούντα μέρη υπέγραψαν στις 8.2.2013 Συμφωνητικό Μετόχων. Σκοπός του εν λόγω συμφωνητικού είναι να θέσει το γενικό πλαίσιο των όρων συνεργασίας των γνωστοποιούντων μερών αναφορικά με τη Waste Syclo. Η διάρκειά του είναι ίση με τη διάρκεια ισχύος της κοινής εταιρίας, η οποία ορίζεται στο καταστατικό σε πενήντα (50) έτη και λήγει το 2061.

19. Το μετοχικό κεφάλαιο της κοινής επιχείρησης ανέρχεται στο ποσό των εκατό χιλιάδων ευρώ (€ 100.000) και διαιρείται σε πενήντα χιλιάδες (50.000) κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας δύο ευρώ (€ 2) η κάθε μία. Η ΔΕΗ κατέχει 24.500 μετοχές αξίας σαράντα εννέα χιλιάδων ευρώ (€ 49.000) που αντιστοιχούν στο 49% του μετοχικού κεφαλαίου. Η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή πρόκειται να αναλάβει 25.500 μετοχές της εταιρίας αξίας πενήντα μία χιλιάδων ευρώ (€ 51.000) που αντιστοιχούν στο 51% αυτής. Κάθε μετοχή αντιστοιχεί σε ένα δικαίωμα ψήφου, ενώ δεν υπάρχουν προνομιούχες μετοχές. Οι υποχρεώσεις των μετόχων προσδιορίζονται με βάση το ποσοστό συμμετοχής τους στην κοινή επιχείρηση.

20. Η κοινή επιχείρηση θα διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο (εφεξής και «Δ.Σ.») το οποίο αποτελείται από πέντε (5) μέλη. Τα τρία (3) μέλη του Δ.Σ. θα εκλέγονται και θα διορίζονται από [...]ενώ τα υπόλοιπα δύο (2) από [...]. Σύμφωνα με το συμφωνητικό μετόχων, [...].

21. Σύμφωνα με το άρθρο 23 του Καταστατικού και το άρθρο 5.5 του Συμφωνητικού Μετόχων, το Διοικητικό Συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 παρ. 1 ν. 2190/1920. Ωστόσο, η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου για την τελική έγκριση ή απόρριψη επί των σημαντικών θεμάτων (μεταξύ άλλων: το ετήσιο Λειτουργικό Σχέδιο, το Λειτουργικό Προϋπολογισμό, το Επιχειρηματικό Σχέδιο της κοινής επιχείρησης και των θυγατρικών της, τις κεφαλαιουχικές δαπάνες και επενδύσεις που υπερβαίνουν τα 500.000 ευρώ, τις χρηματοδοτικές ανάγκες / δάνεια που υπερβαίνουν τα 500.000 ευρώ, την υπογραφή συμβάσεων και / ή συμφωνητικών που ατομικά αντιπροσωπεύουν αξία που υπερβαίνει το 1% του κύκλου εργασιών της κοινής επιχείρησης του προηγούμενου έτους, τις προτάσεις για συγχωνεύσεις, εξαγορές ή κοινοπραξίες κ.λπ.), που απαριθμούνται στην παρ. 3 του άρθρου 23 του Καταστατικού και στο άρθρο 5.9 του Συμφωνητικού Μετόχων, θα λαμβάνεται επί τη βάσει αυξημένης πλειοψηφίας τεσσάρων πέμπτων (4/5) των μελών του Δ.Σ.

22. [...].

23. Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Συμφωνητικού Μετόχων, οποτεδήποτε ένα Μέρος λάβει γνώση συγκεκριμένου έργου που να είναι εντός του πλαισίου των εταιρικών σκοπών (εφεξής «Έργο»), υποχρεούται να υποβάλει αμέσως στο Δ.Σ. της κοινής επιχείρησης μία αναφορά που να περιγράφει τη φύση και τις κύριες τεχνικές πλευρές του Έργου. Μόλις το Δ.Σ. εγκρίνει επί της αρχής τη σχετική με την επενδυτική ευκαιρία αναφορά, που του έχει υποβληθεί, θα εφοδιαστεί με μία μελέτη σκοπιμότητας σχετικά με κάθε Έργο που προτείνεται από οποιοδήποτε Μέρος εντός έξι (6) εβδομάδων από την ημερομηνία παραγγελίας της μελέτης και θα αποφασίσει εάν η Εταιρεία θα αναλάβει αυτό το Έργο. Η απόφαση σχετικά με την τελική έγκριση ή απόρριψη ενός προτεινόμενου από οποιοδήποτε Μέρος Έργου, κατόπιν εξέτασης της ανωτέρω μελέτης σκοπιμότητας, θα λαμβάνεται βάσει ψηφοφορίας με κατώτερο όριο πλειοψηφίας τεσσάρων (4) ψήφων από πέντε (5)

μεταξύ των μελών Δ.Σ. που είναι παρόντα ή νομίμως εκπροσωπούνται στη σχετική συνεδρίαση Δ.Σ. Σε περίπτωση που το Δ.Σ. εγκρίνει τη συμμετοχή σε ένα Έργο, η κοινή επιχείρηση θα υποβάλει προσφορά ή/και θα συμμετάσχει στο Έργο αυτό σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που θα αποφασίσει το Δ.Σ. Σε περίπτωση που το Δ.Σ. ομόφωνα απορρίψει τη συμμετοχή σε ένα Έργο, ούτε η κοινή επιχείρηση ούτε οποιοσδήποτε από τους Μετόχους (είτε άμεσα είτε έμμεσα, μέσω θυγατρικών ή συνδεδεμένων) θα υποβάλει προσφορά ή/και θα συμμετάσχει στο Έργο αυτό με οποιοδήποτε τρόπο, ως εργολάβος ή υπεργολάβος. Συνεπώς, κανένα μέλος, ατομικά ή από κοινού με τρίτους, δεν θα διαπραγματευθεί για το Έργο ούτε θα προσχωρήσει σε συμφωνία ή θα παράσχει πληροφόρηση ή βοήθεια η οποία θα επέτρεπε σε τρίτους να διαγωνισθούν για τη διαπραγμάτευση του Έργου. Τα Μέρη θα φροντίσουν ώστε κάθε θυγατρική ή συνδεδεμένη τους, και κάθε μέλος της Διοίκησής τους καθώς και εμπλεκόμενα στελέχη και υπάλληλοι, θα τηρούν τους συνομολογούμενους περιορισμούς. Σε περίπτωση που το Δ.Σ. απορρίψει τη συμμετοχή σε ένα Έργο, λόγω της αρνητικής ψήφου του/των μέλους/μελών ενός από τα Μέρη, το άλλο Μέρος (του οποίου τα μέλη ψήφισαν υπέρ της συμμετοχής στο Έργο), θα δικαιούται να υποβάλει προσφορά ή/και να συμμετάσχει στο Έργο αυτό, είτε μεμονωμένα είτε από κοινού με τρίτους, χωρίς όμως να παραχωρήσει στους τρίτους υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής από το ήδη παραχωρηθέν στο άλλο Μέρος στα πλαίσια του κοινού σχήματος της παρ. 6.4.1. Το Μέρος του οποίου τα μέλη ψήφισαν εναντίον του Έργου δεν θα δικαιούται να υποβάλει προσφορά ή/και να συμμετάσχει στο Έργο αυτό ως εργολάβος ή υπεργολάβος, είτε άμεσα είτε έμμεσα (μέσω θυγατρικών ή συνδεδεμένων), είτε μεμονωμένα είτε από κοινού με τρίτους και θα υπέχει υποχρέωση εμπιστευτικότητας σχετικά με το Έργο αυτό.

24. Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Συμφωνητικού Μετόχων, [...].

1.4. Η ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ

1. Έννοια της συγκέντρωσης

25. Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 εδάφ. β του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, συγκέντρωση θεωρείται ότι υπάρχει όταν προκύπτει μόνιμη μεταβολή του ελέγχου από την απόκτηση, από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μια επιχείρηση ή από μια ή περισσότερες επιχειρήσεις, άμεσα ή έμμεσα, με την αγορά τίτλων ή στοιχείων του ενεργητικού, με σύμβαση ή με άλλον τρόπο, ελέγχου στο σύνολο ή σε τμήματα μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, συγκέντρωση δύναται να επέλθει κατά κύριο λόγο με δύο τρόπους: (α) με τη συγχώνευση δύο ή περισσοτέρων προηγουμένως ανεξάρτητων επιχειρήσεων, ή (β) με την απόκτηση από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μία επιχείρηση ή από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, του ελέγχου άλλης επιχείρησης (είτε στο σύνολό της είτε ως προς ένα μέρος αυτής). Κατά την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, ο έλεγχος απορρέει από δικαιώματα, συμβάσεις ή άλλα μέσα, τα οποία είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό με άλλα, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών πραγματικών ή νομικών συνθηκών, παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη δραστηριότητα μιας επιχείρησης, και ιδίως από: α) δικαιώματα κυριότητας ή επικαρπίας επί του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, β) δικαιώματα ή συμβάσεις που παρέχουν δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη σύνθεση, στις συσκέψεις ή στις αποφάσεις των οργάνων μιας επιχείρησης.

26. Ο έλεγχος μπορεί να είναι αποκλειστικός ή κοινός. Κοινός έλεγχος υφίσταται όταν δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις ή πρόσωπα έχουν τη δυνατότητα να ασκούν από κοινού αποφασιστική επιρροή σε μια άλλη επιχείρηση[6,7,8].

27. Κοινός έλεγχος μπορεί να υπάρχει ακόμη και στην περίπτωση που δεν υπάρχει ισότητα ψήφων ή εκπροσώπησης στα όργανα λήψης αποφάσεων μεταξύ των δύο μητρικών εταιριών ή υπάρχουν περισσότερες από δύο μητρικές επιχειρήσεις. Αυτό συμβαίνει όταν οι μειοψηφούντες μέτοχοι έχουν πρόσθετα δικαιώματα τα οποία τους επιτρέπουν να ασκούν αρνησικυρία σε αποφάσεις που έχουν ουσιώδη σημασία για την εμπορική στρατηγική συμπεριφορά της κοινής επιχείρησης[9].

28. Επιπλέον, συγκέντρωση δύναται να επέλθει τόσο στην περίπτωση δημιουργίας νέας νομικής οντότητας με τη μορφή κοινής επιχείρησης που χαρακτηρίζεται από διάρκεια και από δυνατότητα λειτουργίας ως αυτόνομη οικονομική ενότητα όσο και στην περίπτωση μεταβολής της δομής της ήδη υπάρχουσας οντότητας[10]. Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 5 του ν. 3959/2011, η δημιουργία κοινής επιχείρησης που εκπληρώνει μόνιμα όλες τις λειτουργίες μιας αυτόνομης οικονομικής ενότητας αποτελεί συγκέντρωση[11]. Η κοινή επιχείρηση εκπληρώνει μόνιμα όλες τις λειτουργίες μίας αυτόνομης επιχείρησης όταν αυτή δραστηριοποιείται στην αγορά εκτελώντας τις συνήθεις λειτουργίες των επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητες στην ίδια αγορά, έχει αυτοτελή διαχείριση και διαθέτει επαρκείς χρηματοοικονομικούς πόρους, προσωπικό και πάγια στοιχεία ενεργητικού, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να ασκεί την επιχειρηματική της δραστηριότητα σε μόνιμη βάση[12].

29. Ο έλεγχος συγκεντρώσεων καλύπτει, κατά τα ανωτέρω, τις πράξεις που οδηγούν σε απόκτηση αποκλειστικού ή κοινού ελέγχου, περιλαμβανομένων των πράξεων που οδηγούν σε μεταβολές στην ποιότητα του ελέγχου, ενώ μεταβολή της ποιότητας του ελέγχου που οδηγεί σε συγκέντρωση προκύπτει και σε περιπτώσεις κοινού ελέγχου πριν και μετά την πράξη, εάν σημειωθεί αύξηση του αριθμού ή μεταβολή της ταυτότητας των ελεγχόντων μετόχων. Η είσοδος νέων ελεγχόντων μετόχων που οδηγεί σε από κοινού έλεγχο μπορεί να προκύψει είτε από μεταβολή του αποκλειστικού ελέγχου σε κοινό έλεγχο, είτε από την είσοδο ενός επιπλέον εταίρου ή, όπως εν προκειμένω, από την αντικατάσταση ενός υπάρχοντος εταίρου σε μια ήδη από κοινού ελεγχόμενη επιχείρηση[13]. Η είσοδος ενός νέου μετόχου σε μια από κοινού ελεγχόμενη επιχείρηση —είτε επιπλέον των ήδη ελεγχόντων μετόχων είτε σε αντικατάσταση ενός από αυτούς— αποτελεί συγκέντρωση που χρήζει κοινοποίησης, παρόλο που η επιχείρηση ελέγχεται από κοινού πριν και μετά την πράξη δεδομένου ότι, και στην περίπτωση αυτή υπάρχει νέα απόκτηση

---

[6] Βλ. Κωδικοποιημένη ανακοίνωση της Επιτροπής για θέματα δικαιοδοσίας βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων («Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση Ευρ. Επιτροπής»), παρ. 62 επ. για τα ζητήματα κοινού ελέγχου.

[7] Βλ. και ΠΕΚ, Τ- 282/02, *CementbouwHandel*, σκ. 42, 52 και 67.

[8] *Ibid.*, σκ. 67.

[9] Βλ. Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση της Ευρ. Επιτροπής, παρ. 65

[10] Βλ. άρθρο 5 παρ. 5 του ν. 3959/2011 και άρθρο 3 παρ. 4 του Κανονισμού 139/2004.

[11] Βλέπε και άρθρο 3 παρ. 4 του Κανονισμού 139/2004.

[12] Κωδικοποιημένη ανακοίνωση της Ευρ. Επιτροπής, παρ. 94. Βλ. επίσης αποφάσεις Ευρ. Επιτροπής στις υποθέσεις COMP/M.3003 – Electrabel/EnergiaItaliana/Interpower, IV/JV.22 – Fujitsu/Siemens, COMP/M.1926-Telefonica/Tyco/JV, COMP/M.1913-LufthansaMenzies/ LGS/ JV. Αντίθετα, όταν η κοινή επιχείρηση περιορίζεται στην άσκηση επικουρικών δραστηριοτήτων σε σχέση με τις δραστηριότητες των ιδρυτικών της επιχειρήσεων, ή έχει ευκαιριακό χαρακτήρα, τότε δεν πρόκειται για λειτουργικά αυτόνομη επιχειρηματική μονάδα. Το ίδιο συμβαίνει όταν η λειτουργία της κοινής επιχείρησης βασίζεται σε σημαντικό βαθμό σε αγορές ή πωλήσεις που πραγματοποιεί με τις ιδρυτικές επιχειρήσεις (και δη όχι μόνο κατά τη διάρκεια εκκίνησης της επιχείρησης).

[13] Ό.π., παρ. 83, 85.

ελέγχου της κοινής επιχείρησης από ένα μέτοχο και ότι η ποιότητα του ελέγχου της κοινής επιχείρησης καθορίζεται από την ταυτότητα όλων των ελεγχόντων μετόχων[14].

2. Υπαγωγή στην παρούσα γνωστοποίηση

30. Η παρούσα γνωστοποίηση συνιστά συγκέντρωση υπό την έννοια του άρθρου 5 παρ. 2 (β) ν. 3959/2011, κατά τα προεκτεθέντα, δεδομένου ότι εμπίπτει στην περίπτωση όπου ένας ελέγχων μέτοχος σε μία ήδη από κοινού ελεγχόμενη επιχείρηση αντικαθίσταται από ένα νέο, γεγονός που οδηγεί σε μεταβολή στην ποιότητα του κοινού ελέγχου. Ειδικότερα, η Waste Syclo έχει ήδη συσταθεί από τις 4.2.2011 (ΦΕΚ Α.Ε. Ε.Π.Ε. 475/9.2.2011) με αρχικούς μέτοχους τη ΔΕΗ και την URBASER[15]. Η νέα μέτοχος, ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή, εισέρχεται στο μετοχικό κεφάλαιο της κοινής επιχείρησης και αντικαθιστά την παλαιά μέτοχο, URBASER.

31. Κατά τα ανωτέρω, κάθε μία συμμετέχουσα μητρική εταιρία έχει δικαίωμα αρνησικυρίας (veto rights), και κατ' επέκταση δυνατότητα άρνησης ή παρεμπόδισης λήψης αποφάσεων στρατηγικής σημασίας για την κοινή επιχείρηση, δικαίωμα αρνησικυρίας που προκύπτει από την ειδική πλειοψηφία που ορίζεται στο Συμφωνητικό Μετόχων και αφορά θέματα όπως τον προϋπολογισμό, το επιχειρηματικό σχέδιο, σημαντικές επενδύσεις, διορισμό ανώτερων διοικητικών στελεχών και τις εγκρίσεις και απορρίψεις Έργων, που προτείνονται από τα μέρη, σύμφωνα με τις διαδικασίες που περιγράφονται στο Συμφωνητικό Μετόχων[16]. Συνεπώς, η ειδική πλειοψηφία που έχει συμφωνηθεί μεταξύ των συμμετεχουσών μητρικών εταιριών για τη λήψη σημαντικών αποφάσεων συνεπάγεται κοινό έλεγχο αυτών στην κοινή επιχείρηση.

32. Ακολούθως, με την απόκτηση του 51% του μετοχικού κεφαλαίου της κοινής επιχείρησης από την πωλήτρια εταιρία URBASER, σε συνδυασμό με το δικαίωμα αρνησικυρίας που έχει κάθε μία μητρική εταιρία, η αγοράστρια εταιρία ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή αποκτά κοινό έλεγχο με τον ήδη υφιστάμενο μέτοχο (ΔΕΗ) στην κοινή επιχείρηση. Με τον τρόπο αυτό επέρχεται μόνιμη μεταβολή στον έλεγχο της κοινής επιχείρησης.

33. Η υπό εξέταση συγκέντρωση υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου, πληρούνται τα κριτήρια του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 3959/2011.

34. Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 139/200417, μία συγκέντρωση έχει κοινοτική διάσταση όταν:

α) ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν παγκοσμίως όλες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις υπερβαίνει τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ, και

[14] Ό.π., παρ. 87.

[15] Η συγκέντρωση αυτή είχε εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (υπόθεση COMP/M.5971-PPC/URBASER/JV) βάσει της απλοποιημένης διαδικασίας εξέτασης ορισμένων συγκεντρώσεων (σχετική Ανακοίνωση της Επιτροπής 2005/C 56/04 παρ. 5γ) λόγω της απουσίας επηρεαζόμενων αγορών από τη συγκέντρωση είτε σε οριζόντιο είτε σε κάθετο επίπεδο (η URBASER δραστηριοποιείτο στην αγορά διαχείρισης αποβλήτων και η ΔΕΗ στην αγορά εξόρυξης, παραγωγής, προμήθειας, διανομής ηλεκτρικής ενέργειας). Ο κοινός έλεγχος προέκυπτε από το ότι η URBASER κατείχε το 51% των μετοχών της κοινής επιχείρησης ενώ η ΔΕΗ Α.Ε. το 49% σε συνάρτηση με [...].

[16] Κωδικοποιημένη ανακοίνωση της Ευρ. Επιτροπής, παρ. 65 και 67.

[17] Του Συμβουλίου, της 20.01.2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων («Κοινοτικός κανονισμός συγκεντρώσεων»), ΕΕ L 024 της 29/01/2004, σελ. 1 - 22.

β) δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, κάθε μία χωριστά, εντός της Κοινότητας, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των 250 εκατομμυρίων ευρώ, εκτός εάν κάθε μία από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της σε ένα και το αυτό κράτος μέλος.

35. Κατά τα γνωστοποιούντα μέρη, όσον αφορά στις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση ΔΕΗ και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή, οι κάτωθι κύκλοι εργασιών πραγματοποιήθηκαν ως προς την εθνική, κοινοτική και παγκόσμια διάσταση για το τελευταίο οικονομικό έτος:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΧΡΗΣΗ 2012 ***(σε €)***			
Όμιλος	**Εθνικός κ.ε.**	**Κοινοτικός κ.ε.**	**Παγκόσμιος κ.ε.**
ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ	496.419.000	-	673.334.000
ΔΕΗ	5.985.200.000	-	5.985.200.000

36. Συνεπώς, σε σχέση με τον προσδιορισμό της αρμόδιας προς εξέταση της υπό κρίση πράξη Αρχής, ο κύκλος εργασιών για κάθε μία από τις συμμετέχουσες ΔΕΗ και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ξεπερνά τα 250 εκατομμύρια ευρώ εντός της Κοινότητας, όμως κάθε μία από αυτές πραγματοποιεί άνω των δύο τρίτων του συνολικού κοινοτικού κύκλου εργασιών της στην Ελλάδα (η ΔΕΗ πραγματοποιεί στην Ελλάδα το 100% του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών της, ενώ ο όμιλος ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ, στον οποίο ανήκει κατά 100% η γνωστοποιούσα εταιρία ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή, πραγματοποιεί στην Ελλάδα το 73,7% του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών της). Κατά συνέπεια, η παρούσα γνωστοποίηση υποβάλλεται αρμοδίως ενώπιον της Ε.Α. δεδομένου ότι πληρούται η αρνητική προϋπόθεση του άρθρου 1 παρ. 2 εδάφ. γ΄ του Κανονισμού (ΕΚ) 139/2004.

2. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ

2.1 ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ / ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

37. Η σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή / και υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, των τιμών τους και της χρήσης για την οποία προορίζονται. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά[18].

38. Κατά πάγια πρακτική και νομολογία (τόσο σε Ευρωπαϊκό, όσο και σε εθνικό επίπεδο), η Ε.Α. επικεντρώνει την έρευνά της στις επονομαζόμενες «*επηρεαζόμενες*» σχετικές αγορές της εκάστοτε υπό κρίση συγκέντρωσης, δηλαδή, στις αγορές εκείνες όπου παρουσιάζεται σημαντικός βαθμός επικάλυψης μεταξύ των δραστηριοτήτων των συμμετεχουσών επιχειρήσεων. Ειδικότερα, ως *επηρεαζόμενη αγορά* για τους σκοπούς των κανόνων περί ελέγχου συγκεντρώσεων (τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε εθνικό επίπεδο) νοείται: α) κάθε σχετική αγορά στην οποία ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες δύο ή περισσότερες από τις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις, εφόσον εκτιμάται ότι

[18] Βλ. σχετικά Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού (97/C 372/03).

η συγκέντρωση θα οδηγήσει σε συνολικό μερίδιο στην αγορά αυτή ύψους τουλάχιστον 15% (οριζόντιες σχέσεις επικάλυψης), και β) κάθε σχετική αγορά στην οποία ασκεί επιχειρηματικές δραστηριότητες οποιαδήποτε συμμετέχουσα επιχείρηση και βρίσκεται σε προηγούμενο ή επόμενο στάδιο της παραγωγικής ή εμπορικής διαδικασίας του προϊόντος σε σχέση με την αγορά στην οποία δραστηριοποιείται άλλη συμμετέχουσα επιχείρηση, και οποιοδήποτε από τα ατομικά ή συνδυασμένα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων αυτών, σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγωγικής ή εμπορικής διαδικασίας, ανέρχεται σε 25% τουλάχιστον, ανεξάρτητα αν μεταξύ των μερών υφίσταται σχέση προμηθευτή/πελάτη (κάθετες σχέσεις).

(i) <u>Η αγορά για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων / αστικών απορριμμάτων</u>

39. Στο παράγωγο Ενωσιακό δίκαιο[19] ως «διαχείριση αποβλήτων» ορίζεται: η συλλογή, μεταφορά, ανάκτηση και διάθεση αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της εποπτείας των εργασιών αυτών, καθώς και της επίβλεψης των χώρων απόρριψης και των ενεργειών στις οποίες προβαίνουν οι έμποροι ή οι μεσίτες. Σύμφωνα με την Ενωσιακή πρακτική, η αγορά για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων μπορεί να διακριθεί σε δύο επιμέρους αγορές, που αφορούν στη διαχείριση επικίνδυνων και μη επικίνδυνων αποβλήτων[20], οι οποίες μπορεί να υποδιαιρούνται σε επιμέρους υπο-αγορές ανάλογα με: (α) το είδος των παρεχόμενων υπηρεσιών, και (β) τα είδη αποβλήτων[21]. Στην αγορά των μη επικίνδυνων αποβλήτων περιλαμβάνεται και η υπο-αγορά της διαχείρισης αστικών απορριμμάτων. Το θέμα ορισμού της σχετικής αγοράς έχει παραμείνει πάντως ανοικτό σε αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[22].

40. Οι δραστηριότητες της Waste Syclo μπορεί να καταλαμβάνουν, κατά τα προεκτεθέντα, την εκτέλεση έργων μέσω δημόσιων διαγωνισμών ή ιδιωτικών συμβάσεων και την παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται με τη διαχείριση αποβλήτων γενικά, την επεξεργασία αστικών και βιομηχανικών υδατικών αποβλήτων και την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ή/και σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων, εντός της Ελληνικής επικράτειας.

41. Ως σχετική προϊοντική αγορά στην οποία αφορά η συγκέντρωση εξετάζεται κατ' αρχάς η αγορά της παροχής υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων, η οποία μπορεί να διακριθεί στην υπο-αγορά παροχής υπηρεσιών διαχείρισης αστικών απορριμμάτων, στο πλαίσιο της οποίας, βάσει του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου και πρακτικής, η διαχείριση λαμβάνει χώρα με Συμπράξεις Ιδιωτικού και Δημόσιου Τομέα (ΣΔΙΤ) μέσω δημόσιων διαγωνισμών. Ωστόσο, για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης το ζήτημα της ακριβούς οριοθέτησης της προκείμενης αγοράς μπορεί να παραμείνει ανοικτό δεδομένου ότι δεν προκύπτουν στοιχεία που να διαφοροποιούν ουσιαστικά την αξιολόγηση των επιπτώσεών της. Στην εν λόγω αγορά δραστηριοποιείται η κοινή επιχείρηση Waste Syclo, κατά τα προεκτεθέντα, ενώ, σύμφωνα με τη γνωστοποίηση, δραστηριοποιούνται ήδη και η ΔΕΗ και η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή μέσω της συμμετοχής τους στους προκηρυχθέντες διαγωνισμούς.

---

[19] Βλ. Οδηγία 2008/98/ΕΚ και ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α24/13.02.2012).

[20] Βλ. υποθέσεις Μ.1059, Suez Lyonnaise/BFI και Μ.2897, Sita Sverige AB/Sydkraft Ecoplus.

[21] Βλ. υποθέσεις Μ. 283 – Waste Management International/S.A.E., Μ. 1059 – SUEZ Lyonnaise des Eaux/B.F.I., Μ. 295 – SITA – RPC/SCORI, Μ.448 – GKN/Brambles/Leto Recycling, Μ. 4318 – Veolia/Cleanaway, Μ. 5591 – CEZB/JAVYS/JESSJV.

[22] Βλ. υπόθεση Μ.283 Waste Management International plc/S.A.E., σκ. 16.

(ii) Η αγορά για την κατασκευή εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων και Μονάδων Μηχανικής Βιολογικής Επεξεργασίας (ΜΜΒΕ)

42. Οι εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων διακρίνονται με βάση το είδος του αποβλήτου καθώς και τη μέθοδο διαχείρισης του σε μονάδες μηχανικής και βιολογικής επεξεργασίας, καύσης, πυρόλυσης, αεριοποίησης, ανακύκλωσης, κομποστοποίησης, αναερόβιας χώνευσης, πλάσματος, αναδιύλισης, σε χώρους υγειονομικής ταφής απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) κ.λπ.

43. Καθώς τόσο η Waste Syclo όσο και ο όμιλος ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ δύνανται να εκτελέσουν έργα που συνδέονται με τη διαχείριση αποβλήτων, γενικά, και όχι μόνο των Αστικών Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ), ως σχετική αγορά στην υπό κρίση συγκέντρωση ορίζεται κατ' αρχήν η κατασκευή εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων και Μονάδων Μηχανικής Βιολογικής Επεξεργασίας (ΜΜΒΕ).

(iii) Κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας

44. Οι μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας διακρίνονται με βάση το είδος της πρώτης ύλης που χρησιμοποιούν για να παραχθεί η ηλεκτρική ενέργεια. Οι εν λόγω μονάδες διακρίνονται σε θερμικές (λιγνιτικές, φυσικού αερίου, πετρελαϊκές), υδροηλεκτρικές και μονάδες παραγωγής Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας/ΑΠΕ (αιολικά, φωτοβολταϊκά πάρκα, μικρά υδροηλεκτρικά).

45. Η απαιτούμενη εξειδικευμένη τεχνική ικανότητα και το μέγεθος, η αξία και ο διεθνής ή εθνικός χαρακτήρας των έργων δεν επιτρέπει τη δραστηριοποίηση του συνόλου των κατασκευαστικών εταιριών στα έργα κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Το γεγονός αυτό λαμβάνεται υπόψη και από σχετικές αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις οποίες η κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί ενδεχόμενη διακριτή υπό-αγορά[23]. Με βάση τα ανωτέρω και για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης, οι επιπτώσεις στον ανταγωνισμό εξετάζονται κατ' αρχήν με την αυστηρότερη αυτή οριοθέτηση, της κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ως διακριτής σχετικής προϊοντικής αγοράς. Σε κάθε περίπτωση, το ζήτημα της ακριβούς οριοθέτησης παραμένει ανοικτό διότι η ουσιαστική αξιολόγηση δεν θα μεταβαλλόταν εν προκειμένω υπό οποιαδήποτε εκδοχή.

(iv) Παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής

46. Σύμφωνα με την Ενωσιακή και εθνική νομολογία[24], και όπως αποδέχονται τα μέρη, ο κλάδος της ηλεκτρικής ενέργειας περιλαμβάνει ως επιμέρους σχετικές προϊοντικές αγορές: (α) την παραγωγή και προμήθεια μέσω εισαγωγών ηλεκτρικής ενέργειας με σκοπό τη μεταπώληση αυτής στις επιχειρήσεις λιανικής εμπορίας (χονδρεμπορική αγορά)[25], και (β) τη μεταφορά, τη διανομή και την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής.

47. Για τους σκοπούς της υπό κρίση συγκέντρωσης, εκτιμάται ότι η παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής συνιστά διακριτή σχετική αγορά

---

[23] Βλ. αποφάσεις Ευρ. Επιτροπής COMP/M.5445 – MYTILINEOS/MOTOR OIL/CORINTHOS POWER, σκ. 28, 30, 39-40, COMP/M. 3653 – SIEMENS/VATech, σκ. 13- 20 και COMP/M.6350 – SIEMENS/NEMHOLDING.

[24] Βλ. απόφαση Ευρ. Επιτροπής COMP/M.5445 – MYTILINEOS/MOTOR OIL/CORINTHOS POWER και αποφάσεις ΕΑ 339/V/2007, 389/V/2008, 446/V/2009.

[25] Βλ. αποφάσεις Ευρ. Επιτροπής COMP/M.5445 – MYTILINEOS/MOTOR OIL/CORINTHOS POWER, COMP/M. 4180 –Gaz de France/Suez, παρ. 674, COMP/M.3883 – GDF/CENTRICA /SPE, παρ. 9, COMP39.388.

προϊόντος. Σε σχέση με την εν λόγω αγορά, σύμφωνα με τη γνωστοποίηση, προκύπτει μια υφιστάμενη οριζόντια επικάλυψη μεταξύ της ΔΕΗ και του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ και δυνητικές οριζόντιες επικαλύψεις μεταξύ όλων των μερών.

(v) Προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής

48. Η Ενωσιακή και εθνική πρακτική διακρίνει σαφώς την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας στους τελικούς καταναλωτές (λιανική) ως ξεχωριστή σχετική αγορά προϊόντος[26]. Περαιτέρω διαχωρισμός μπορεί να γίνει σε επίπεδο τελικών καταναλωτών, με αποτέλεσμα να διακρίνονται δύο επιμέρους υπο-αγορές που αφορούν στους μεγάλους βιομηχανικούς πελάτες (Πελάτες Υψηλής Τάσης) και τους μικρούς βιομηχανικούς/εμπορικούς και οικιακούς πελάτες (Πελάτες Μέσης και Χαμηλής Τάσης).

49. Για τους σκοπούς της υπό κρίση συγκέντρωσης, βάσει των σχετικών κριτηρίων και της υπάρχουσας νομολογίας, η προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής ορίζεται ως διακριτή σχετική αγορά προϊόντος. Σε σχέση με την εν λόγω αγορά, σύμφωνα με τη γνωστοποίηση, προκύπτει οριζόντια επικάλυψη μεταξύ της ΔΕΗ και του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ.

2.2 ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

(i) Η αγορά για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων / αστικών απορριμμάτων

50. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ορίζει τόσο τη γεωγραφική αγορά της διαχείρισης αποβλήτων όσο και την επιμέρους υπό-αγορά διαχείρισης αστικών απορριμμάτων ως εθνικές ή τοπικές εξαιτίας των κανονισμών, των τοπικών συνηθειών, του κόστους μεταφοράς και του νομικού καθεστώτος σχετικά με την αστική ευθύνη στην περίπτωση των αποβλήτων[27]. Για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης, σχετική γεωγραφική αγορά θεωρείται βάσει των προαναφερθεισών παραμέτρων το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, περιοχή στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα τους υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες. Ο ίδιος ορισμός υιοθετείται και από τα μέρη.

(ii) Η αγορά για την κατασκευή εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων και Μονάδων Μηχανικής Βιολογικής Επεξεργασίας

51. Τα Μέρη προέβαλαν επιφυλάξεις σε σχέση με το γεωγραφικό εύρος της αγοράς για την κατασκευή εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων και Μονάδων Μηχανικής Βιολογικής Επεξεργασίας («ΜΜΒΕ») και της αγοράς για την κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας[28]. Τα Μέρη θεωρούν ότι η αγορά για την κατασκευή

[26] Βλ. υπόθεση COMP/M. 3729-EdF/AEM/Edison, σκ. 17-28. Περαιτέρω διαχωρισμός σε επιμέρους υπο-αγορές που αφορούν στους μεγάλους βιομηχανικούς πελάτες (Πελάτες Υψηλής Τάσης) και τους μικρούς βιομηχανικούς/εμπορικούς και οικιακούς πελάτες (Πελάτες Μέσης και Χαμηλής Τάσης) δεν αποκλείεται. Βλ. και απόφαση ΕΑ 389/V/2008.

[27] Βλ. ενδεικτικά υπόθεση IV/M.283-Waste Management International plc./S.A.E.

[28] Βλ. το υπ' αριθμ. πρωτ. 8203/21.10.2013 κατατεθέν υπόμνημά τους.

εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων και ΜΜΒΕ (η οποία συνιστά μέρος της αγοράς για την κατασκευή αντίστοιχα ιδιωτικών και δημοσίων έργων) οριοθετείται γεωγραφικά ως τουλάχιστον καλύπτουσα τον ΕΟΧ. Επικαλούνται σχετικά, μεταξύ άλλων, Ευρωπαϊκή νομολογία και την ισχυρή παρουσία μεγάλων διεθνών κατασκευαστικών ομίλων.

52. Η Επιτροπή κρίνει ότι επειδή, παρότι οι διαγωνισμοί είναι διεθνείς, οι υποψήφιοι ανάδοχοι είναι κυρίως ελληνικές εταιρίες ενώ οι ξένες εταιρίες στην πράξη περιορίζουν τη συμμετοχή τους σε κοινοπρακτικά σχήματα μαζί με ελληνικές επιχειρήσεις (βλ. ενδεικτικά κοινοπραξία ARCHIRODON GROUP-INTRAKAT-ENVITEC), για τους σκοπούς της υπό κρίση συγκέντρωσης η αγορά για την κατασκευή εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων και ΜΜΒΕ εκτείνεται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα τους υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες[29].

(iii) Κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας

53. Τα μέρη ισχυρίζονται ότι η αγορά της κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να καλύπτει γεωγραφικά τουλάχιστον τον ΕΟΧ, και ότι υπό το πρίσμα οποιουδήποτε ορισμού γεωγραφικής αγοράς, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν εγείρει ζητήματα ανταγωνισμού. Για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης, η Επιτροπή κρίνει ότι η αγορά κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας καλύπτει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, όπου οι δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις ανταγωνίζονται μεταξύ τους υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού, για τους λόγους που αναλύθηκαν και στην ανωτέρω αγορά.

(iv) Παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής

54. Λαμβάνοντας υπόψη την ενωσιακή και εθνική πρακτική[30], για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης, η εν λόγω αγορά μπορεί να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας όπου οι δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις ανταγωνίζονται μεταξύ τους υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού.

(v) Προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής

55. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε προηγούμενες αποφάσεις τους ορίζουν ως γεωγραφική αγορά για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής, το σύνολο της ελληνικής επικράτειας[31], προσέγγιση που υιοθετούν και τα μέρη. Για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης, η σχετική γεωγραφική αγορά σε σχέση με την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής θεωρείται ομοίως ότι περιλαμβάνει το σύνολο της ελληνικής επικράτειας όπου οι δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις ανταγωνίζονται μεταξύ τους υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού.

---

[29] Βλ. απόφαση COMP/M.3653-SIEMENS/VATECH, σκέψη 26, κατ' αντιστοιχία.

[30] Βλ. απόφαση ΕΑ 446/V/2009 και αποφάσεις Ευρ. Επιτροπής COMP/M.3099 –Areva/Urenco/ETCJV, COMP/M.3729 -EDF / AEM/ EDISON, COMP/M.5023 -COFATHEC / EDISON, COMP/M.5154 -CASCJV, COMP/M.5249 - EDISON / HELLENIC PETROLEUM / JV, COMP/M.5445 -MYTILINEOS / MOTOR OIL / CORINTHOS POWER, COMP/M.5468 - GDFSUEZ / GEK, COMP/M.6068 - ENI / ACEGASAPS / JV. Πρβλ. απόφαση COMP/M.5445 – MYTILINEOS/MOTOR OIL/CORINTHOS POWER, σκ. 23.

[31] Βλ. απόφαση ΕΑ 389/V/2008, σελ. 8 και απόφαση Ε.Επ. Μ.4180 GAZ DE FRANCE / SUEZ.

2.3 ΔΟΜΗ ΑΓΟΡΩΝ - ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ – ΜΕΡΙΔΙΑ

(i) Η αγορά για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων / αστικών απορριμμάτων

56. Η αγορά της διαχείρισης αποβλήτων στην Ελλάδα αναπτύσσεται τα τελευταία έτη, ενώ δεν υπάρχουν επί του παρόντος επαρκείς σύγχρονες υποδομές.

57. Οι κυριότεροι ανταγωνιστές των μερών στη διαχείριση αποβλήτων εν γένει[32], με πελάτες κυρίως δήμους και μεγάλες βιομηχανικές εταιρίες (τσιμεντοβιομηχανίες, φαρμακοβιομηχανίες, βιομηχανίες παρασκευής καλλυντικών κ.λπ.), είναι οι εταιρίες ΗΛΕΚΤΩΡ Α.Ε., POLYECO Α.Ε., ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ Α.Ε., Ν. & Κ. ΓΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ ΑΤΕ, ENVIROCHEM ΕΛΛΑΣ Α.Ε, ΑΠΟΤΕΦΡΩΤΗΡΑΣ Α.Ε. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην αγορά της διαχείρισης αποβλήτων στην Ελλάδα εκτιμήθηκε το 2010 σε 687 (412 στον τομέα της ανακύκλωσης και 275 στον τομέα της λοιπής διαχείρισης αποβλήτων)[33].

58. Η υπο-αγορά παροχής υπηρεσιών διαχείρισης απορριμμάτων μέσω ΣΔΙΤ και η διενέργεια σχετικών διαγωνισμών είναι σχετικά καινοφανής στην ελληνική αγορά. Στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας την τελευταία πενταετία διεξάγονται διαγωνισμοί για τη διαχείριση απορριμμάτων με σύμπραξη ιδιωτικού και δημοσίου τομέα (ΣΔΙΤ). Η σχετική δραστηριοποίηση των εταιριών, συμπεριλαμβανομένων των εμπλεκόμενων εταιριών, περιορίζεται στη συμμετοχή τους στους εν λόγω διαγωνισμούς.

59. Σύμφωνα με τους όρους των διαγωνισμών, ο Ιδιωτικός Φορέας Σύμπραξης (ΙΦΣ) αναλαμβάνει: α) τη μελέτη, χρηματοδότηση, κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία των εγκαταστάσεων επεξεργασίας απορριμμάτων ή του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης, για τη χρονική διάρκεια της σύμπραξης (25 - 27 έτη), β) την εμπορική εκμετάλλευση των παραγόμενων προϊόντων όπως ανακυκλώσιμα υλικά, κομπόστ, ηλεκτρική ενέργεια κ.λπ., για τη χρονική διάρκεια της σύμπραξης[34]. Ο Δημόσιος Φορέας Σύμπραξης αναλαμβάνει αντίστοιχα μέρος της χρηματοδότησης κατασκευής, τις περιβαλλοντικές και άλλες αδειοδοτήσεις καθώς και την καταβολή Τέλους Εισόδου[35].

60. Σύμφωνα με τις Οδηγίες 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ, τα κριτήρια στα οποία βασίζονται οι αναθέτουσες αρχές για να αναθέσουν τις δημόσιες συμβάσεις τους είναι είτε αποκλειστικά η χαμηλότερη τιμή είτε η τιμή σε συνδυασμό με διάφορα κριτήρια που συνδέονται με το αντικείμενο της σύμβασης (ποιότητα, τιμή, τεχνική αξία, αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά κ.λπ.). Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να διευκρινίζει τη σχετική στάθμιση κάθε κριτηρίου.

61. Η συνολική αξία των προκηρυχθέντων διαγωνισμών διαχείρισης απορριμμάτων προσεγγίζει τα δύο δισεκατομμύρια ευρώ (€ 2.000.000.000), με προϋπολογισμένο κόστος κατασκευής στα επτακόσια πενήντα εκατομμύρια ευρώ (€ 750.000.000).[36]

---

[32] Εξαιρουμένου του τομέα της ανακύκλωσης.

[33] Βλ. Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης στον Τομέα του Περιβάλλοντος, ΣΕΒ, ICAP και LDK Consultants, Ιούνιος 2012, σελ. 8.

[34] Παρουσίαση έργων ΣΔΙΤ Διαχείρισης Απορριμμάτων, Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, 9 Αυγούστου 2012, σελ. 4.

[35] Το Ετήσιο Τέλος Εισόδου (gate fee) αφορά κόστος ανά τόνο και καταβάλλεται από τους δήμους που εξυπηρετούνται από το κάθε έργο (βλ. Παρουσίαση έργων ΣΔΙΤ Διαχείρισης Απορριμμάτων, Ειδική Γραμματεία Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, 9 Αυγούστου 2012, σελ. 6).

[36] Βλ. σχετικά www.econews.gr, δημοσίευμα 28.05.2013.

62. Σύμφωνα με τη δήλωση των μερών στη Γνωστοποίηση, η ΔΕΗ και η ΤΕΡΝΑ έχουν υποβάλει κοινές προσφορές σε τέσσερις δημόσιους διαγωνισμούς στον τομέα των υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων, ενώ, μετά την ολοκλήρωση της γνωστοποιούμενης συγκέντρωσης, τη δραστηριότητα διαχείρισης αποβλήτων της ΔΕΗ και της ΤΕΡΝΑ θα αναλάβει η WS, όπου αυτό είναι δυνατό και υπό την αίρεση της προγενέστερης έγγραφης έγκρισης από την αρμόδια αναθέτουσα αρχή. Η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή συμμετέχει στους δέκα (10) από τους έντεκα (11) έως σήμερα ανοικτούς διαγωνισμούς. Στους έξι (6) από αυτούς συμμετέχει μόνη της και στους τέσσερις (4), κατά τα προεκτεθέντα, ως ένωση προσώπων με τη ΔΕΗ. Από τους ανωτέρω διαγωνισμούς έχει ολοκληρωθεί αυτός της Πελοποννήσου, με την επιλογή της εταιρίας ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ως προσωρινού αναδόχου. Η Waste Syclo συμμετείχε στην Α΄ Φάση του διαγωνισμού της Δυτικής Μακεδονίας και έκτοτε δεν έχει συμμετάσχει σε άλλο διαγωνισμό.

(ii) Η αγορά για την κατασκευή εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων και ΜΜΒΕ

63. Στην εν λόγω σχετική αγορά δραστηριοποιούνται κατασκευαστικές εταιρίες με κύριους πελάτες τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού (δήμοι και περιφέρειες). Από την επεξεργασία των στοιχείων του φακέλου της γνωστοποίησης και των στοιχείων που συλλέχθηκαν, προέκυψε ότι οι μεγαλύτερες εταιρίες που έχουν δραστηριοποιηθεί στην εν λόγω αγορά είναι οι ακόλουθες: α) ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ Α.Ε., β) ΗΛΕΚΤΩΡ Α.Ε., γ) ENVITEC Α.Ε., δ) ΧΡ. Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ και ε) J&P ΑΒΑΞ.

64. Στην αγορά της κατασκευής εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων και ΜΜΒΕ στην Ελλάδα, μέχρι σήμερα δεν έχει δραστηριοποιηθεί κανένα από τα τρία εμπλεκόμενα στην υπό κρίση πράξη μέρη, με την εξαίρεση των διαγωνισμών παροχής υπηρεσιών διαχείρισης απορριμμάτων που περιλαμβάνουν και την κατασκευή εγκαταστάσεων διαχείρισης απορριμμάτων, στους οποίους τα μέρη έχουν υποβάλει προσφορές κατά τα προεκτεθέντα. Όπως προαναφέρθηκε, η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή έχει κηρυχθεί προσωρινός ανάδοχος στον διαγωνισμό της Πελοποννήσου (έργο: Ολοκληρωμένη Διαχείριση Απορριμμάτων Περιφέρειας Πελοποννήσου με ΣΔΙΤ). Στο πλαίσιο της σχετικής ανάθεσης η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή πρόκειται να αναλάβει την κατασκευή της σχετικής μονάδας διαχείρισης απορριμμάτων.

(iii) Η αγορά για την κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας

65. Με βάση τα ανωτέρω και για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης, η κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας συνιστά διακριτή επηρεαζόμενη αγορά (κάθετη σχέση), καθώς το μερίδιο αγοράς της ΔΕΗ στην αγορά του επόμενου σταδίου της παραγωγικής διαδικασίας του προϊόντος (παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής) υπερβαίνει σαφώς το 25%.

66. Η κατασκευή των θερμικών και υδροηλεκτρικών μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας πραγματοποιείται από μεγάλες κατασκευαστικές εταιρίες, ενώ η δημιουργία αιολικών ή φωτοβολταϊκών σταθμών (Φ/Β) πραγματοποιείται από εταιρίες που

προμηθεύονται και εγκαθιστούν τον απαραίτητο εξοπλισμό. Η δραστηριοποίηση μιας κατασκευαστικής εταιρίας στην κατασκευή των θερμικών και υδροηλεκτρικών μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας δεν αποκλείει τη δραστηριοποίησή της και στην κατασκευή σταθμών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως αναφέρεται στη συνέχεια.

67. Από τις απαντήσεις των εταιριών στα ερωτηματολόγια που απέστειλε η Υπηρεσία, προκύπτει ότι οι εταιρίες που πραγματοποιούν τους μεγαλύτερους κύκλους εργασιών στη συγκεκριμένη δραστηριότητα είναι η ΤΕΡΝΑ Α.Ε., η ΜΕΤΚΑ Α.Ε., η ΙΝΤΡΑΚΑΤ Α.Ε., η J&P ΑΒΑΞ, η VESTAS HELLAS, η DAMCO ENERGY, η ΡΟΚΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΑΒΕΕ.

68. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο μοναδικός πελάτης του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ στην εν λόγω σχετική αγορά είναι η ΔΕΗ. Επιπλέον, την υπό εξέταση πενταετία ο όμιλος ΓΕΚ – ΤΕΡΝΑ είναι ο κυριότερος ανάδοχος της ΔΕΗ στην κατασκευή θερμικών μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας: **α)** Μονάδα Συνδυασμένου Κύκλου Μεγαλόπολης V, καθαρής ισχύος, σε συνθήκες αναφοράς, 811 MW, με καύσιμο φυσικό αέριο και συμβατικό τίμημα € 499,5 εκ., **β)** Ατμοηλεκτρική Μονάδα V, του ΑΗΣ Πτολεμαΐδας, μικτής ισχύος 550-660 Μ (+ 140 MWth για τηλεθέρμανση), με καύσιμο κονιοποιημένο λιγνίτη και συμβατικό τίμημα €1.394,63 εκ., **γ)** Νέος ΘΗΣ στη Νότια Ρόδο με ντηζελοηλεκτρικές Μονάδες ισχύος 115,4 MW, με καύσιμο μαζούτ χαμηλού θείου και αρχικό συμβατικό τίμημα € 182,8 εκ.

69. Η εταιρία ΤΕΡΝΑ Α.Ε., μέλος του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ, κατέχει τα έτη 2011 και 2012 τα υψηλότερα μερίδια ([50-60]% το 2011 και [60-70]% το 2012), με βασικό ανταγωνιστή την εταιρία ΜΕΤΚΑ ([20-30]% το 2011 και [20-30]% το 2012). Υψηλά μερίδια εμφανίζει και η εταιρία VESTAS ([10-20]% το 2011), η οποία δραστηριοποιείται στην κατασκευή αιολικών πάρκων, δραστηριότητα που παρουσίασε σημαντική ανάπτυξη κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Ωστόσο, ιδίως μεταξύ των δύο πρώτων ανωτέρω ανταγωνιστών παρατηρείται σημαντική μεταβλητότητα των μεριδίων αγοράς σε μικρά χρονικά διαστήματα, καθώς τα έτη 2008-2010 η εταιρία ΜΕΤΚΑ κατείχε μερίδια αγοράς υψηλότερα του [50-60]%, με τον όμιλο ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ να κατέχει μερίδια που κυμαίνονταν από [10-20]% έως [20-30]%, και αντίστροφα τα έτη 2011-2012 ο όμιλος ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ κατείχε τα προαναφερόμενα μερίδια με τα μερίδια της εταιρίας ΜΕΤΚΑ να διαμορφώνονται σε [20-30]% και [20-30]% περίπου αντίστοιχα. Υψηλές διακυμάνσεις παρουσιάζουν και τα μερίδια της εταιρίας VESTAS.

70. Οι βασικοί πελάτες της ΜΕΤΚΑ που ανήκει στον όμιλο ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ είναι η [...] καθώς και οι άλλες εταιρίες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας του [...]. Ο βασικός πελάτης της εταιρίας J&P ΑΒΑΞ είναι η [...].

71. Σε παγκόσμιο επίπεδο δραστηριοποιείται μόνο η εταιρία ΜΕΤΚΑ Α.Ε. με πολύ σημαντικούς κύκλους εργασιών που προσεγγίζουν το ποσό των [...] εκ. ευρώ το έτος 2011, ενώ σε επίπεδο χωρών ΕΟΧ δραστηριοποιούνται οι εταιρίες J&P ΑΒΑΞ, ΜΕΤΚΑ Α.Ε. και VESTAS HELLAS.

72. Την τελευταία πενταετία έχει κατασκευαστεί στην Ελλάδα ένας πολύ μεγάλος αριθμός μονάδων ΑΠΕ. Το 2012 η εγκατεστημένη ισχύς των κατασκευασμένων έργων ΑΠΕ ανήλθε σε 3.268 MW.

(iv) Η αγορά για την παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής

73. Για τους σκοπούς της παρούσης, λαμβανομένης υπόψη και της υπάρχουσας νομολογίας και της άποψης των μερών, η παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής συνιστά επηρεαζόμενη αγορά (οριζόντια σχέση), καθώς σε αυτή δραστηριοποιούνται και τα δύο συμμετέχοντα μέρη (ΔΕΗ, ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή και άλλες εταιρίες του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ) με συνδυασμένο μερίδιο αγοράς που υπερβαίνει σε μεγάλο βαθμό το 15%, ενώ σε αυτήν πρόκειται δυνητικά να συμμετάσχει και η κοινή επιχείρηση.

- **Λειτουργία του ΗΕΠ**

74. Ο Ημερήσιος Ενεργειακός Προγραμματισμός (ΗΕΠ) συνιστά τη χονδρεμπορική αγορά μέσω της οποίας γίνονται οι συναλλαγές για το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας και των συμπληρωματικών προϊόντων αυτής που θα παραχθεί, θα καταναλωθεί και θα διακινηθεί την επόμενη ημέρα στην Ελλάδα.

75. Με τον ΗΕΠ καθορίζονται από την προηγούμενη ημέρα οι μονάδες που θα παράγουν, η ποσότητα ενέργειας που θα διοχετεύσουν στο Σύστημα και οι αντίστοιχες τιμές που θα καταβάλουν οι προμηθευτές που θα απορροφήσουν τη διαθέσιμη ενέργεια – οι οποίες υπολογίζονται αφού ληφθεί υπόψη και η εκτίμηση της ζήτησης φορτίων της επόμενης ημέρας. Στις βραχυχρόνιες αγορές αντικείμενο συναλλαγής είναι επομένως το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας που θα παραχθεί, καταναλωθεί και διακινηθεί την επόμενη ημέρα στην αγορά. Με το συνυπολογισμό των αναγκών εφεδρείας, των επικουρικών υπηρεσιών και των τεχνικών περιορισμών του συστήματος προκύπτουν τιμές που αντανακλούν τις συνθήκες «στενότητας» της αγοράς, επομένως δίνουν τα κατάλληλα σήματα διαθεσιμότητας των περιορισμένων πόρων.

76. Η καθημερινή λειτουργία της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας ρυθμίζεται από τον Κώδικα Διαχείρισης Συστήματος και Συναλλαγών Ηλεκτρικής Ενέργειας[37]. Η εκκαθάριση των συναλλαγών πραγματοποιείται από το Διαχειριστή του Συστήματος (Λειτουργός της Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας – ΛΑΓΗΕ ΑΕ)[38], ο οποίος είναι υπεύθυνος και για τη λειτουργία του Συστήματος. Συμμετέχουν στην ημερήσια αγορά ηλεκτρικής ενέργειας: (α) οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας οι οποίοι έχουν επίσης το δικαίωμα να εξάγουν, (β) οι προμηθευτές οι οποίοι έχουν το δικαίωμα να εισάγουν και (γ) οι επιλέγοντες πελάτες μόνον όταν εισάγουν ηλεκτρική ενέργεια για δική τους αποκλειστικά χρήση. Καθημερινά οι παραγωγοί και οι εισαγωγείς ηλεκτρικής ενέργειας πληροφορούν το Λειτουργό του Συστήματος για την προσφερόμενη τιμή και τη διαθεσιμότητα ισχύος ηλεκτρικής ενέργειας της επόμενης ημέρας για κάθε ένα σταθμό παραγωγής. Οι προσφορές αυτές πρέπει να αντανακλούν τουλάχιστον το μεταβλητό κόστος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (το οποίο εξαρτάται κυρίως από το κόστος των καυσίμων). Ο ΛΑΓΗΕ κατατάσσει τις προσφορές ξεκινώντας από τη χαμηλότερη και προγραμματίζει την κατανομή φορτίου στις μονάδες / σταθμούς παραγωγής για την επόμενη ημέρα, βασιζόμενος σε εκτίμηση της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας ανά ώρα την επόμενη ημέρα.

77. Το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας που αποτέλεσε αντικείμενο συναλλαγής υπολογίζεται ανά ώρα με χρήση της αντίστοιχης οριακής τιμής του συστήματος. Οι παραγωγοί προσφέρουν για κάθε μία από τις 24 ώρες της επόμενης ημέρας

---

[37] ΦΕΚ Β΄ 655/17.5.2005.

[38] Σύμφωνα με το άρ. 99 παρ. 1, ν. 4001/2011, στον ΑΔΜΗΕ μεταφέρεται η δραστηριότητα της εκκαθάρισης των αποκλίσεων.

τιμολογούμενες ποσότητες παραγωγής. Οι προσφορές δεν επιτρέπεται να υπολείπονται του λειτουργικού κόστους (διμερή συμβόλαια με εκπροσώπους φορτίου εφικτά μέσω σύμβασης διαφορών). Οι παραγωγοί προσφέρουν επίσης τιμολογούμενες εφεδρείες.

78. Με βάση τα ανωτέρω, η Οριακή Τιμή του Συστήματος (ΟΤΣ) αποτελεί την τιμή της χονδρεμπορικής αγοράς ηλεκτρισμού για παράδοση την επόμενη ημέρα, και αντιστοιχεί στην οριακή αύξηση της βέλτιστης δαπάνης του ΗΕΠ που θα προέκυπτε από οριακή αύξηση του φορτίου του Συστήματος. Εναλλακτικά, η ΟΤΣ αντιστοιχεί εν γένει στο κόστος παραγωγής της «επόμενης μεγαβατώρας» ηλεκτρικής ενέργειας, όπως αυτό προσδιορίζεται από τις προσφορές των μονάδων παραγωγής.

- **Μερίδια**

79. Η προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής περιλαμβάνει και τις εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας μέσω των διασυνδέσεων με τις γειτονικές χώρες (Αλβανία, Βουλγαρία, Ιταλία, ΠΓΔΜ και Τουρκία). Οι εισαγωγές αποτελούν διαχρονικά ένα μικρό ποσοστό (10,86%-16,77%) επί του συνόλου της εγχεόμενης ποσότητας στο σύστημα (mandatory pool), αν και ο συνολικός αριθμός εισαγωγέων ανέρχεται περίπου σε σαράντα οκτώ (48) εταιρίες.

80. Η ΔΕΗ κατέχει το υψηλότερο μερίδιο στην έγχυση ποσότητας ηλεκτρικής ενέργειας κατά την περίοδο 2008-2012, το οποίο διαχρονικά μειώνεται από [90-100]% σε [70-80]%, ενώ οι ποσότητες των υπολοίπων παραγωγών και εισαγωγέων αποτελούν ένα πολύ μικρό τμήμα της συνολικής ποσότητας, καθώς αθροιστικά τα μερίδια τους κυμαίνονται μεταξύ [0-10]% - [20-30]%. Η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή (ως εισαγωγέας) εγχέει μια ελάχιστη ποσότητα στο σύστημα το έτος 2011, ενώ δεν παρουσιάζει δραστηριότητα σε αυτόν τον τομέα κατά το υπόλοιπο χρονικό διάστημα. Το συνολικό μερίδιο του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ (ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή, ΗΡΩΝ ΙΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ, ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ[39]) στην ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας που εγχύθηκε στο σύστημα είναι σχεδόν ίδιο με αυτό της παραγόμενης ποσότητας ([0-10]% για το έτος 2011 και [0-10]% για το έτος 2012). Το αντίστοιχο μερίδιο [ηλεκτρική ενέργεια που εγχύθηκε στο σύστημα (παραγωγή και εισαγωγές)] της ΔΕΗ ([70-80]% για το έτος 2011 και [70-80]% για το έτος 2012), εμφανίζεται μικρότερο από αυτό της παραγόμενης από τη ΔΕΗ ποσότητας ([70-80]% για το έτος 2011 και [70-80]% για το έτος 2012), καθώς το μερίδιο της ΔΕΗ στις εισαγωγές ([30-40]% το 2011 και [30-40]% το 2012) υστερεί σε σχέση με αυτό.

81. Εξ αιτίας του πολύ μεγάλου μεριδίου της ΔΕΗ στη συγκεκριμένη αγορά, ο δείκτης HHI διαμορφώνεται το 2011 στις 5.350 μονάδες και το 2012 στις 5.236 μονάδες.

82. Η ΔΕΗ αποτελεί τον κύριο παραγωγό με μερίδια μεταξύ [90-100]% και [70-80]%, κατά το διάστημα 2008-2012, ενώ οι υπόλοιποι παραγωγοί κατέχουν σημαντικά χαμηλότερα μερίδια διαχρονικά. Κατά το έτος 2012, η ΔΕΗ παράγει το [70-80]% της συνολικής ποσότητας ηλεκτρικής ενέργειας, η ELPEDISON ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΕ το [0-10]%, η PROTERGIA ΑΕ το [0-10]%, η ΚΟΡΙΝΘΟΣ POWER ΑΕ το [0-10]%, η ΗΡΩΝ ΙΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ ΑΕ το [0-10]%, η ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ ΑΕ το [0-10]% και η ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΑΕ το [0-10]%. Σε επίπεδο επιχειρηματικών ομίλων το 2012 την πρώτη θέση, μετά τη ΔΕΗ, καταλαμβάνει ο όμιλος ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (PROTERGIA, ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ, ΚΟΡΙΝΘΟΣ POWER) με ποσοστό [0-10]% και ακολουθεί ο όμιλος ΕΛΠΕ (ELPEDISON, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ) με ποσοστό περίπου [0-10]%. Το

[39] Στις εταιρίες ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ Α.Ε. (ΗΡΩΝ Ι) και ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ ΑΕ (ΗΡΩΝ ΙΙ), αντίστοιχα, από τον Ιούνιο του 2009 μέχρι και σήμερα συμμετέχουν κατά 50% έκαστος, οι Όμιλοι ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ και Gaz De France Suez.

μερίδιο του ομίλου ΓΕΚ – ΤΕΡΝΑ (ΗΡΩΝ ΙΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ, ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ) πλησιάζει το [0-10]%.

83. Όσον αφορά στην παραγωγική ισχύ (MW) ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ το 2012, ο όμιλος ΓΕΚ –ΤΕΡΝΑ εμφανίζει υψηλό ποσοστό ([10-20]%) στην αιολική ενέργεια και η ΔΕΗ εμφανίζει υψηλό ποσοστό ([20-30]%) στην υδροηλεκτρική ενέργεια. Το μερίδιο των δύο μερών στη συνολική εγκατεστημένη παραγωγική ισχύ ΑΠΕ είναι [10-20]% για τον όμιλο ΓΕΚ – ΤΕΡΝΑ και [0-10]% για τη ΔΕΗ.

Συνολική ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας (MWh)[40] που εγχύθηκε στο σύστημα τα έτη 2008 – 2012

ΕΤΟΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ (%)
2008	49.499.412,74	6.029.426,00	55.528.838,74	10,86
2009	46.570.611,88	6.872.027,00	53.442.638,88	12,86
2010	41.220.798,86	8.304.405,00	49.525.203,86	16,77
2011	46.104.677,98	5.979.058,00	52.083.735,98	11,48
2012	45.660.603,49	6.417.383,00	52.077.986,49	12,32

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων που ελήφθησαν από τον ΑΔΜΗΕ

Ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας (MWh) που εγχύθηκαν στο σύστημα (παραγωγή και εισαγωγές) και μερίδια αγοράς (%) για την περίοδο 2008 – 2012[41]

ΕΤΑΙΡΙΑ	2008	2009	2010	2011	2012
ΔΕΗ ΑΕ	[...] **[90-100]**	[...] **[80-90]**	[...] **[70-80]**	[...] **[70-80]**	[...] **[70-80]**
ELPEDISON ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΕ	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
PROTERGIA AE	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΚΟΡΙΝΘΟΣ POWER A.E.	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
GEN-I-ATHENS SMLLC	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΗΡΩΝ ΙΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΑΛΟΥΜΙΝΟΝ ΑΕ	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΑΕ	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΒΕΤΕ	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΛΟΙΠΟΙ	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΣΥΝΟΛΟ	55.528.840 (100,00)	53.442.639 (100,00)	49.525.205 (100,00)	52.083.736 (100,00)	52.077.987 (100,00)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων που ελήφθησαν από τον ΑΔΜΗΕ

[40] Εξαιρείται η παραγωγή ΑΠΕ.
[41] Εξαιρείται η παραγωγή ΑΠΕ. Η ιεράρχηση των εταιριών έγινε σύμφωνα με τα μερίδια του 2012.

Παραγόμενες ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας (MWh) και μερίδια αγοράς (%) για την περίοδο 2008 – 2012[42]

ΠΑΡΑΓΩΓΟΣ	2008	2009	2010	2011	2012
ΔΕΗ ΑΕ	[...] **[90-100]**	[...] **[90-100]**	[...] **[90-100]**	[...] **[70-80]**	[...] **[70-80]**
ELPEDISON ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΕ (ΕΛΠΕ)	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
PROTERGIA A.E. (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΚΟΡΙΝΘΟΣ POWER A.E. (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ 65% - ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ 35%)	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΗΡΩΝ ΙΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ ΑΕ (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ ΑΕ (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ Α.Ε (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
MOTOR OIL HELLAS A.E.	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΑΕ (ΕΛΠΕ)	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΣΥΝΟΛΟ	**49.499.413 (100)**	**46.570.612 (100)**	**41.220.799 (100)**	**46.104.678 (100)**	**45.660.603 (100)**

(Οι αριθμοί στις παρενθέσεις αντιπροσωπεύουν τα μερίδια αγοράς)
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων που ελήφθησαν από τον ΑΔΜΗΕ

Ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας (MWh) που εισήγαγε η ΔΕΗ τα έτη 2008 – 2013 και το ποσοστό της (%) στο σύνολο των εισαγωγών

ΕΤΟΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
2008	[...]	[50-60]
2009	[...]	[40-50]
2010	[...]	[20-30]
2011	[...]	[30-40]
2012	[...]	[30-40]

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία βάσει δεδομένων που ελήφθησαν από τον ΑΔΜΗΕ[43]

(v) <u>Η αγορά για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής</u>

84. Για τους σκοπούς της υπό κρίση συγκέντρωσης, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας και της θέσης των μερών, η προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής συνιστά επηρεαζόμενη αγορά (οριζόντια σχέση), καθώς σε αυτή δραστηριοποιούνται και τα δύο συμμετέχοντα μέρη (ΔΕΗ και οι εταιρίες του ομίλου ΓΕΚ -ΤΕΡΝΑ) με συνδυασμένο μερίδιο αγοράς που υπερβαίνει σε μεγάλο βαθμό το 15%.

85. Στην Ελλάδα οι πρώτες ιδιωτικές εταιρίες προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής εμφανίστηκαν στα μέσα της δεκαετίας του 2000. Το 2011 το μερίδιο της

[42] Εξαιρείται η παραγωγή ΑΠΕ. Η ιεράρχηση των εταιριών έγινε σύμφωνα με τα μερίδια του 2012.
[43] Υπ' αριθμ. πρωτ. 6467/16.08.2013 απαντητική επιστολή του ΑΔΜΗΕ.

ΔΕΗ ([90-100]%) κυμάνθηκε στα χαμηλότερα επίπεδα της πενταετίας (2008-2012) λόγω της έντονης δραστηριοποίησης των ιδιωτών προμηθευτών (ιδίως των εταιριών Energa και Hellas Power-πρώην Aegean Power) που απέσπασαν περίπου το [0-10]% της αγοράς. Ωστόσο, στις αρχές του 2012, μετά την αναστολή λειτουργίας του συνόλου σχεδόν των εναλλακτικών προμηθευτών, η ΔΕΗ ανέκτησε τα παλαιότερα ποσοστά της ([90-100]%). Στο ποσοστό αυτό περιλαμβάνονται τα ποσοστά των υπηρεσιών του «Προμηθευτή Τελευταίου Καταφυγίου» και του «Προμηθευτή Καθολικής Υπηρεσίας» των οποίων η παροχή έχει ανατεθεί στη ΔΕΗ από τη ΡΑΕ[44].

Απορροφούμενες ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας (MWh) και μερίδια αγοράς προμηθευτών (%) για την περίοδο 2008 – 2012

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ	2008	2009	2010	2011	2012
ΔΕΗ ΑΕ	[...] [90-100]	[...] [90-100]	[...] [90-100]	[...] [90-100]	[...] [90-100]
ENERGA+	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
AEGEAN POWER SA	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
HELLAS POWER SA+	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ELPEDISON TRADE SA	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
VERBUND-AUSTRIAN POWER TRADING ENERGA HELLAS SA	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
GREEK ALTERNATIVE ENERGY S.A.	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΛΟΙΠΟΙ	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]	[...] [0-10]
ΣΥΝΟΛΟ	**56.385.843,64 (100,00)**	**52.561.400,50 (100,00)**	**52.122.126,11 (100,00)**	**51.889.174,12 (100,00)**	**51.558.774,29 (100,00)**

(+) Οι εν λόγω εταιρίες διεγράφησαν από το μητρώο συμμετεχόντων του ΛΑΓΗΕ στις αρχές του 2012 και στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε αναστολή των αδειών τους από τη ΡΑΕ.

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων που ελήφθησαν από τον ΑΔΜΗΕ

86. Το ποσοστό του ομίλου ΓΕΚ – ΤΕΡΝΑ μέσω της ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ στη συγκεκριμένη αγορά ήταν [0-10]% το 2011 και [0-10]% το 2012.

87. Δεδομένου του πολύ μεγάλου μεριδίου της ΔΕΗ στη συγκεκριμένη αγορά, ο δείκτης HHI διαμορφώνεται το 2011 στις 8.421 μονάδες και το 2012 στις 9.171.

[44] Βλ. άρθρα 56 και 57 του ν. 4001/2011. Η ΔΕΗ ορίστηκε ως πάροχος των υπηρεσιών του Προμηθευτή Τελευταίου Καταφυγίου και του Προμηθευτή Καθολικής Υπηρεσίας με τις υπ' αριθμ. 114/2013 και 115/2013 (ΦΕΚ Β68/22.03.2013), αντίστοιχα, αποφάσεις της ΡΑΕ για περίοδο των πέντε (5) ετών.

3. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ

88. Προκειμένου να αξιολογηθούν από πλευράς κανόνων του ανταγωνισμού οι επιπτώσεις που προβλέπεται να έχει μια συγκέντρωση στις σχετικές αγορές, η Επιτροπή αναλύει τις πιθανές της αντιανταγωνιστικές συνέπειες και τους σχετικούς αντισταθμιστικούς παράγοντες, όπως η ισχύς των αγοραστών, το μέγεθος των φραγμών εισόδου στην αγορά και τους ενδεχόμενους παράγοντες αποτελεσματικότητας που προβάλλουν τα μέρη[45].

3.1 ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

89. «Οριζόντιες συγκεντρώσεις» είναι οι συγκεντρώσεις, στις οποίες συμμετέχουν επιχειρήσεις που αποτελούν πραγματικούς ή δυνητικούς ανταγωνιστές στην ίδια σχετική αγορά. Δύο είναι οι βασικοί τρόποι με τους οποίους οι οριζόντιες συγκεντρώσεις ενδέχεται να εμποδίσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης: (α) καταργώντας σημαντικές ανταγωνιστικές πιέσεις σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες ως εκ τούτου θα έχουν αυξημένη ισχύ στην αγορά, χωρίς να καταφύγουν σε συντονισμό της συμπεριφοράς τους (επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς), (β) μεταβάλλοντας τη φύση του ανταγωνισμού ούτως ώστε επιχειρήσεις που προηγουμένως δεν συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους, τώρα είναι πολύ πιθανότερο να συντονίζουν και να αυξάνουν τις τιμές ή με άλλο τρόπο να βλάπτουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό· μια συγκέντρωση μπορεί επίσης να καταστήσει το συντονισμό ευκολότερο, σταθερότερο ή αποτελεσματικότερο για τις επιχειρήσεις που συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους και πριν από τη συγκέντρωση (επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς).

I. Επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς

90. Μία συγκέντρωση ενδέχεται να εμποδίσει σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό καταργώντας τις ανταγωνιστικές πιέσεις σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες ως εκ τούτου θα έχουν αυξημένη ισχύ στη σχετική αγορά χωρίς να καταφύγουν σε συντονισμό της συμπεριφοράς τους (επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς). Κατά κανόνα, μία συγκέντρωση με τέτοιου είδους επιπτώσεις θα εμποδίσει σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό με τη δημιουργία ή την ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης από μία και μόνη επιχείρηση, η οποία θα έχει συνήθως αισθητά μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς από τον επόμενο σε μέγεθος ανταγωνιστή μετά τη συγκέντρωση[46].

91. Κατά την εκτίμηση των εν λόγω επιπτώσεων, η Επιτροπή Ανταγωνισμού λαμβάνει υπόψη της τους ακόλουθους κυρίως παράγοντες:

i) *Υψηλά μερίδια αγοράς*, ώστε μία ενδεχόμενη αύξηση των τιμών να αποβεί επικερδής για τη νέα οντότητα. Έχει γίνει δεκτό ότι πολύ υψηλά μεγάλα μερίδια αγοράς (άνω του 50%) μπορούν από μόνα τους να μαρτυρούν την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης στη σχετική αγορά[47]. Ωστόσο, οι μικρότεροι ανταγωνιστές μπορεί να ασκούν μια αρκετά

---

[45] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, ΕΕ 2004 C 31/5, σημείο 12.

[46] Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 05-02-2004 για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, σημείο 25.

[47] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, ό.π., σημείο 17, υπόθ. T-210/01, General Electric Company κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005 σ. II-5575, παρ. 570-574, αποφάσεις της

πιεστική επιρροή εάν, για παράδειγμα, έχουν την ικανότητα και τα κίνητρα να αυξήσουν τις προμήθειές τους. Μια συγκέντρωση στην οποία συμμετέχει μια επιχείρηση με μερίδιο αγοράς που θα παραμείνει κάτω από το 50% μετά την πραγματοποίησή της, μπορεί να δημιουργεί επίσης προβλήματα ανταγωνισμού ενόψει άλλων παραγόντων, όπως η ισχύς και ο αριθμός των ανταγωνιστών, η ύπαρξη περιορισμών παραγωγικής ικανότητας ή ο βαθμός στον οποίο τα προϊόντα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων αποτελούν στενά υποκατάστατα. Εξάλλου, συνδυασμένα μερίδια αγοράς που δεν υπερβαίνουν το 25% κατατείνουν υπέρ της απουσίας οριζόντιων επιπτώσεων μη συντονισμένης συμπεριφοράς[48]. Παράλληλα έχει γίνει δεκτό ότι αύξηση των μεριδίων λόγω της συγκέντρωσης της τάξης του 0-5% θεωρείται καταρχήν ανεπαίσθητη[49].

ii) Επίπεδα συγκέντρωσης (δείκτης HHI): Η Ε.Α. είναι ελάχιστα πιθανό να εντοπίσει οριζόντια προβλήματα ανταγωνισμού σε αγορές όπου ο δείκτης HHI μετά τη συγκέντρωση δεν θα ξεπερνά το 1000 ή που κυμαίνεται μεταξύ 1000-2000 και η διαφορά Δ («δέλτα») είναι κάτω από 250 ή που είναι πάνω από 2000 και το Δ είναι κάτω από 150 μονάδες εκτός ειδικών περιστάσεων[50].

iii) Μη στενή υποκατάσταση μεταξύ των προϊόντων των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και των αντιπάλων τους: Όταν υφίστανται δυνατότητες υποκατάστασης μεταξύ των προϊόντων των διαφόρων εταιριών, οι πιθανότητες παρακώλυσης του ανταγωνισμού περιορίζονται[51].

iv) Εναλλακτικές επιλογές εφοδιασμού: Δυσκολία των πελατών των συμμετεχουσών επιχειρήσεων να ανεύρουν εναλλακτικούς προμηθευτές, είτε διότι αυτοί είναι ελάχιστοι, είτε διότι αντιμετωπίζουν σημαντικά έξοδα προσαρμογής[52].

v) Δυνατότητα αποκλεισμού ανταγωνιστών: Δυνατότητα της προκύπτουσας από τη συγκέντρωση επιχείρησης να δυσχεράνει την επέκταση μικρότερων εταιριών στη σχετική αγορά ή να περιορίσει την ικανότητα των αντιπάλων επιχειρήσεων να την ανταγωνιστούν (π.χ. η νέα οντότητα μπορεί να ελέγχει ή να επηρεάζει σε τέτοιο βαθμό τις δυνατότητες διανομής), ώστε να είναι περισσότερο δαπανηρή η επέκταση δραστηριοτήτων ή η είσοδος αντιπάλων επιχειρήσεων[53].

vi) Αντισταθμιστική ισχύς αγοραστών: Ως αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς πρέπει να νοείται η διαπραγματευτική ισχύς που έχει ο πελάτης έναντι του πωλητή στις μεταξύ τους διαπραγματεύσεις, λόγω του μεγέθους του, της εμπορικής σημασίας για τον πωλητή και της ικανότητας του πελάτη να στραφεί σε εναλλακτικούς προμηθευτές. Μία πηγή αντισταθμιστικής ισχύος είναι η δυνατότητα του πελάτη να απειλήσει ότι σε εύλογο χρονικό διάστημα θα στραφεί σε εναλλακτικές πηγές εφοδιασμού, αν ο προμηθευτής αποφάσιζε να αυξήσει τις τιμές ή να εφαρμόσει δυσμενέστερους όρους παράδοσης. Συνήθως η αντισταθμιστική ισχύς χαρακτηρίζει μεγάλους και πολυσύνθετους πελάτες παρά μικρές επιχειρήσεις σε ένα κατακερματισμένο κλάδο. Δεν αρκεί η ύπαρξη αγοραστικής ισχύος πριν τη συγκέντρωση, αλλά πρέπει να υπάρχει και μετά τη πραγματοποίησή της, καθώς η συγκέντρωση δύο προμηθευτών μπορεί να καταργεί μία αξιόπιστη πηγή εφοδιασμού.

Ε.Ε. COMP/M.3732-Procter&Gamble/Gillette, παρ. 19-20, 22-24, IV/M.774-Saint-Gobain/Wacker-Chemie/NOM, παρ. 223, COMP/M.4494-Evraz/Highveld, παρ. 91-93, καθώς και απόφαση ΕΑ 434/V/2009, παρ. 28 και απόφαση ΕΑ 515/VI/2011, παρ. 234.

[48] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, ό.π., σημείο 18,

[49] M.5384, ό.π, σκ. 85, 90, 95-96, M.4844, ό.π., σκ. 137-138, 139-140, 155-156, M.4155, BNPPARIBAS/BNL, σκ. 30-31.

[50] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, ό.π., σημείο 19, 20,

[51] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές, ό.π., παρ. 28-29.

[52] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές, ό.π., παρ. 31.

[53] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές, παρ. 36 (και νομολογία στην οποία παραπέμπει).

vii) *Δυνητικός ανταγωνισμός - Εμπόδια εισόδου στην αγορά*[54]: Όταν η είσοδος σε μία αγορά είναι πιθανή, έγκαιρη και επαρκής, τότε είναι δυνατόν να ματαιώσει ή να αποτρέψει τις αντιανταγωνιστικές επιπτώσεις μίας συγκέντρωσης. Η είσοδος είναι πιθανή εάν είναι επικερδής, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις που θα έχει στις τιμές η αύξηση του όγκου παραγωγής, που είναι διαθέσιμη στην αγορά, και τις πιθανές αντιδράσεις των ήδη παρουσών επιχειρήσεων. Η είσοδος ενδέχεται να είναι δυσκολότερη αν οι ήδη υπάρχουσες επιχειρήσεις προστατεύουν τα μερίδια αγοράς τους προσφέροντας μακροχρόνιες συμβάσεις ή επιλεκτικές μειώσεις τιμών στους πελάτες που προσπαθεί να προσελκύσει ο νεοεισερχόμενος. Οι πιθανότητες εισόδου μειώνονται, επίσης, εάν το κόστος αποτυχίας είναι μεγάλο. Παραδείγματα επιχειρήσεων που εισήλθαν και εξήλθαν από το κλάδο κατά το παρελθόν μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με το μέγεθος των εμποδίων εισόδου. Τα εμπόδια εισόδου μπορεί να λάβουν τις ακόλουθες μορφές: νομικά πλεονεκτήματα που περιορίζουν τον αριθμό επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην αγορά λόγω π.χ. περιορισμού αριθμού αδειών εκμετάλλευσης, τεχνικά πλεονεκτήματα υπαρχουσών επιχειρήσεων όπως π.χ. πρόσβαση σε βασικές διευκολύνσεις με προνομιακούς όρους ή η πρόσβαση σε βασικές τεχνολογίες, η ύπαρξη πείρας ή φήμης που είναι δύσκολο να αποκτηθεί από μία νεοεισερχόμενη επιχείρηση, η προσήλωση στο σήμα, οι στενές σχέσεις προμηθευτών-πελατών, η σημασία προώθησης της διαφήμισης, το απαγορευτικό κόστος μεταστροφής σε ένα άλλο προμηθευτή. Περαιτέρω, το εάν θα είναι επικερδής η είσοδος σε μία αγορά εξαρτάται και από το εάν η αγορά είναι υπό ανάπτυξη ή εάν είναι κορεσμένη ή αναμένεται να συρρικνωθεί[55]. Η είσοδος είναι έγκαιρη εάν γίνει εντός δύο ετών, πάντοτε όμως εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά της αγοράς. Πρέπει δε να είναι επαρκής, ώστε να θεωρηθεί υπολογίσιμη[56].

II. Επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς

92. Συγκεντρώσεις σε αγορές με υψηλό βαθμό συγκέντρωσης μπορεί να εμποδίσουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό με τη δημιουργία ή την ενίσχυση **συλλογικής δεσπόζουσας θέσης**, καθώς αυξάνουν την πιθανότητα συντονισμού της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων και άρα αύξησης των τιμών, δίχως να προσφεύγουν σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική με την έννοια των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής «ΣΛΕΕ»). Έτσι, μία συγκέντρωση που δημιουργεί ή ενισχύει δεσπόζουσα θέση κατεχόμενη από τους μετέχοντες στη συγκέντρωση μαζί με μία τρίτη επιχείρηση μπορεί να αποδειχθεί ασύμβατη προς το καθεστώς του ανόθευτου ανταγωνισμού.

93. Πάντως, κατά την Ευρωπαϊκή νομολογία, ένας υψηλός βαθμός συγκέντρωσης σε μια ολιγοπωλιακή αγορά δεν αποτελεί αυτός καθ' αυτόν καθοριστικό παράγοντα για την ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσης. Πρέπει επιπλέον να υπάρχουν ισχυρές αποδείξεις σχετικά με την έλλειψη πραγματικού ανταγωνισμού, καθώς και για την ανεπάρκεια της ανταγωνιστικής πίεσης εκ μέρους άλλων ανταγωνιστών (εφόσον αυτή υπάρχει στη σχετική αγορά)[57]. Βασικές προϋποθέσεις ανάπτυξης τέτοιων επιπτώσεων (κριτήρια ενδεχόμενης δημιουργίας ή ενίσχυσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης) είναι:

94. **Μερίδια αγοράς - συμμετρία**: Η ύπαρξη ευρύτατων μεριδίων αγοράς έχει μεγάλη σημασία. Ωστόσο, η κατοχή σημαντικού μεριδίου δεν είναι στοιχείο αμετάβλητο που αποδεικνύει την ύπαρξη ή μη ατομικής ή/και συλλογικής δεσπόζουσας θέσης. Η σημασία

---

[54] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, ό.π., σημείο 69 επ.
[55] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές, παρ. 69-71.
[56] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές, παρ. 74-75.
[57] Βλ. C-68/94, ό.π., σκέψη 228, M.1016, Price Waterhouse, σκέψεις 104-105.

του ποικίλλει από αγορά σε αγορά ανάλογα με τη διάρθρωση της προσφοράς και της ζήτησης και τις διαφορετικές συνθήκες ανταγωνισμού. Η κατοχή υψηλών μεριδίων αγοράς από τα μέλη ενός ολιγοπωλίου δεν έχει κατ' ανάγκη την ίδια σημασία σε σχέση με την ανάλυση μίας ατομικής δεσπόζουσας θέσης από τη σκοπιά των δυνατοτήτων των εν λόγω μελών να υιοθετήσουν μία συμπεριφορά ανεξάρτητη σε μεγάλο βαθμό έναντι των ανταγωνιστών τους, των πελατών και τελικά των καταναλωτών. Η κατοχή συνδυασμένου υψηλού μεριδίου αγοράς, ιδίως στην περίπτωση δυοπωλίου μπορεί, εντούτοις, εκτός αποδείξεως του εναντίου, να συνιστά σημαντική ένδειξη υπάρξεως συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως[58].

95. Στις περιπτώσεις που μετά τη συγκέντρωση προκύπτει δυοπώλιο με μερίδιο αγοράς άνω του 60%, τότε υφίσταται σοβαρό έρεισμα για την εξέταση της πιθανότητας συντονισμού λόγω δημιουργίας συλλογικής δεσπόζουσας θέσης[59]. Αξιολόγηση της πιθανότητας ύπαρξης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης λαμβάνει χώρα και στις περιπτώσεις που μετά τη συγκέντρωση προκύπτει ότι τρεις επιχειρήσεις κατέχουν μερίδιο αγοράς άνω του 60%. Αντίθετα, στις περιπτώσεις όπου τέσσερις και πλέον επιχειρήσεις κατέχουν μερίδιο αγοράς άνω του 60% μετά τη συγκέντρωση, θεωρείται καταρχήν ότι είναι δύσκολη η διατήρηση του ενδεχόμενου συντονισμού μεταξύ τους[60]. Μερίδια αγοράς που ανέρχονται έως 60% της σχετικής αγοράς δεν συνηγορούν κατ' αρχήν στην ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσης[61]. Παράλληλα, έχει γίνει δεκτό ότι αύξηση των μεριδίων λόγω της συγκέντρωσης της τάξης του 0-10% θεωρείται καταρχήν ότι δεν συνηγορεί στη δημιουργία συλλογικής δεσπόζουσας θέσης[62]. Ταυτόχρονα, κατά τη συγκεκριμένη ανάλυση, θα πρέπει να συνεκτιμάται ότι ο συντονισμός είναι πιο εύκολος σε περίπτωση συμμετρικών μεριδίων αγοράς[63]. Αντίθετα, η ύπαρξη ασυμμετρίας ως προς τα μερίδια αγοράς συμβάλλει στη μη στοιχειοθέτηση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης[64]. Επίσης, θα πρέπει να συνυπολογίζεται ως στοιχείο ευνοϊκό για την ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσης η σταθερότητα των μεριδίων αγοράς. Σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των μεριδίων αγοράς κατά τη διάρκεια ενός χρονικού διαστήματος αποτελούν ένδειξη ότι η

[58] Τ-102/96, ό.π., σκέψεις 205-206, βλ. και απόφαση Ε.Επ. Μ.1517, Rhodia/DonauChemie, παρ. 61.

[59] Βλ. ενδεικτικά νομολογία που παρατίθεται στο N. Levy, The control of Concentrations Between Undertakings (2008), κεφ. 14.08. Πρβλ. απόφαση ΔΕΚ της 31.03.1998, συνεκδ. υποθέσεις C-68/94, Γαλλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής, παρ. 226, όπου κρίθηκε ότι ένα συνολικό μερίδιο αγοράς ανερχόμενο στο 60% και κατανεμόμενο μη συμμετρικά δεν μπορεί να συνιστά από μόνο του αποφασιστική ένδειξη για την ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως.

[60] Βλ. και απόφαση Ε.Επ. IV/M.1016, PriceWaterhouse/ Coopers & Lybrand, παρ. 103 όπου αναφέρεται ότι γενικώς, η ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσης τριών ή τεσσάρων προμηθευτών δεν είναι πιθανή, λόγω των πολύπλοκων αμοιβαίων σχέσεων που αυτό προϋποθέτει και των επακόλουθων κινήτρων για την υιοθέτηση αποκλινουσών συμπεριφορών και ότι η κατάσταση αυτή θα ήταν ασταθής και δυσβάστακτη μακροχρόνια.

[61] Απόφαση ΔΕΚ στην υπόθ. C-68/94, ό.π., σκέψη 226. Στην υπόθεση αυτή έγινε δεκτό ότι τα μερίδια αγοράς 37% και 23% αντίστοιχα των δύο εμπλεκομένων επιχειρήσεων δεν αρκούσαν για τη στοιχειοθέτηση συλλογικής δεσπόζουσας θέσης στη σχετική αγορά.

[62] Βλ. ενδεικτικά απόφαση Ε.Επ. IV/M.2883 - BERTELSMANN / ZOMBA, παρ. 27, M.2867, UPM/KYMMENE/MORGAN ADHESIVES COMPANY, παρ. 25-26.

[63] M.2533, BP/EON, παρ. 45 επ., 72. Βλ. επίσης αποφάσεις ΠΕΚ Τ-102/96, ό.π., σκέψεις 207-208, 222, Ε.Επ. Μ.190, Nestle/Perrier, παρ. 123, M.3314, Air Liquide/Messer, σκέψη 92, 123, 94/208/ΕΚ, Mannesmann/Valourec/Ilva, σκέψεις 48-50, 53, 55, 59, 97/25/ΕΚ, ABB/Daimler-Benz, σκέψη 88, M.1673, VEBA/VIAG, παρ. 64.-65, M.2690, Solvay/Montedison-Ausimont, παρ. 46.

[64] Απόφαση Ε.Επ., M.1202, Renault/Iveco, παρ. 55, M.1298, Kodak/Imation, παρ. 59, M.1681, AkzoNobel/Hoechst Roussel VET, παρ. 68. Βλ. συμπληρωματικά και νομολογία εις EU Merger Control Law, ό.π., 14.10 (4), σελ. 53-54.

αγορά είναι ανταγωνιστική, συνηγορώντας κατά της θεμελιώσεως συλλογικής δεσπόζουσας θέσης στη σχετική αγορά[65].

i) Έλεγχος εκ μέρους των επιχειρήσεων των όρων συντονισμού: Όσο λιγότερο περίπλοκο και περισσότερο σταθερό είναι το οικονομικό περιβάλλον τόσο πιο εύκολο για τις επιχειρήσεις είναι να καταλήξουν σε κοινή συμφωνία για τους όρους συντονισμού. Ευκολότερο είναι π.χ. να υπάρξει συντονισμός σε μία αγορά με λίγες επιχειρήσεις ή σχετικά με την τιμή που θα ισχύει για *ένα και μόνο ομοιογενές προϊόν* από ό,τι σε πολλά και ανόμοια προϊόντα. Επίσης, η ασταθής ζήτηση και η συχνή είσοδος νέων επιχειρήσεων ενδέχεται να δηλώνει ότι οι τρέχουσες συνθήκες της αγοράς δεν καθιστούν πιθανό το συντονισμό. Ευχερέστερος επιπλέον είναι ο συντονισμός κατανομής της αγοράς όταν οι πελάτες έχουν απλά χαρακτηριστικά που επιτρέπουν αμέσως την κατανομή πελατείας. Η δημοσιοποίηση πληροφοριών (π.χ. για τις τιμές) ή η ανταλλαγή τους μέσω εμπορικών ενώσεων ή μέσω σταυροειδών συμμετοχών ή συμμετοχής σε κοινές επιχειρήσεις μπορεί, επίσης, να βοηθά τις επιχειρήσεις να συμφωνήσουν τους όρους συντονισμού. Τέλος, πιο εύκολος είναι ο συντονισμός μεταξύ επιχειρήσεων που παρουσιάζουν κοινά σημεία π.χ. ως προς τη διάρθρωση του κόστους, τα μερίδια αγοράς, τα επίπεδα παραγωγικής ικανότητας ή/και κάθετης ολοκλήρωσης[66]. Περαιτέρω, πιο εύκολος είναι ο συντονισμός σε αγορές που δεν αναπτύσσονται, εμφανίζουν μία ωριμότητα και σταθερότητα, με αποτέλεσμα για την όποια έστω μικρή αύξηση της ζήτησης να μην υπάρχει κίνητρο εισόδου νέων ανταγωνιστών στην αγορά ή να μην υιοθετηθεί κάποια επιθετική στρατηγική οικειοποίησης της νέας ζήτησης από τις υπάρχουσες επιχειρήσεις. Επιπλέον, ο υψηλός βαθμός συγκέντρωσης μίας αγοράς ευνοεί την ανάπτυξη συντονισμού.

ii) Παρακολούθηση των παρεκκλίσεων και ύπαρξη αποτρεπτικών μηχανισμών: Όσο μεγαλύτερη είναι η διαφάνεια στη σχετική αγορά τόσο μεγαλύτερη η πιθανότητα ανακάλυψης τυχόν παρεκκλίσεων από τους όρους συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων. Καθοριστικό στοιχείο είναι να διαπιστωθεί τί μπορούν να συναγάγουν οι επιχειρήσεις από τις πληροφορίες που είναι διαθέσιμες σχετικά με τις ενέργειες άλλων επιχειρήσεων. Πρακτικές που διευκολύνουν την παρακολούθηση παρεκκλίσεων είναι π.χ. η οικειοθελής δημοσίευση πληροφοριών ή η ανταλλαγή τους μέσω εμπορικών ενώσεων[67]. Στο πλαίσιο αυτό λαμβάνονται μέτρα αντιποίνων και αποτροπής ώστε να μην έχει συμφέρον να παρεκκλίνει κάποιο μέλος του ολιγοπωλίου από την κοινή συμπεριφορά, τα οποία (μέτρα) μπορεί να συνίστανται στη διακοπή εμπορικών σχέσεων ή εφαρμογή επιθετικής πολιτικής προς συρρίκνωση του μεριδίου αγοράς του παρεκκλίνοντος μέρους ή την απειλή επιστροφής σε κατάσταση πλεονασματικής προσφοράς ή τη δυνατότητα επιλεκτικών πωλήσεων σε βάρος της επιχείρησης. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να θεωρούνται αποτελεσματικά και εφικτά, ενώ λαμβάνεται υπόψη ότι σε συνθήκες μη διαφάνειας της αγοράς δύσκολα μπορούν να λειτουργήσουν. Περαιτέρω, θα πρέπει να αναμένεται με αρκετή βεβαιότητα ότι σε περίπτωση που διαπιστώνεται παρέκκλιση από μια επιχείρηση, θα ενεργοποιηθούν οι αποτρεπτικοί μηχανισμοί. Τα αντίποινα που εκδηλώνονται μετά από αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα ή που δεν είναι βέβαιο ότι θα ενεργοποιηθούν δεν είναι τόσο πιθανόν ότι αρκούν για να αντισταθμίσουν τα οφέλη από την «παραβατική» συμπεριφορά[68].

---

[65] Απόφαση ΠΕΚ στην υπόθ. Τ-342/99, ό.π., σκ. 111, 117-119, Ε.Επ. Μ.190, Nestle/Perrier, σκ. 46 (στην υπόθεση αυτή παρά τις μικρές διακυμάνσεις των μεριδίων αγοράς ύψους περίπου 2,5%, θεωρήθηκε ότι τα μερίδια διατηρήθηκαν σταθερά κατά την εξεταζόμενη περίοδο).

[66] Βλ. ανωτέρω Κατευθυντήριες, σημεία 41, 45-48.

[67] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές, παρ. 50-51.

[68] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές, παρ. 52-55.

iii) Αντίδραση τρίτων: Προκειμένου να κριθεί επιτυχής ο συντονισμός μεταξύ επιχειρήσεων, θα πρέπει, σε περίπτωση θέσεως όρων συντονισμού εκ μέρους των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, οι επιχειρήσεις που δεν συμμετέχουν να μην έχουν κίνητρο ή να μην είναι σε θέση να αντιδράσουν από απόψεως παραγωγικής ικανότητας[69].
iv) Η ενίσχυση αγοραστικής ισχύος της νέας οντότητας μπορεί να παρεμποδίσει τον ανταγωνισμό ιδίως δια της μειώσεως των εισροών που αγοράζει. Τούτο μπορεί να προκύψει ιδίως όταν οι πωλητές των προηγούμενων σταδίων χαρακτηρίζονται από κατακερματισμό[70].

3.2 ΚΑΘΕΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

96. «Κάθετες συγκεντρώσεις» είναι οι συγκεντρώσεις στις οποίες συμμετέχουν επιχειρήσεις που λειτουργούν σε διαφορετικά επίπεδα της αλυσίδας εφοδιασμού (π.χ. ο παραγωγός ενός συγκεκριμένου προϊόντος συγχωνεύεται με έναν από τους διανομείς του[71]). Οι μη οριζόντιες συγκεντρώσεις δεν συνιστούν απειλή για τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, εκτός εάν η επιχείρηση που προκύπτει από τη συγκέντρωση διαθέτει σημαντική ισχύ σε μία τουλάχιστον εκ των σχετικών αγορών. Τα μερίδια αγοράς και το επίπεδο συγκέντρωσης παρέχουν χρήσιμες ενδείξεις σχετικά με τη δύναμη της επιχείρησης στην αγορά και την ανταγωνιστική σημασία των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων. Δύο είναι οι βασικοί τρόποι με τους οποίους οι μη οριζόντιες συγκεντρώσεις ενδέχεται να παρεμποδίζουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό: μη συντονισμένα αποτελέσματα και συντονισμένα αποτελέσματα (επιδράσεις στη δυνατότητα συντονισμού των επιχειρήσεων στη σχετική αγορά που δραστηριοποιούνται)[72].
97. Μη συντονισμένα αποτελέσματα ενδέχεται κυρίως να προκύψουν όταν μη οριζόντιες συγκεντρώσεις έχουν ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό από την αγορά (περίπτωση στην οποία η πρόσβαση πραγματικών ή δυνητικών ανταγωνιστών σε προμήθειες ή αγορές παρακωλύεται ή καταργείται συνεπεία της συγκέντρωσης, μειώνοντας έτσι την ικανότητα ή/και το κίνητρο των εταιριών να ανταγωνισθούν). Ένας τέτοιος αποκλεισμός από την αγορά ενδέχεται να επιτρέψει στις εταιρίες που μετέχουν στη συγκέντρωση —και, ενδεχομένως, και σε ορισμένους ανταγωνιστές τους— να αυξήσουν επικερδώς τις τιμές που χρεώνουν στους καταναλωτές. Σε τέτοιες περιπτώσεις αποκλεισμού παρεμποδίζεται σημαντικά ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός και, γι' αυτό, στη συνέχεια τέτοιες περιπτώσεις αναφέρονται ως «επιζήμιος για τον ανταγωνισμό αποκλεισμός από την αγορά». Ο αποκλεισμός μπορεί μεταξύ άλλων να συνίσταται σε αποκλεισμό ανταγωνιστών από την πρόσβαση σε εισροές. Αποκλεισμός ανταγωνιστών από την πρόσβαση σε εισροές υπάρχει όταν, μετά τη συγκέντρωση, η επιχείρηση ενδέχεται να περιορίσει την πρόσβαση στα προϊόντα ή στις υπηρεσίες τα οποία θα παρείχε σε περίπτωση που δεν είχε πραγματοποιηθεί η συγκέντρωση, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό το κόστος των ανταγωνιστών που δραστηριοποιούνται σε αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας και καθιστώντας δυσχερέστερη γι' αυτούς την προμήθεια εισροών υπό

[69] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές, παρ. 56.
[70] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές, παρ. 61-62.
[71] Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό Συμβουλίου για τον έλεγχο συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων, της 18.10.2008, σημείο 4.
[72] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (2008/C 265/07), παρ. 17.

παρεμφερείς τιμές και συνθήκες με εκείνες που ίσχυαν προ της συγκέντρωσης. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των τιμών που χρεώνει η εταιρία στους καταναλωτές, με αποτέλεσμα την παρακώλυση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Επίσης, μέσω της κάθετης ολοκλήρωσης, η νέα επιχείρηση ενδέχεται να αποκτήσει πρόσβαση σε εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες των ανταγωνιστών της που δραστηριοποιούνται στις αγορές προηγούμενης ή επόμενης οικονομικής βαθμίδας. Για παράδειγμα, εάν γίνει προμηθευτής ενός ανταγωνιστή που δραστηριοποιείται σε αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας, μια εταιρία ενδέχεται να αποκτήσει κρίσιμες πληροφορίες, οι οποίες θα της επιτρέψουν να εφαρμόσει λιγότερο επιθετική τιμολογιακή πολιτική στην αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας εις βάρος των καταναλωτών. Ενδέχεται επίσης να θέσει τους ανταγωνιστές της σε ανταγωνιστικά μειονεκτική θέση, αποθαρρύνοντας με τον τρόπο αυτό την είσοδο ή την επέκτασή τους στην αγορά[73].

98. Συντονισμένα αποτελέσματα προκύπτουν όταν η συγκέντρωση μεταβάλλει τη φύση του ανταγωνισμού κατά τρόπο ώστε να αυξάνεται σημαντικά η πιθανότητα να συντονίζουν στο εξής τη συμπεριφορά τους επιχειρήσεις που δεν το έπρατταν προηγουμένως, προκειμένου να αυξήσουν τις τιμές ή να παρεμποδίσουν με οποιονδήποτε άλλο τρόπο τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Η συγκέντρωση ενδέχεται επίσης να καταστήσει τον συντονισμό ευκολότερο, πιο σταθερό ή πιο αποτελεσματικό για επιχειρήσεις οι οποίες συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους πριν από τη συγκέντρωση[74].

99. Συντονισμός στην αγορά ενδέχεται να προκύψει όταν οι ανταγωνιστές είναι σε θέση, χωρίς προσφυγή σε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική, να προσδιορίσουν και να επιδιώξουν κοινούς στόχους, αποφεύγοντας τις κανονικές αμοιβαίες ανταγωνιστικές πιέσεις μέσω ενός συνεκτικού συστήματος έμμεσων απειλών. Σε ένα κανονικό ανταγωνιστικό περιβάλλον, κάθε επιχείρηση έχει διαρκώς κίνητρο να ασκεί ανταγωνισμό. Αυτό το κίνητρο είναι που διατηρεί τελικά τις τιμές σε χαμηλά επίπεδα και που εμποδίζει τις επιχειρήσεις να μεγιστοποιούν από κοινού τα κέρδη τους. Ο συντονισμός συνιστά απομάκρυνση από τους κανονικούς όρους ανταγωνισμού. Οι επιχειρήσεις αποφεύγουν να θεσπίσουν τιμές χαμηλότερες από εκείνες που χρεώνουν οι ανταγωνιστές τους με συντονισμένο τρόπο, επειδή προβλέπουν ότι μια τέτοια συμπεριφορά θα θέσει σε κίνδυνο το συντονισμό στο μέλλον. Για να προκύψουν επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς, το κέρδος που θα αποκόμιζαν οι επιχειρήσεις από τον επιθετικό ανταγωνισμό βραχυπρόθεσμα («παρέκκλιση») πρέπει να είναι μικρότερο από την αναμενόμενη μείωση των εσόδων που συνεπάγεται η συμπεριφορά αυτή μακροπρόθεσμα, καθώς αναμένεται να προκαλέσει επιθετική απάντηση εκ μέρους των ανταγωνιστών («επιβολή κυρώσεων»)[75].

100. Για να είναι βιώσιμος ο συντονισμός πρέπει: πρώτον, οι επιχειρήσεις να είναι σε θέση να ελέγχουν σε επαρκή βαθμό την τήρηση των όρων του συντονισμού· δεύτερον, να έχουν εγκατασταθεί αξιόπιστοι αποτρεπτικοί μηχανισμοί που μπορούν να ενεργοποιηθούν σε περίπτωση παρέκκλισης· τρίτον, οι αντιδράσεις τρίτων, όπως υφισταμένων και μελλοντικών ανταγωνιστών που δεν συμμετέχουν στο συντονισμό, καθώς και πελατών, να μην είναι ικανές να θέσουν σε κίνδυνο τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του συντονισμού.

101. Μια κάθετη συγκέντρωση ενδέχεται να διευκολύνει τις επιχειρήσεις στις αγορές προηγούμενης ή επόμενης οικονομικής βαθμίδας να συμφωνήσουν στους όρους συντονισμού. Για παράδειγμα, όταν μια κάθετη συγκέντρωση συνεπάγεται αποκλεισμό από την αγορά οδηγεί στη μείωση του αριθμού των αποτελεσματικών ανταγωνιστών στην αγορά. Γενικά, η μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων στην αγορά διευκολύνει το συντονισμό των εναπομενουσών επιχειρήσεων της αγοράς.

---

[73] Ibid., παρ. 78.
[74] Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των μη οριζόντιων συγκεντρώσεων, ό.π., παρ. 19.
[75] Ibid., παρ. 80 επ.

102. Οι κάθετες συγκεντρώσεις ενδέχεται επίσης να αυξήσουν το βαθμό συμμετρίας μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην αγορά. Αυτό ενδέχεται να αυξήσει το ενδεχόμενο συντονισμού διευκολύνοντας τη συμφωνία στους όρους συντονισμού. Ομοίως, η κάθετη ολοκλήρωση ενδέχεται να αυξήσει το επίπεδο διαφάνειας στην αγορά, διευκολύνοντας το συντονισμό μεταξύ των εναπομεινάντων επιχειρήσεων της αγοράς.

3.3 ΜΕΤΑΔΟΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

103. Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 7 του ν. 3959/2011[76]: «*Στο μέτρο που η δημιουργία κοινής επιχείρησης έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα το συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς επιχειρήσεων που παραμένουν ανεξάρτητες, ο συντονισμός αυτός αξιολογείται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 1. Κατά την αξιολόγηση αυτή, η Επιτροπή Ανταγωνισμού λαμβάνει υπόψη ιδίως:*

α) αν δύο ή περισσότερες μητρικές επιχειρήσεις ασκούν, σε σημαντικό βαθμό, δραστηριότητες στην ίδια αγορά με την κοινή επιχείρηση ή σε αγορά προηγούμενων ή επόμενων σταδίων από αυτήν της κοινής επιχείρησης ή σε παραπλήσια αγορά στενά συνδεδεμένη με την αγορά αυτή, και

β) εάν ο συντονισμός, ο οποίος απορρέει ευθέως από τη δημιουργία της κοινής επιχείρησης, παρέχει στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να εξαλείψουν τον ανταγωνισμό σε μεγάλο μέρος των αγορών τους».

104. Εφόσον δεν προκύπτει ότι η δημιουργία της κοινής επιχείρησης έχει ως αντικείμενο το συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των μητρικών της εταιριών, και για να εκτιμηθεί εάν η δημιουργία μίας κοινής επιχείρησης έχει ως αποτέλεσμα το συντονισμό αυτό, πρέπει να διερευνηθεί εάν εξ αυτής οι μητρικές επιχειρήσεις αποκτούν κίνητρο[77] να συντονίσουν τη μελλοντική τους συμπεριφορά, πέραν και εκτός της κοινής επιχείρησης, όπως για παράδειγμα μπορεί να συμβαίνει όταν οι μητρικές είναι άμεσες ανταγωνίστριες η μία της άλλης, καθώς και κατά πόσον ο συντονισμός αυτός καθίσταται πιθανός και οι επιπτώσεις του σημαντικές. Η πιθανότητα συντονισμού ενισχύεται όταν παρατηρείται συμμετρία των μεριδίων αγοράς και των δραστηριοτήτων των μητρικών επιχειρήσεων ή έλλειψη ισχυρών ανεξάρτητων ανταγωνιστών στην αγορά[78]. Αντιστοίχως, ο συντονισμός θα είναι σημαντικός και θα παρέχει στις μητρικές της κοινής επιχείρησης εταιρίες τη δυνατότητα να εξαλείψουν τον ανταγωνισμό σε μεγάλο μέρος των αγορών τους, εφόσον οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις έχουν, ατομικά έκαστη ή όλες μαζί, επαρκή ισχύ ώστε να καθιστούν το συντονισμό επικερδή[79]. Ενδείξεις σε σχέση με την ισχύ των συμμετεχουσών συνιστούν, μεταξύ άλλων, τα μερίδια αγοράς, η ωριμότητα της αγοράς, η αντισταθμιστική ισχύς μεγάλων πελατών (εάν υπάρχουν)[80], η ύπαρξη εμποδίων εισόδου[81], και η σημασία της κοινής επιχείρησης σε σχέση με την επιχειρηματική δραστηριότητα των μητρικών της. Κατά την αξιολόγηση του κινδύνου συντονισμού σύμφωνα με τα ανωτέρω λαμβάνεται υπόψη, μεταξύ άλλων, και το επίπεδο ροής πληροφοριών μεταξύ των

---

[76] Πρβλ. άρθρο 2 παρ. 4 και 5 Κανονισμού (ΕΚ) 139/2004.
[77] Βλ. και απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής JV.48-Vodafone/ Vivendi/CanalPlus, παρ. 87
[78] Βλ. αποφάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής M.2851, Intracom/Siemens/STT, παρ. 43, και JV.35,Beiselen/ BayWa/Chemag, παρ. 28.
[79] Βλ. απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής IV/JV.21, Skandia/Storebrand/Pohjola, παρ. 37.
[80] Βλ. αποφάσεις Ευρωπαϊκής ΕπιτροπήςJV.42, παρ. 19-23, JV.44, παρ.37, M.2075, παρ. 19, M.2712, παρ. 25-26.
[81] Βλ. απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής JV.14, παρ. 32.

μητρικών, και ειδικότερα το ενδεχόμενο χρησιμοποίησης της κοινής επιχείρησης από τις μητρικές της ως μέσου ανταλλαγής πληροφοριών[82].

105. Τέλος, όπως προκύπτει από τη διατύπωση της παρ. 3 σημ. β' του άρθρου 7 του ν. 3959/2011, είναι σε κάθε περίπτωση απαραίτητο να υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ του συντονισμού και της δημιουργίας της κοινής επιχείρησης[83]. Εξάλλου, σε περίπτωση που κριθεί ότι υφίσταται κίνδυνος συντονισμού μεταξύ των μητρικών επιχειρήσεων, πρέπει να διερευνάται τυχόν εφαρμογή επ' αυτού των άρθρων 1 παρ. 1 και 3 του ν. 3959/2011 ή/και 101 παρ. 1 και 3 ΣΛΕΕ.

4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

106. Στη συνέχεια αξιολογούνται οι συνθήκες που διαμορφώνονται στις σχετικές αγορές και, κατ' αρχάς, από κοινού οι δύο πρώτες σχετικές αγορές παροχής υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων / αστικών απορριμμάτων και κατασκευής εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων και ΜΜΒΕ, διότι τα ζητήματα ανταγωνισμού συνέχονται, καθώς οι σχετικοί διαγωνισμοί που έχουν προκηρυχθεί απαιτούν από τον ανάδοχο να αναλάβει την κατασκευή μονάδων και τη διαχείριση των αποβλήτων, ενώ και οι ανταγωνιστές των μερών θεωρούν ότι πρέπει να αντιμετωπισθούν τα σχετικά ζητήματα ενιαία.

4.1 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ / ΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ και ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ και ΜΜΒΕ

Η άποψη των ανταγωνιστών

107. Σύμφωνα με ανταγωνιστές των μερών που ερωτήθηκαν σχετικά με τα αποτελέσματα της γνωστοποιούμενης συγκέντρωσης, η παραγωγή ενέργειας από τα προϊόντα επεξεργασίας των αποβλήτων δίνει σημαντικό πλεονέκτημα στα γνωστοποιούντα μέρη και θα καταστήσει σημαντικά δυσχερή τη θέση των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων στην ανάληψη συμβάσεων σε σχέση με τους διαγωνισμούς ΣΔΙΤ για τη διαχείριση απορριμμάτων. Επιπλέον, η ανταγωνιστική θέση των γνωστοποιούντων μερών ενισχύεται σημαντικά, δεδομένου ότι και η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ΑΒΕΤΕ και η ΔΕΗ εισέρχονται στην αγορά κατασκευής και διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων και με δεδομένο ότι τα προϊόντα της επεξεργασίας στερεών αποβλήτων μπορούν εύκολα να παράγουν ηλεκτρική ενέργεια μέσω καύσης τους στις λιγνιτικές μονάδες της ΔΕΗ, ενώ οποιοσδήποτε άλλος ανταγωνιστής θα πρέπει να επενδύσει σε νέα μονάδα καύσης με υψηλό κόστος επένδυσης. Οι ανταγωνιστές θεωρούν ότι η Waste Syclo ως κοινή επιχείρηση των ΔΕΗ και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ΑΒΕΤΕ αποκτά σημαντικό προβάδισμα και εξ επόψεως των εγκαταστάσεων και εκτάσεων για απόθεση – διάθεση παραπροϊόντων και των υποδομών ενεργειακής αξιοποίησης που διαθέτει η ΔΕΗ.

Η άποψη των μερών

108. Σε σχέση με το εάν μπορεί η Waste Syclo να χρησιμοποιεί τις λιγνιτικές και άλλες εγκαταστάσεις και υποδομές της ΔΕΗ με σκοπό τη διαχείριση των αποβλήτων καθ' οιονδήποτε τρόπο (λ.χ. αποδοχή και καύση του τελικού προϊόντος), τα μέρη θεωρούν ότι

[82] Βλ. και αποφάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μ.5066, Eurogate/APMM, παρ. 42, και Μ.4170, LSG Lufthansa Service Holding/Gate Gourmet Switzerland, παρ. 53.

[83] Βλ. ενδεικτικά απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής JV.37, BSkyB/KirchPayTV, παρ. 91.

δεν είναι δυνατή η χρήση εγκαταστάσεων και υποδομών εν γένει, τις οποίες κατέχει και λειτουργεί η ΔΕΗ (όπως και η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή), για σκοπούς διαχείρισης αποβλήτων, τόσο από τη Waste Syclo, όσο και από οποιαδήποτε άλλη οντότητα, επειδή δεν πληρούνται οι τεχνικές προδιαγραφές που προβλέπονται για αυτή τη δραστηριότητα στη νομοθεσία και τις σχετικές δημόσιες συμβάσεις. Σύμφωνα με τα μέρη, είναι πιο αποδοτικό από οικονομική άποψη για τη Waste Syclo να κατασκευάσει αυτή νέες εγκαταστάσεις, αντί να χρησιμοποιήσει υφιστάμενες εγκαταστάσεις της ΔΕΗ (ή της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή) για τους σκοπούς της διαδικασίας διαχείρισης αποβλήτων. Ειδικότερα σε σχέση με το προϊόν RDF («στερεό υπόλειμμα ανακύκλωσης» ή «Refuse-Derived Fuel» («RDF») που προκύπτει από τη διαδικασία διαχείρισης αποβλήτων, τα μέρη αναφέρουν ότι θα μπορούσε να αποτεφρωθεί σε εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και σε άλλες βιομηχανικές μονάδες, οι οποίες λειτουργούν εγκαταστάσεις αποτέφρωσης, ωστόσο οι εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνται για την καύση του RDF θα έπρεπε να λάβουν άδεια για αποτέφρωση αποβλήτων και η καύση του RDF σε μία μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από λιγνίτη, θα απαιτούσε σημαντικές και χρονοβόρες τεχνικές προσαρμογές αυτής της μονάδας στις απαιτήσεις της αποτέφρωσης αποβλήτων, δεδομένης της φύσης του RDF ως απόβλητο και το σχετικό επενδυτικό κόστος θα επηρέαζε ουσιωδώς τις οικονομικές πτυχές της λειτουργίας των εγκαταστάσεων.

109. Σε σχέση με την ενδεχόμενη δυνατότητα μεταφοράς των αποβλήτων από τα σημεία διαλογής τους ή/και των προϊόντων επεξεργασίας στερεών αποβλήτων από τις εγκαταστάσεις παραγωγής τους στις (λιγνιτικές και άλλες) εγκαταστάσεις της ΔΕΗ, τα μέρη απάντησαν ότι υπάρχει θεωρητικά η δυνατότητα μεταφοράς αποβλήτων προς τις εγκαταστάσεις της ΔΕΗ (ή της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή), ωστόσο δεν θεωρούν ότι αυτός θα ήταν ένας οικονομικά βιώσιμος τρόπος επεξεργασίας/ διαχείρισης αποβλήτων διότι: (α) τα απόβλητα δεν μπορούν απλώς να αποτεφρωθούν δίχως σημαντικές επιπλέον επενδύσεις και κόστος σε άλλες εγκαταστάσεις και (β) ακόμη και στην περίπτωση που το RDF μπορούσε να αποτεφρωθεί σε μία λιγνιτική μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, θα συνέχιζε να θεωρείται ως απόβλητο σύμφωνα με την νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα απόβλητα και, ως εκ τούτου, θα ήταν ουσιαστικά ανέφικτο να εξεταστεί το ενδεχόμενο μεταφοράς χιλιάδων τόνων RDF κατά μήκος της Ελλάδας.

110. Επίσης, τα Μέρη ανέφεραν ότι δεν έχουν έως σήμερα εξετάσει τη δυνατότητα μετατροπής/ προσαρμογής οποιασδήποτε από τις υπάρχουσες εγκαταστάσεις και υποδομές τους με σκοπό να χρησιμοποιηθούν για τους σκοπούς της διαδικασίας διαχείρισης αποβλήτων. Τέλος, σύμφωνα με τα Μέρη, ακόμη και εάν υπήρχε η δυνατότητα για τη Waste Syclo να χρησιμοποιήσει οποιεσδήποτε εγκαταστάσεις της ΔΕΗ (ή της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή) για τη δραστηριότητά της στη διαχείριση αποβλήτων, η χρήση αυτή δεν θα είχε οποιαδήποτε αρνητική συνέπεια για τους ανταγωνιστές της Waste Syclo, γιατί: (α) οποιαδήποτε τυχόν χρήση από τη Waste Syclo οποιασδήποτε εγκατάστασης της ΔΕΗ (ή της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή) θα διεξαγόταν υπό καθεστώς ισότιμου και πλήρους ανταγωνισμού («arm's length») και η ΔΕΗ θα ήταν υποχρεωμένη να εξασφαλίσει τέτοια χρήση των εγκαταστάσεων της μέσω διαγωνιστικών διαδικασιών· και (β) άλλοι φορείς που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά διαχείρισης αποβλήτων θα είχαν πρόσβαση σε εγκαταστάσεις που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως μέρος της διαδικασίας διαχείρισης αποβλήτων.

111. Σε σχέση με τον ενδεχόμενο περιορισμό του ανταγωνισμού στις αγορές υποβολής προσφορών για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων / αστικών απορριμμάτων και για την κατασκευή ΜΜΒΕ αντίστοιχα και το ενδεχόμενο η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση να προσφέρει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη WS έναντι των

ανταγωνιστών της εξ επόψεως χρήσης των υπαρχουσών εγκαταστάσεων της ΔΕΗ, τα Μέρη (βλ. ιδίως υπομνήματα), προς αντίκρουση, επικαλούνται ότι σε Ευρωπαϊκό επίπεδο δεν διαπιστώθηκαν δυσμενείς επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στην αγορά υποβολής προσφορών για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων και ότι η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή δεν έχει συμπεριλάβει στις προσφορές της έως σήμερα τη χρήση των εγκαταστάσεων της ΔΕΗ ή/και την συν-αποτέφρωση RDF στις λιγνιτικές μονάδες της ΔΕΗ[84]. Κατά την κρίση της Επιτροπής ωστόσο, η επικαλούμενη γνωστοποίηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αφορούσε διαφορετική συγκέντρωση, μεταξύ διαφορετικών μερών που δραστηριοποιούνταν σε άλλες αγορές, ενώ το ότι η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή δεν έχει συμπεριλάβει την εν λόγω χρήση στις έως τώρα προσφορές της δεν μπορεί να οδηγήσει σε συμπέρασμα για τη μετά τη συγκέντρωση συμπεριφορά των μερών[85].

Η εκτίμηση της Επιτροπής

112. Ως προς την επιμέρους υπο-αγορά παροχής υπηρεσιών διαχείρισης αστικών απορριμμάτων, η οποία προσφάτως αναπτύσσεται στην Ελλάδα μέσω των διαγωνισμών ΣΔΙΤ, η υπό κρίση συγκέντρωση ενδέχεται να επιφέρει αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα και κατ' αρχάς οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς. Ιστορικά στοιχεία από τους διαγωνισμούς είναι πρόσφορα για την εκτίμηση της θέσης στην αγορά των επιχειρήσεων στις αγορές που λειτουργούν μέσω διαγωνισμών[86]. Σε σχέση με την ανταγωνιστική θέση της κοινής επιχείρησης, εκτιμάται ότι στο βαθμό που θα κηρυχθεί αυτή ανάδοχος έργου διαχείρισης απορριμμάτων μέσω των διαγωνισμών ΣΔΙΤ, θα δύναται να χρησιμοποιήσει τις εγκαταστάσεις της ΔΕΗ, και ιδίως τις λιγνιτικές μονάδες, με σκοπό τη διαχείριση των απορριμμάτων, συμπεριλαμβανομένης της εναπόθεσής τους (ή παραπροϊόντων) και της καύσης τους (μέσω της οποίας θα μπορεί και να παράγει ηλεκτρική ενέργεια).

113. Επιπλέον, η μεταφορά των απορριμμάτων από τα σημεία συλλογής στα σημεία επεξεργασίας (εν προκειμένω στα λιγνιτικά εργοστάσια) είναι εφικτή (και υπό συνθήκες συμπίεσης με ειδικά εμπορευματοκιβώτια). Η ανωτέρω διαπίστωση για τη μεταφορά απορριμμάτων, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η κοινή επιχείρηση θα δύναται να μεταφέρει απορρίμματα και από πιο μακρινές περιοχές για να τα αξιοποιήσει με όφελος σε λιγνιτικές

---

[84] Βλ. υπομνήματα μερών και ιδίως υπόμνημα της 8203/21.10.2013 σύμφωνα με το οποίο δεν αποδεικνύεται ότι η WS απολαμβάνει οποιοδήποτε όφελος από την πιθανή χρήση των υπαρχουσών εγκαταστάσεων της ΔΕΗ που θα την τοποθετούσε σε μια σημαντικά πλεονεκτική θέση σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές της.

[85] Το δε επιχείρημα, το οποίο επικαλούνται τα μέρη για να στηρίξουν την «ασήμαντη αξία» οποιασδήποτε επίπτωσης στον ανταγωνισμό για αυτές τις μελλοντικές διαγωνιστικές διαδικασίες εκ της συγκέντρωσης, ότι δηλαδή το μεγαλύτερο μέρος του συνόλου της αγοράς για έργα διαχείρισης αποβλήτων στην Ελλάδα έχει ήδη υπαχθεί σε διαδικασίες υποβολής προσφορών και, κατά συνέπεια, αυτή η αγορά υποβολής προσφορών θα είναι κλειστή σε όλη τη διάρκεια των συμβάσεων, μπορεί να εντείνει την ανησυχία για την απάμβλυνση των μεταξύ των μερών ανταγωνιστικών πιέσεων (με τη συγκέντρωση καθίσταται μόνιμη η de facto, μέχρι σήμερα, συμμετοχή της ΔΕΗ στις διαγωνιστικές διαδικασίες για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων μέσω της υποβολής κοινών προσφορών με την ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή). Περί των ενδεχόμενων συντονισμένων αποτελεσμάτων βλ. κατωτέρω.

[86] Ο ανταγωνιστικός αντίκτυπος μιας συγκέντρωσης σε μια αγορά που λειτουργεί μέσω διαγωνισμών εξαρτάται από τη δομή των διαγωνισμών στους οποίους προσφέρεται / πωλείται η σχετική υπηρεσία ή προϊόν. Έτσι, σημαντική πληροφόρηση μπορεί να αντληθεί από την ταυτότητα των συμμετεχόντων σε συγκεκριμένους διαγωνισμούς. Δεδομένου ότι η συμμετοχή στους διαγωνισμούς ενέχει σημαντικά κόστη, μόνο αυτές οι επιχειρήσεις που προσδοκούν ότι έχουν εύλογη πιθανότητα να επιλεγούν (και οπωσδήποτε μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του διαγωνισμού), συμμετέχουν. Η συχνή συμμετοχή συγκεκριμένων επιχειρήσεων στους διαγωνισμούς καταδεικνύει ότι αυτές οι επιχειρήσεις παρέχουν στενά υποκατάστατα και ασκούν ανταγωνιστικές πιέσεις μεταξύ τους. Βλ. υπόθεση COMP/M.3653-SIEMENS/VATECH.

εγκαταστάσεις, και δεν θα έχει δυνατότητα αξιοποίησης αποκλειστικά και μόνο απορριμμάτων που εξάγονται πλησίον των εγκαταστάσεων αυτών.

114. Ειδικότερα, προκύπτει ότι είναι δυνατή η χρήση των λιγνιτικών εγκαταστάσεων της ΔΕΗ για τη διαχείριση απορριμμάτων εφόσον γίνουν οι απαραίτητες τροποποιήσεις και εκδοθούν οι αντίστοιχες άδειες, και δη ότι το RDF μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως δευτερογενές είδος καυσίμου για καύση, και άρα να αποτεφρωθεί σε εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, και ότι υπάρχει η δυνατότητα μεταφοράς αποβλήτων προς τις εγκαταστάσεις της ΔΕΗ (ή της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή). Η ΔΕΗ διαθέτει τις υποδομές ενεργειακής αξιοποίησης στερεών καυσίμων (του λιγνίτη) οι οποίες μπορούν, τουλάχιστον με κατάλληλες προσαρμογές, να απορροφήσουν ένα σοβαρό παραγόμενο κλάσμα της επεξεργασίας απορριμμάτων για ενεργειακή αξιοποίηση (SRP ή RDF).

115. Το ενδεχόμενο κόστος τροποποίησης των εγκαταστάσεων εκτιμάται ότι θα μπορούσε να αποσβεσθεί εξαιτίας του μεγάλου όγκου των απορριμμάτων και της μεγάλης διάρκειας των συμβάσεων παραχώρησης ενώ επίσης εκτιμάται ότι η εξοικονόμηση θα υπερκερνούσε μεσοπρόθεσμα την τυχόν αρχική αύξηση του κόστους λειτουργίας. Ειδικότερα, το όφελος που θα προέκυπτε από την πώληση της ηλεκτρικής ενέργειας θα μπορούσε να υπερκαλύψει τόσο το κόστος μετατροπής των εγκαταστάσεων όσο και το κόστος μεταφοράς του RDF[87].

116. Ανακεφαλαιώνοντας, η ΔΕΗ διαθέτει πολύ σημαντικές εκτάσεις στις οποίες μπορούν κατ' αρχήν να δημιουργηθούν υποδομές απόθεσης-διάθεσης απορριμμάτων ή/και υποπροϊόντων απορριμμάτων. Επιπροσθέτως, διαθέτει τις υποδομές ενεργειακής αξιοποίησης στερεών καυσίμων οι οποίες μπορούν, τουλάχιστον με κατάλληλες προσαρμογές, να απορροφήσουν ένα σοβαρό παραγόμενο κλάσμα της επεξεργασίας απορριμμάτων για ενεργειακή αξιοποίηση (SRP ή RDF). Οι εγκαταστάσεις για τη διαχείριση και επεξεργασία των απορριμμάτων χαρακτηρίζονται από υψηλό πάγιο κόστος επένδυσης, το οποίο λειτουργεί ως εμπόδιο εισόδου για τους υφιστάμενους ή δυνητικούς ανταγωνιστές, καθώς οποιοσδήποτε ανταγωνιστής θα πρέπει στο πλαίσιο ανάθεσης διαγωνισμού ΣΔΙΤ απορριμμάτων να επενδύσει σε νέα μονάδα καύσης με σημαντικό κόστος επένδυσης.

117. Το γεγονός ότι οι εγκαταστάσεις της ΔΕΗ και ιδίως οι λιγνιτικές μπορούν χωρίς σημαντικές μετατροπές να χρησιμοποιηθούν για τους σκοπούς που ορίζονται στους προεκτεθέντες όρους των διακηρύξεων για τα ΣΔΙΤ και έχουν πλέον αποσβεσθεί, προσδίδει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα στην κοινή επιχείρηση σε σχέση με τους λοιπούς διαγωνιζόμενους, δυνάμενο να οδηγήσει σε δημιουργία δεσπόζουσας θέσης (οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς).

118. Μέσω λοιπόν του παραπάνω καίριου πλεονεκτήματος η κοινή επιχείρηση αποκτά ένα εν δυνάμει σημαντικό προβάδισμα έναντι των ανταγωνιστών της στους διαγωνισμούς και θα μπορεί να προσφέρει ευνοϊκότερο τίμημα (χαμηλότερο «gate fee»). Κατά συνέπεια, μπορεί εξ αυτού η κοινή επιχείρηση να κερδίσει τη συντριπτική πλειονότητα των διαγωνισμών που έχουν προκηρυχθεί, να αποκλείσει τους ανταγωνιστές της σε αυτές τις νεοεμφανιζόμενες αγορές, και άρα να αποκτήσει δεσπόζουσα θέση στις υπό αξιολόγηση σχετικές αγορές[88]. Στο συλλογισμό αυτό πρέπει να συνεκτιμηθεί ότι η κοινή επιχείρηση

---

[87] Λαμβάνεται δε υπόψη ότι: (α) σύμφωνα με το μοντέλο των διακηρύξεων ΣΔΙΤ ο Ιδιωτικός Φορέας Σύμπραξης θα αναλάβει προς όφελός του (αποκλειστικά χωρίς τη συμμετοχή του δημοσίου φορέα) την εμπορική εκμετάλλευση των παραγόμενων προϊόντων, και (β) η τιμή πώλησης της ηλεκτρικής ενέργειας στο σύστημα θα θεωρηθεί ΑΠΕ και θα είναι επομένως προκαθορισμένη.

[88] Τα μέρη προβάλλουν (βλ. υπόμνημα της 8203/21.10.2013) ότι η ΔΕΗ δεν είναι αναπόφευκτος εταίρος στην αγορά για την παροχή έργων διαχείρισης αποβλήτων στην Ελλάδα, ότι η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή έχει αναδειχθεί νικήτρια σε δημόσιο διαγωνισμό (της Πελοποννήσου) δίχως οποιαδήποτε συμμετοχή της ΔΕΗ, και ότι ένας μεγάλος αριθμός αξιόπιστων εναλλακτικών παρόχων δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά

προβλέπεται, όπως παραπάνω αναφέρθηκε, να αναλάβει και τα έργα που είναι από κοινού σήμερα υποψήφιες οι μητρικές επιχειρήσεις (η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή συμμετέχει στους δέκα από τους έντεκα έως σήμερα ανοικτούς διαγωνισμούς για τη διαχείριση απορριμμάτων στην ελληνική επικράτεια, στους έξι από αυτούς μόνη της και στους τέσσερις ως ένωση εταιριών με τη ΔΕΗ, από δε τους ανωτέρω διαγωνισμούς έχει ολοκληρωθεί αυτός της Πελοποννήσου με την επιλογή ως προσωρινού αναδόχου της εταιρίας ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή, ενώ και η Waste Syclo συμμετείχε στην Α΄ φάση του διαγωνισμού της Δυτικής Μακεδονίας). Οι τρεις αυτές επιχειρήσεις, ΔΕΗ, ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή / όμιλος ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ και η Waste Syclo δεν θα ασκούν ανταγωνιστικές πιέσεις μεταξύ τους.

119. [...][89], προκύπτει ότι η δημιουργία της μόνιμης συνεργασίας ΔΕΗ – ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή μέσω της κοινής επιχείρησης Waste Syclo στη νέα αγορά της διαχείρισης αστικών απορριμμάτων στην Ελλάδα (που θα αντικαταστήσει την ένωση εταιριών ΔΕΗ – ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή και στους υπάρχοντες διαγωνισμούς όπου είναι εφικτό), είναι ενδεχόμενο να αποκλείσει τους ανταγωνιστές της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή από μελλοντική συνεργασία τους με τη ΔΕΗ και να εξαλείψει κάθε ανταγωνιστική πίεση μεταξύ των ως άνω εταιριών[90].

120. Και υπό το πρίσμα των κάθετων επιπτώσεων, δημιουργείται κίνητρο και υφίσταται δυνατότητα η ΔΕΗ να παρέχει στην κοινή επιχείρηση προτιμησιακή πρόσβαση με ευμενέστερους όρους στις εγκαταστάσεις της, που μπορεί κατά τα ανωτέρω να οδηγήσει σε ζητήματα αποκλεισμού ανταγωνιστών από επί ίσοις όροις συμμετοχή στους διαγωνισμούς, στο βαθμό που όπως φαίνεται οι υποδομές αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαφορετικά στάδια παροχής υπηρεσιών διαχείρισης απορριμμάτων (ιδίως καύση απορριμμάτων / υποπροϊόντος απορριμμάτων αλλά και εναπόθεση).

121. Άλλη ανησυχία της Επιτροπής συνίσταται στην πιθανή πρόκληση μεταδοτικών αποτελεσμάτων μεταξύ των μητρικών της κοινής επιχείρησης, ΔΕΗ και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή, οι οποίες, κατά τα προαναφερθέντα, δραστηριοποιούνται στη σχετική αγορά και έχουν συμμετάσχει στους σχετικούς διαγωνισμούς για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης απορριμμάτων με ΣΔΙΤ. Οι προαναφερθείσες συνθήκες της σχετικής αγοράς σε συνδυασμό με τις ιδιομορφίες της υπό εξέταση κοινής επιχείρησης καθιστούν το συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των μητρικών επιχειρήσεων πιθανό, τουλάχιστον ως αποτέλεσμα της σύστασης της κοινής επιχείρησης[91]. Η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή και η ΔΕΗ αποκτούν δυνητικά γνώση και ενημέρωση για ανταγωνιστικά ζητήματα (όπως δομή κόστους, συμμετοχή σε διαγωνισμούς, πληροφορίες για πελάτες, κ.λπ.) από και μέσω της συμμετοχής τους στην κοινή επιχείρηση (που θα συμμετέχει στους υπόλοιπους τέσσερις αντίστοιχους εν εξελίξει διαγωνισμούς) την οποία μπορούν να

και συμμετέχουν τακτικά σε δημόσιους διαγωνισμούς, είτε ατομικά είτε ως μέλη κοινοπραξίας, χωρίς να έχει προσεγγίσει τη ΔΕΗ για πιθανή συνεργασία στον τομέα αυτό. Σύμφωνα με το υπόμνημα, οι ανταγωνιστές αυτοί θα ασκούν σημαντική περιοριστική επιρροή στη συμπεριφορά της WS (και των μητρικών εταιριών τους) μετά την υλοποίηση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης και υπερ-αντισταθμίζουν το μέγεθος και τους πόρους της ΔΕΗ.

[89] Άρθρο 6 Συμφωνίας Μετόχων.

[90] Σύμφωνα, ωστόσο, με το υπόμνημα των μερών 8203/21.10.2013, η ΔΕΗ και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή δεν είναι άμεσοι ανταγωνιστές στον τομέα των υπηρεσιών διαχείρισης απορριμμάτων, δεδομένου ότι η ΔΕΗ δεν έχει υποβάλει μεμονωμένες προσφορές σε οποιαδήποτε από τις διαγωνιστικές διαδικασίες για διαχείριση αποβλήτων που έχουν διεξαχθεί έως σήμερα αλλά μόνο μέσω του συνδυασμού των δυνάμεών της με την ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή η ΔΕΗ ήταν σε θέση να συμμετάσχει σε αυτές τις τέσσερις διαγωνιστικές διαδικασίες. Αυτό, κατά τα μέρη, επέτρεψε στη ΔΕΗ να μοιραστεί την επένδυση και τον κίνδυνο κατά την εκτέλεση μεγάλων έργων διαχείρισης απορριμμάτων στην αναδυόμενη ελληνική αγορά.

[91] Με δεδομένη και τη μεταβολή που πρόκειται να επέλθει στην αγορά εκ της σκοπούμενης υποκατάστασης της κοινής επιχείρησης στη θέση των μητρικών στους τέσσερις διαγωνισμούς στους οποίους οι μητρικές συμμετέχουν ως ένωση προσώπων και τη συμφωνία μετόχων.

χρησιμοποιήσουν για να αυξήσουν τεχνητά την τιμή στις αγορές προηγούμενης οικονομικής βαθμίδας αλλά και σε γειτνιάζουσες αγορές όπως αυτή της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής. Η δε διάχυση πληροφοριών μέσω της κοινής επιχείρησης θα είναι αμφίδρομη, τόσο μεταξύ των μητρικών όσο και μεταξύ των μητρικών αφενός και της κοινής επιχείρησης αφετέρου.

122. Η δυνατότητα και το κίνητρο των μητρικών επιχειρήσεων να συντονίσουν τη μεταξύ τους ανταγωνιστική συμπεριφορά μέσω της κοινής επιχείρησης ενισχύεται από τη σημαντική συγκέντρωση που παρατηρείται σε αυτή και στις γειτνιάζουσες αγορές (υψηλά εμπόδια εισόδου και λίγες δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις), τον αντίστοιχο, υψηλό βαθμό κάθετης ολοκλήρωσης, τη σταθερότητα ζήτησης. Επίσης, προκύπτει εκ της διαφάνειας, της δυνατότητας αποτροπής αποκλίνουσας συμπεριφοράς του άλλου μέρους μέσω λ.χ. της απειλής μη χρηματοδότησης των πολλών κοινών τους δραστηριοτήτων, της έλλειψης δυνατότητας τρίτων μερών να καταπολεμήσουν το συντονισμό αυτού του ισχυρού (χρηματοοικονομικά αλλά και εξ επόψεως προσβάσεων στους βασικούς πόρους) ότι ο συντονισμός είναι βιώσιμος. Η κοινή επιχείρηση παρέχει στις μητρικές έναν περαιτέρω επίσημο δίαυλο επικοινωνίας και επιτείνει το βαθμό διαφάνειας· έτσι, αίρονται σημαντικά εμπόδια στη διατήρηση του μεταξύ τους συντονισμού. Οι ως άνω παράγοντες πιθανολογείται ότι καθιστούν το μεταξύ των συγκεκριμένων επιχειρήσεων συντονισμό της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς σε σημαντικό βαθμό περιοριστικό του ανταγωνισμού. Οι δεσμοί και η συχνή αλληλεπίδραση μεταξύ των (ανταγωνιστικών σε συγκεκριμένες αγορές) μητρικών ΔΕΗ και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή αναιρεί σε σημαντικό βαθμό το κίνητρο και τη δυνατότητα άσκησης ανταγωνιστικής πίεσης από τη μία στην άλλη[92].

123. Το σχετικό ζήτημα δεν απαιτείται ωστόσο να εξετασθεί περαιτέρω αφού, σε κάθε περίπτωση, οι σχετικές αμφιβολίες της Υπηρεσίας αίρονται από τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν τα μέρη και οι οποίες εκτίθενται στη συνέχεια.

4.2 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Απόψεις των μερών και των ανταγωνιστών

124. Όσον αφορά τις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά για την κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, τα μέρη υποστηρίζουν ότι πρόκειται για μια άκρως ανταγωνιστική αγορά για την υποβολή προσφορών σε δημόσιους διαγωνισμούς, όπου το μερίδιο αγοράς της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή είναι αμελητέο και δεν υπάρχει κίνδυνος αποκλεισμού. Τα μέρη θεωρούν ότι η συναλλαγή δεν θα προκαλέσει αποκλεισμό εισροών δεδομένου ότι υφίστανται σημαντικοί ανταγωνιστές στην αγορά για την προμήθεια υπηρεσιών, η ΤΕΡΝΑ δεν έχει κίνητρο να αποκλείσει ανταγωνιστές από την πρόσβαση σε εισροές δεδομένου ότι οι σχέσεις των δύο εταιριών στην εν λόγω αγορά είναι έμμεσες, βασιζόμενες σε εμπορικούς όρους της αγοράς και δεν είναι αποκλειστικές και η συγκέντρωση δεν θα έχει αντίκτυπο στους ανταγωνιστές παρόχους υπηρεσιών κατασκευής σταθμών παραγωγής δεδομένου του παγκόσμιου χαρακτήρα της αγοράς και της ήσσονος σημασίας της ΔΕΗ ως πελάτη στην εν λόγω αγορά. Επίσης διατείνονται ότι η συναλλαγή δεν θα προκαλέσει αποκλεισμό πελατών δεδομένου ότι η ΔΕΗ δραστηριοποιείται μόνο στην Ελλάδα, ενώ οι προμηθευτές που δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά παρέχουν

---

[92] Πρβλ. απόφαση της Ευρ. Επιτροπής της 03/12/1998 περί του συμβατού μιας συγκεντρώσεως με την κοινή αγορά (Υπόθεση αριθ. IV/M.1327 - NC/CANAL +/CDPQ/BANK AMERICA) με βάση τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ.4064/89 του Συμβουλίου, ΕΕ C 233 της 14/08/1999 σ. 21.

τις υπηρεσίες τους οπουδήποτε στον κόσμο, ότι η αξία της σχέσης μεταξύ της ΔΕΗ και της ΤΕΡΝΑ είναι ήσσονος σημασίας σε σύγκριση με το μέγεθος της παγκόσμιας αγοράς, και η ζήτηση της ΔΕΗ για υπηρεσίες κατασκευής μονάδων παραγωγής υπόκειται στην υποχρέωση διενέργειας διεθνών και ανοιχτών δημόσιων διαγωνισμών για την ανάθεση συμβάσεων. Επίσης ότι η ΤΕΡΝΑ δεν διαθέτει οποιαδήποτε δύναμη στην αγορά, η αγορά για την προμήθεια υπηρεσιών κατασκευής μονάδων παραγωγής είναι παγκόσμια και η ΔΕΗ υπόκειται στους κανόνες για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, οι οποίοι διασφαλίζουν τον ανόθευτο ανταγωνισμό.

125. Κατά τις απόψεις ορισμένων ανταγωνιστών, η απαιτούμενη στις διακηρύξεις προηγούμενη εμπειρία εμποδίζει νέες επιχειρήσεις να αναλάβουν συμβάσεις με τη ΔΕΗ η οποία αποτελεί το μοναδικό πελάτη κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας για τις ανεξάρτητες εταιρίες, και καθώς η σχέση του Ομίλου ΓΕΚ – ΤΕΡΝΑ με τη ΔΕΗ είναι στενή, ο από κοινού έλεγχος της συγκεκριμένης εταιρίας από την ΤΕΡΝΑ και τη ΔΕΗ θα μπορούσε να επηρεάσει τη σχετική αγορά της κατασκευής σταθμών ηλεκτροπαραγωγής. Επιπλέον αναφέρουν ότι υφίστανται σημαντικά εμπόδια για την είσοδο μιας νέας επιχείρησης στην αγορά της κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, δεδομένου ότι η εν λόγω δραστηριότητα αποτελεί ένα πολύπλοκο και σύνθετο αντικείμενο όσον αφορά το τεχνικό του σκέλος, ενώ κρίνεται ως ιδιαίτερα απαιτητικό το αντίστοιχο εμπορικό. Άλλες ανταγωνίστριες θεωρούν ότι δεν υπάρχει επίπτωση στην αγορά κατασκευής μονάδων ηλεκτρικής ενέργειας από τη γνωστοποιούμενη συγκέντρωση.

Η εκτίμηση της Επιτροπής

126. Στην εν λόγω αγορά δεν δραστηριοποιείται η κοινή επιχείρηση (απουσία επικάλυψης), με αποτέλεσμα να μην στοιχειοθετούνται σχετικές μονομερείς και συντονισμένες επιδράσεις εκ της υπό εξέταση συγκέντρωσης.

127. Στην κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας δραστηριοποιείται ο όμιλος ΓΕΚ – ΤΕΡΝΑ[93], ενώ υφίσταται επίσης μεταξύ αυτού και της ΔΕΗ κάθετη σχέση. Η ΔΕΗ αποτελεί το μοναδικό πελάτη του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ στην κατασκευή μονάδων παραγωγής ΗΕ.

128. Στην υπό κρίση συγκέντρωση πρέπει να αξιολογηθεί η ενδεχόμενη ύπαρξη κάθετων μεταδοτικών αποτελεσμάτων που μπορεί να οδηγήσουν σε αποκλεισμό: (α) των ανταγωνιστών της ΔΕΗ στην αγορά παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής από την πρόσβασή τους σε εισροές και (β) των ανταγωνιστών του ομίλου ΓΕΚ - ΤΕΡΝΑ στην αγορά κατασκευής μονάδων ηλεκτρικής ενέργειας από την πρόσβασή τους σε πελάτες.

129. Σχετικά με το παραπάνω (α) ενδεχόμενο, προέκυψε ότι η υπό κρίση συγκέντρωση δεν προβλέπεται να αυξήσει το κόστος των ανταγωνιστών της ΔΕΗ, που δραστηριοποιούνται στην αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας (της παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής) και ότι δεν θα επέλθει σημαντικός περιορισμός της πρόσβασής τους σε εισροές. Πιο συγκεκριμένα, η ΔΕΗ ή οι εταιρίες του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ δεν θα έχουν τη δυνατότητα να εμποδίσουν την πρόσβαση σε εισροές (δηλ. υπηρεσίες κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας), καθώς υφίστανται σημαντικοί ανταγωνιστές που δραστηριοποιούνται στην κατασκευή μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας τόσο στην Ελλάδα όσο και το εξωτερικό, στο βαθμό που η εν λόγω σχετική γεωγραφική αγορά ήθελε θεωρηθεί ευρύτερη της εθνικής (ΜΕΤΚΑ, J&P Άβαξ, κ.ά.). Σημειώνεται ότι για να αποτελεί πρόβλημα ο

[93] Διά της ΤΕΡΝΑ ΑΕ, αδελφή της γνωστοποιούσας ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή.

αποκλεισμός ανταγωνιστών της δραστηριοποιούμενης στην αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας επιχείρησης (εν προκειμένω η ΔΕΗ) από την πρόσβαση σε εισροές πρέπει η επιχείρηση που δραστηριοποιείται στην αγορά προηγούμενης οικονομικής βαθμίδας της κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας να έχει σημαντική οικονομική ισχύ σε αυτή. Μόνον στις περιπτώσεις αυτές θα μπορούσε να αναμένεται ότι η υπό κρίση συγκέντρωση θα επηρέαζε, μέσω των μεταδοτικών αποτελεσμάτων, σημαντικά τους όρους του ανταγωνισμού στην αγορά της προηγούμενης οικονομικής βαθμίδας (και κατ' αποτέλεσμα πιθανότατα και τις τιμές και τους όρους εφοδιασμού στην αγορά της επόμενης οικονομικής βαθμίδας).

130. Εν προκειμένω, τα μέρη, αμφισβητώντας τον ορισμό της αγοράς κατασκευής μονάδων ηλεκτρικής ενέργειας ως εθνικής, ισχυρίζονται ότι το μερίδιο αγοράς της ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ στην αγορά της προηγούμενης οικονομικής βαθμίδας διαμορφώνεται διαχρονικά κάτω του 10%. Στην παρούσα εξετάζεται και η αυστηρότερη οριοθέτηση σύμφωνα με την οποία το μερίδιο αγοράς της ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ στην αγορά της προηγούμενης οικονομικής βαθμίδας ανέρχεται σε σημαντικό ύψος, της τάξης του [40-50]%, τα τελευταία δύο υπό εξέταση έτη. Ωστόσο από τα στοιχεία προκύπτει ότι υπάρχει διαχρονικά συνεχής εναλλαγή των μεριδίων μεταξύ των βασικότερων ανταγωνιστών, γεγονός που εκτιμάται ότι συνηγορεί υπέρ την απουσίας επιχείρησης με σημαντική ατομική ισχύ σε σχέση με τις υπόλοιπες ανταγωνίστριες εταιρίες, και υπό την αυστηρότερη δυνατή οριοθέτηση της σχετικής αγοράς για την κατασκευή ιδιωτικών / δημόσιων έργων. Εάν δε η σχετική προϊοντική αγορά ήθελε ορισθεί ευρύτερα (κατασκευή έργων), ή / και αν η γεωγραφική αγορά ορισθεί σε ευρύτερο πεδίο (για παράδειγμα χώρες του ΕΟΧ), το μερίδιο αγοράς της εν λόγω εταιρίας διαμορφώνεται σε σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα. Σε κάθε περίπτωση, δεν πιθανολογείται ότι η δημιουργία της κοινής επιχείρησης συνδέεται αιτιωδώς με την ανάπτυξη τυχόν αισθητών μεταδοτικών αποτελεσμάτων στην εδώ εξεταζόμενη αγορά, διότι ούτε η ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ ούτε η ΔΕΗ έχουν τη δυνατότητα να αποκλείσουν ανταγωνιστές της ΔΕΗ από την πρόσβαση σε προμηθευτές (εισροές) λόγω της ύπαρξης και άλλων σημαντικών προμηθευτών και της αστάθειας των μεριδίων αγοράς στην εδώ εξεταζόμενη αγορά, γεγονός που αποκλείει κάθε πιθανό κίνητρο συντονισμού για αποκλεισμό των ανταγωνιστών της ΔΕΗ συνδεόμενο με την υπό κρίση κοινή επιχείρηση. Τέτοιος αποκλεισμός είναι πρακτικά αδύνατο να επιτευχθεί.

131. Ως προς το (β) ενδεχόμενο αποκλεισμού προμηθευτών που δραστηριοποιούνται στην αγορά προηγούμενης οικονομικής βαθμίδας (κατασκευή μονάδων ηλεκτρικής ενέργειας) λόγω πρόκλησης εμποδίων εισόδου μέσω περιορισμού της πρόσβασής τους σε επαρκή πελατειακή βάση (αποκλεισμός ανταγωνιστών από την πρόσβαση σε πελάτες), πιθανολογείται ότι η εν λόγω συγκέντρωση δεν θα οδηγήσει σε αποκλεισμό αυτού του είδους, δεδομένου ιδίως ότι η ΔΕΗ δεν έχει κατ' αρχήν τη δυνατότητα (ακόμα και αν υποτεθεί ότι λόγω της δημιουργίας της κοινής επιχείρησης θα είχε το κίνητρο) να αποκλείσει την πρόσβαση σε ανταγωνιστές του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ, στο βαθμό που η ζήτησή της για υπηρεσίες κατασκευής μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας υποχρεωτικά διενεργείται μέσω διεθνών και ανοιχτών δημόσιων διαγωνισμών για την ανάθεση των σχετικών συμβάσεων, οι οποίοι διέπονται από το Ενωσιακό (Οδηγία 2004/17/ΕΚ) και Εθνικό δίκαιο δημοσίων συμβάσεων (ΠΔ 59/2007) από το οποίο δεν επιτρέπεται να παρεκκλίνει επιλέγοντας συγκεκριμένη εταιρία.

132. Με βάση τα ανωτέρω, κρίνεται ότι η υπό κρίση συγκέντρωση δεν οδηγεί σε δημιουργία κάθετων μεταδοτικών επιδράσεων στην εν λόγω επηρεαζόμενη αγορά.

4.3 Η ΑΓΟΡΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΧΟΝΔΡΙΚΗΣ

Οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς

133. Η διαδικασία επεξεργασίας αποβλήτων έχει ως αποτέλεσμα διάφορα υπο-προϊόντα, τα κύρια είδη των οποίων είναι η ανάκτηση ενέργειας, η ανακύκλωση υλικών και το λίπασμα («compost»). Σύμφωνα με τις δηλώσεις των μερών, κάποια υποπροϊόντα είναι εμπορεύσιμα και η ανάκτηση /πώλησή τους συμβάλλει στη μείωση του «τέλους αποβλήτων», το οποίο ο πάροχος υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων χρεώνει τον πελάτη (π.χ. δήμο)[94]. Τα μέρη αναφέρουν ότι η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας θα αναλαμβάνεται μόνο μέσω της ανάκτησης ενέργειας από τη διαδικασία διαχείρισης αποβλήτων, και μόνο στις περιπτώσεις που οι διάφορες μέθοδοι διαχείρισης αποβλήτων που χρησιμοποιούνται επιτρέπουν την αποτελεσματική, οικονομικά βιώσιμη και περιβαλλοντικά αποδεκτή ανάκτηση ενέργειας από απόβλητα. Σύμφωνα με τα μέρη, η αγορά για την παροχή υπηρεσιών διαχείρισης αποβλήτων στην Ελλάδα αναμένεται να αναπτυχθεί στο πλαίσιο των προσπαθειών των αρμόδιων υπηρεσιών να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους για την επεξεργασία αποβλήτων. Ο ιδιωτικός τομέας διαχείρισης αποβλήτων αναμένεται επίσης να αναπτυχθεί, σε πιο περιορισμένη κλίμακα. Ο ανταγωνισμός στην αγορά διαχείρισης αποβλήτων θα πραγματοποιηθεί μέσω δημόσιων διαγωνισμών.

134. Τα μέρη αναφέρουν ακόμη ότι η δραστηριότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ως μέρος της διαδικασίας διαχείρισης αποβλήτων είναι πιθανό να επικεντρωθεί στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη, και σε μερικές άλλες μεγάλες πόλεις στην Ελλάδα, όπου οι όγκοι των αποβλήτων είναι τέτοιοι που θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν τη σημαντική μακροπρόθεσμη επένδυση που απαιτείται και ότι η ισχύς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από μια τυπική μονάδα επεξεργασίας αποβλήτων με δυνατότητα ανάκτησης ενέργειας είναι της τάξης των 35-50 MW.

135. Σύμφωνα με τη δήλωση των μερών, το ποσοστό ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται στην Ελλάδα από την αποτέφρωση των αποβλήτων είναι αυτή τη στιγμή 0% και μπορεί να αναμένεται ότι η πρώτη μονάδα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από επεξεργασία αποβλήτων δεν θα τεθεί σε λειτουργία στην Ελλάδα μέσα στα επόμενα τέσσερα έτη. Η ΤΕΡΝΑ έχει συμμετάσχει σε διαγωνισμούς και θα συμμετάσχει σε μελλοντικούς διαγωνισμούς μέσω της WS (εκτός αν η WS αποφασίσει να μην συμμετάσχει, στην οποία περίπτωση, η ΤΕΡΝΑ μπορεί να συμμετάσχει η ίδια υπό τους προεκτεθέντες όρους). Κατά τα μέρη, εντούτοις, στην καλύτερη περίπτωση, παίρνοντας ως υπόθεση τη δημιουργία δύο μονάδων αποτέφρωσης αποβλήτων στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη τα επόμενα πέντε έως 10 έτη, η μέγιστη συνολική παραγωγική ισχύς ηλεκτρικής ενέργειας μέσω της διαδικασίας επεξεργασίας αποβλήτων (αποτέφρωση) σε αυτές τις μονάδες αναμένεται να κυμανθεί μεταξύ [...] και [...] MW. Σύμφωνα με τα μέρη, η μέγιστη συνολική ισχύς για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας ως μέρος της διαδικασίας επεξεργασίας αποβλήτων δεν αναμένεται να υπερβεί το [0-5]% της συνολικής παραγωγικής ισχύος ηλεκτρικής ενέργειας που είναι εγκατεστημένη σήμερα στο Διασυνδεδεμένο Σύστημα στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό εάν είχε ανατεθεί στηWS ένα από τα προαναφερόμενα δύο έργα (Αθήνα ή Θεσσαλονίκη) μέσα στα επόμενα πέντε έτη, αυτή θα ήλεγχε περίπου το [40-50]% της συνολικής παραγωγικής ισχύος ηλεκτρικής

[94] Το τέλος αποβλήτων είναι η χρέωση που επιβάλλεται σε μια δεδομένη ποσότητα αποβλήτων που περιήλθε σε εγκατάσταση επεξεργασίας αποβλήτων και συνήθως καθορίζεται επί της βάσης ευρώ ανά τόνο αποβλήτων.

ενέργειας μέσω της διαχείρισης αποβλήτων, δηλαδή περίπου το [0-5]% της τρέχουσας συνολικής παραγωγικής ισχύος ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα. Επομένως, τα Μέρη αναμένουν ότι η WS δεν θα έχει μερίδιο αγοράς στην αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας εντός των επόμενων πέντε ετών, ενώ εκτιμούν ότι το μερίδιο της εντός των επόμενων 10 ετών στην αγορά ισχύος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα δεν θα υπερβαίνει το [0-5]% της συνολικής ισχύος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

136. Κατά δήλωση των μερών, η επαύξηση στα μερίδια αγοράς που θα προκύψει εκ της υπό εξέταση συναλλαγής θα είναι οριακή. Επιπλέον, η πιθανή δραστηριότητα της WS στην παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής ως μέρος της δραστηριότητας διαχείρισης αποβλήτων δεν θα είναι μία ανεξάρτητη, αυτόνομη δραστηριότητα, αλλά μία δευτερεύουσα δραστηριότητα, ένα "υπό-προϊόν", όπως προβλέπεται στην πολιτική και στη νομοθεσία περί διαχείρισης αποβλήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα αυτό. Σημειώνεται ότι η τιμή της εν λόγω παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας είναι ρυθμιζόμενη, καθώς, σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 4001/2011 (ΦΕΚ Α 179), θεωρείται ΑΠΕ.

137. Βάσει των ανωτέρω δηλώσεων των μερών και δεδομένου ότι αύξηση των μεριδίων, λόγω της συγκέντρωσης, της τάξης από [0-5]% μέχρι και [0-5]% κρίνεται ως ανεπαίσθητη[95], δεν θεωρείται εν προκειμένω ότι η συγκέντρωση ενδέχεται να εμποδίσει σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό και εξαιτίας της να καταργηθούν οι ανταγωνιστικές πιέσεις χωρίς συντονισμό της συμπεριφοράς μεταξύ πλειόνων επιχειρήσεων (επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς), δηλαδή ότι θα οδηγήσει στη δημιουργία ή την ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης από μία και μόνη επιχείρηση[96]. Κατά συνέπεια, δεν κρίνεται ότι εξ αυτής προκύπτουν οριζόντιες επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς.

Οριζόντιες επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς

Οι θέσεις των ανταγωνιστών

138. Ορισμένοι ανταγωνιστές εκτιμούν ότι η εμφάνιση και διατήρηση ‘συνεργατικών’ συμπεριφορών εκ μέρους των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτή στην αγορά παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας είναι μειωμένη (λόγω και της δεσπόζουσας θέσης της ΔΕΗ στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και της πρόσβασης που έχει σε φθηνές πηγές ενέργειας σε αντίθεση με τους υπόλοιπους παραγωγούς οι οποίοι παράγουν με καύσιμο φυσικό αέριο).

139. Άλλοι ανταγωνιστές αναφέρονται στο ενδεχόμενο εφαρμογής πρακτικής τεχνητής αύξησης της ΟΤΣ για κάποιους μήνες, προκειμένου (δεδομένης της έλλειψης μηχανισμών διαχείρισης ρίσκου για τους ιδιώτες προμηθευτές) να αποκλείσουν τους ιδιώτες προμηθευτές. Κάποιοι, δε, ανταγωνιστές αναφέρονται στην ύπαρξη νομικών και πραγματικών εμποδίων εισόδου (καθυστερήσεις της αδειοδοτικής διαδικασίας, και χρηματοοικονομική αδυναμία στην αγορά ενόψει της δυσπραγίας των μοναδικών πελατών των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, ήτοι των εταιριών ΑΔΜΗΕ και ΛΑΓΗΕ).

---

[95] M.5384, ό.π, σκ. 85, 90, 95-96, M.4844, ό.π., σκ. 137-138, 139-140,155-156, M.4155, BNP PARIBAS/BNL, σκ. 30-31.

[96] Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 05-02-2004 για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, σημείο 25.

Η εκτίμηση της Επιτροπής

140. Οι εν λόγω επιπτώσεις εξετάζονται στο βαθμό που η κοινή επιχείρηση πρόκειται να δραστηριοποιηθεί στην εν λόγω σχετική αγορά ως παραγωγός ηλεκτρικής ενέργειας από το υπο-προϊόν της επεξεργασίας των απορριμμάτων (RDF) που θεωρείται ΑΠΕ. Η τελευταία δεν εντάσσεται με τον ίδιο τρόπο, όπως οι λοιπές πηγές, στην ανταγωνιστική διαδικασία (υποβολή προσφορών στον ΗΕΠ από παραγωγούς θερμικών και ατμοηλεκτρικών μονάδων), αλλά η εγχεόμενη ενέργεια από ΑΠΕ εντάσσεται στο σύνολό της κατά προτεραιότητα στον ΗΕΠ, στη βάση διοικητικά καθορισμένου οικονομικού ανταλλάγματος (feed-in tariff). Συνεπώς εν προκειμένω, καθώς εκλείπει το ανταγωνιστικό στοιχείο που αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση για την εμφάνιση και διατήρηση συντονισμένων ενεργειών, δεν εκτιμάται ότι θα προκύψουν συντονισμένα αποτελέσματα μεταξύ της κοινής επιχείρησης, των μητρικών της και άλλων συμμετεχόντων (παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας).
141. Ειδικότερα, λόγω του γεγονότος ότι η τιμή της εν λόγω παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας είναι ρυθμιζόμενη και τούτη εντάσσεται στο σύνολό της στον ΗΕΠ, δεν φαίνεται κατ' αρχήν εφικτό και οικονομικά ορθολογικό να υιοθετήσουν σε μόνιμη βάση οι επιχειρήσεις μια συγκεκριμένη τακτική στην αγορά αναφορικά με τις τιμές και/ ή ποσότητες ΑΠΕ που εντάσσονται στο μηχανισμό ΗΕΠ, μετά από την υπό εξέταση συγκέντρωση, παρότι η συγκεκριμένη αγορά παρουσιάζει υψηλό βαθμό συγκέντρωσης. Εξάλλου, η εν λόγω συναλλαγή δεν φαίνεται να μπορεί να καταστήσει το συντονισμό ευκολότερο, πιο σταθερό και πιο αποτελεσματικό για επιχειρήσεις που συντόνιζαν ήδη τη συμπεριφορά τους πριν από τη συγκέντρωση (διαφορετικό είναι το ζήτημα των μεταδοτικών αποτελεσμάτων το οποίο εξετάζεται στη συνέχεια).

Μεταδοτικά αποτελέσματα

Οι θέσεις των μερών και των ανταγωνιστών

142. Τα μέρη θεωρούν ότι δεν υφίσταται οποιαδήποτε πιθανότητα συντονισμού μεταξύ τους στη χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και ειδικότερα ότι δεν μπορεί να επιτευχθεί συντονισμός σε επίπεδο μητρικών της Waste Syclo εταιριών, καθώς οι εν λόγω εταιρίες δεν αποτελούν ανταγωνιστές μεταξύ τους στο βαθμό που η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή παράγει ηλεκτρική ενέργεια από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), η οποία εντάσσεται υποχρεωτικά στον ΗΕΠ με διοικητικά καθοριζόμενες τιμές (feed-in tariff) και δεν συμμετέχει στην ανταγωνιστική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω κατάθεσης προσφορών. Αναφορικά με την πιθανότητα συντονισμού σε επίπεδο ομίλων (ΔΕΗ και ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ), τα μέρη αποκλείουν την ύπαρξη συντονισμένων επιδράσεων ως απόρροια της υπό κρίση συγκέντρωσης λόγω α) της σημαντικής ασυμμετρίας μεριδίων αγοράς και κόστους μεταξύ της ΔΕΗ και των εταιριών του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ (ΗΡΩΝ Ι και ΗΡΩΝ ΙΙ) που συμμετέχουν στην επηρεαζόμενη χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (η ΔΕΗ αποτελεί μια πλήρως καθετοποιημένη επιχείρηση με σημαντικά μερίδια αγοράς της τάξης του [60-70]% περίπου, η οποία δραστηριοποιείται σε όλες τις επιμέρους σχετικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, σε αντίθεση με τις εταιρίες του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ, οι οποίες συγκεντρώνουν μόλις το [0-10]% της εν λόγω επηρεαζόμενης αγοράς), β) του γεγονότος ότι ο όμιλος ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ δεν ελέγχει αποκλειστικά τις θερμικές μονάδες φυσικού αερίου ΗΡΩΝ Ι και ΗΡΩΝ ΙΙ, αλλά από κοινού με την Gaz De France Suez, η οποία δεν συμμετέχει στη γνωστοποιούμενη συγκέντρωση, γ) της ύπαρξης μηχανισμών στη λειτουργία του ΗΕΠ όπως ο κανόνας του 30% (άρθρο 25 του Κώδικα Συναλλαγών

Ηλεκτρικής Ενέργειας), και ο μηχανισμός ανάκτησης του μεταβλητού κόστους (άρθρο 159 του Κώδικα Διαχείρισης του Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας), που εγγυώνται την είσοδο θερμικών μονάδων στον ΗΕΠ με καύσιμο φυσικό αέριο σε τιμές χαμηλότερες του μεταβλητού κόστους των μονάδων αυτών, αποτρέποντας ουσιαστικά τον κίνδυνο εμφάνισης και διατήρησης συντονισμένων επιδράσεων[97].

143. Οι περισσότεροι ανταγωνιστές αναφέρουν την ύπαρξη υψηλών *εμποδίων εισόδου, διαφάνειας* και την επίδραση της ασυμμετρίας των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας εξ επόψεως μεριδίου αγοράς και παραγωγικής δυναμικότητας. Επίσης, το σύνολο των ανταγωνιστών εκτιμά ότι συντρέχει *εκπροσώπηση και επαφή των εμπλεκόμενων εταιριών, σε επίπεδο επιχειρηματικών ομίλων,* σε πολλές αγορές (multi-market contact). Εξάλλου, οι περισσότερες εταιρίες συμφωνούν ότι η ηλεκτρική ενέργεια από τη φύση της ως προϊόν είναι απόλυτα ομοιογενές χωρίς στενά υποκατάστατα και αρκετές ανταγωνίστριες εταιρίες θεωρούν ότι η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας χαρακτηρίζεται από χαμηλή ευαισθησία των καταναλωτών σε μεταβολές της τιμής (ανελαστική ζήτηση) δεδομένου ότι δεν υπάρχει σημαντική εναλλαξιμότητα με άλλες μορφές ενέργειας. Περαιτέρω, αναφέρουν ότι η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας ακολουθεί συνεχώς πτωτική πορεία με διακυμάνσεις που οφείλονται κυρίως στις καιρικές συνθήκες και τη γενικότερη οικονομική συγκυρία. Τέλος, σύμφωνα με τους ανταγωνιστές, η αγορά της ηλεκτρικής ενέργειας δεν χαρακτηρίζεται από καινοτομικές και άλλες σημαντικές τεχνολογικές εξελίξεις.

Η εκτίμηση της Επιτροπής

144. Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 7 του ν. 3959/2011, ο συντονισμός της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς επιχειρήσεων που παραμένουν ανεξάρτητες αξιολογείται κατά τα κριτήρια των παρ. 1 και 3 του άρθρου 1 του ίδιου νόμου. Εν προκειμένω εξετάζεται ειδικότερα εάν η δημιουργία κοινής επιχείρησης (joint venture) ενδέχεται να έχει μεταδοτικές επιδράσεις (spillover effects) στην εν λόγω σχετική αγορά, υπό την έννοια ότι η επικείμενη συγκέντρωση μεταβάλει τη φύση του ανταγωνισμού ούτως ώστε η ΔΕΗ και οι εταιρίες ΗΡΩΝ Ι και ΗΡΩΝ ΙΙ (όμιλος ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ), να είναι τώρα πολύ πιθανότερο να συντονίζουν τη συμπεριφορά τους και ιδίως να καθορίζουν τις τιμές προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής με τρόπο που να βλάπτει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό.

145. Στην αγορά παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής δραστηριοποιούνται σε σημαντικό βαθμό τόσο η ΔΕΗ, με μερίδιο αγοράς περίπου [70-80]%, όσο και ο όμιλος στον οποίο ανήκει η ετέρα μητρική (ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή). Η ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ ΑΕ Συμμετοχών, Ακινήτων, Κατασκευών, θυγατρική της οποίας κατά 100% είναι η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή, ασκεί μέσω της κατά 100% θυγατρικής της ΗΡΩΝ Συμμετοχών Α.Ε. κοινό έλεγχο στις κατά 50% θυγατρικές της εταιρίες ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΑΕ (ΗΡΩΝ Ι) και ΗΡΩΝ ΙΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ ΑΕ (ΗΡΩΝ ΙΙ) που δραστηριοποιούνται στην αγορά παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικού ρεύματος εκμεταλλευόμενες μονάδες φυσικού αερίου. Τόσο η ΔΕΗ όσο και οι εταιρίες του Ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ (ΗΡΩΝ Ι και ΗΡΩΝ ΙΙ) υποβάλλουν ως παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας

[97] Τα μέρη προβάλλουν εκτενώς και με το 8203/21.10.2013 υπόμνημά τους επιχειρήματα περί του ότι βάσει της έντονης ασυμμετρίας μεριδίων αγοράς και κόστους μεταξύ των μερών, ο συντονισμός τους καθίσταται αλυσιτελής και περιορίζεται όχι μόνο το κίνητρό τους να συντονιστούν, αλλά και τα ενδεχόμενα αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα του συντονισμού αυτού.

προσφορές έγχυσης στον ΗΕΠ καθημερινά. Συνεπώς, θεωρούνται ανταγωνιστές στην εδώ εξεταζόμενη αγορά[98].

146. Εφόσον δεν προκύπτει ότι η λειτουργία της κοινής επιχείρησης έχει ως αντικείμενο το συντονισμό των μητρικών εταιριών, εξετάζεται εάν η λειτουργία της κοινής επιχείρησης μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα το μεταξύ τους συντονισμό. Στο πλαίσιο αυτό συνεκτιμώνται η δομή και λειτουργία της ως άνω αγοράς, τα μερίδια αγοράς των μητρικών κατά τα ανωτέρω στην εν λόγω αγορά καθώς και τα χαρακτηριστικά των ως άνω εταιριών και ο τρόπος συμμετοχής αυτών στον ΗΕΠ, όπως προκύπτει από τα στοιχεία στην κατοχή της Υπηρεσίας[99].

147. Η υπό εξέταση αγορά χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης, καθώς σε αυτή δραστηριοποιείται μικρός αριθμός ανταγωνιστών. Η ολιγοπωλιακή δομή της εν λόγω αγοράς, σε συνδυασμό με την εν γένει σταθερότητα των μεριδίων αγοράς, όπως αυτή αποτυπώνεται στη διαχρονική εξέταση των μεριδίων αγοράς των μητρικών της κοινής κατά τα ανωτέρω, καταδεικνύουν μία αγορά πρόσφορη για την ανάπτυξη μεταδοτικών συντονισμένων αποτελεσμάτων.

148. Στο ως άνω συμπέρασμα κατατείνει και η ύπαρξη υψηλών εμποδίων εισόδου, τα οποία αποθάρρυναν τις εταιρίες που έλαβαν άδεια παραγωγής ή / και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας να εισέλθουν στην αγορά. Πέραν των εμποδίων εισόδου που σχετίζονται με τις προϋπάρχουσες συνθήκες στην υπό εξέταση πρώην μονοπωλιακή αγορά και της σχετικής αδυναμίας των θεσμικών μεταρρυθμίσεων να δώσουν τα απαιτούμενα κίνητρα για την είσοδο νέων επιχειρήσεων στον κλάδο, σημαντικά εμπόδια εισόδου συνιστούν και: (α) το σημαντικά υψηλό κόστος των κεφαλαίων, που απαιτείται να δεσμευτούν, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν επενδύσεις κατασκευής σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και ο υψηλός κίνδυνος που ενέχει η επένδυση ως προς την απόδοση της[100], με αποτέλεσμα να περιορίζεται τελικά το σύνολο των δυνητικών ανταγωνιστών σε εταιρίες που διαθέτουν υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια και τεχνογνωσία για την κατασκευή και λειτουργία μονάδων ηλεκτροπαραγωγής, (β) η προνομιακή πρόσβαση της ΔΕΗ στην εκμετάλλευση του λιγνίτη, η οποία δίνει κοστολογικά πλεονεκτήματα στη ΔΕΗ συγκριτικά με τις νέες δυνητικές ηλεκτροπαραγωγικές επιχειρήσεις και (γ) η μικρή δυναμικότητα των διεθνών διασυνδέσεων του εγχώριου ηλεκτρικού συστήματος σε συνδυασμό αφενός με τη γεωγραφική θέση της Ελλάδας και αφετέρου με τις δεσμεύσεις από τη ΔΕΗ στη δυναμικότητα των εισαγωγών.

149. Περαιτέρω, εμπόδια εισόδου απορρέουν και εκ του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου[101] και συνδέονται κυρίως με: (α) τις χρονοβόρες και δαπανηρές διαδικασίες των πολλών βαθμίδων αδειοδότησης, (β) την ανυπαρξία οργανωμένης χονδρεμπορικής αγοράς ενέργειας και άλλων μηχανισμών που θα επέτρεπαν την καλύτερη διαχείριση των επιχειρησιακών κινδύνων (προθεσμιακές αγορές ενέργειας), κ.ά.

---

[98] Η δημιουργία μεταδοτικών αποτελεσμάτων εξετάζεται και στην περίπτωση που συνδεδεμένες με τα νομικά πρόσωπα των μητρικών της κοινής επιχειρήσεις διατηρούν δραστηριότητες σε αγορές συνδεόμενες με την αγορά δραστηριοποίησης της κοινής επιχείρηση. Βλ. απόφαση Ευρ. Επιτροπής IV/M.791 - British Gas Trading Ltd / Group 4 Utility Services, παρ. 14. Βλ. και αποφάσεις Ευρ. Επιτροπής στις υποθέσεις COMP/M.1327 – NC/CANAL+/CDPQ/BANK AMERICA και COMP/M.5398 - HUTCHISON / EVERGREEN.

[99] Βλ. ενδεικτικά υπόθεση Ευρ. Επιτροπής IV/JV.22 – Fuzitsu/Siemens, σκ. 51-52.

[100] Σύμφωνα με μελέτη του ΙΟΒΕ (2005) προκύπτει ότι η κατασκευή μιας μονάδας ηλεκτροπαραγωγής 400MW με την τεχνολογία συνδυασμένου κύκλου απαιτεί περίπου €250 εκατ., ενώ η απόδοση της συγκεκριμένης επένδυσης επηρεάζεται από ένα μεγάλο πλήθος παραγόντων που σχετίζονται με τα έσοδα και έξοδα της μονάδας κατά την περίοδο που θα λειτουργήσει (τιμές ηλεκτρικής ενέργειας, τιμές καυσίμων, συνθήκες ζήτησης και προσφοράς κ.λπ.).

[101] Βλ. ιδίως μελέτες ΡΑΕ, 2003 και ΙΟΒΕ, 2005.

150. Επιπροσθέτως, όπως αναφέρουν και οι ανταγωνιστές των μερών, η υπό εξέταση αγορά χαρακτηρίζεται από πλήρη διαφάνεια τόσο αναφορικά με τις τιμές όσο και ως προς την εν γένει εμπορική πολιτική των επιχειρήσεων, λόγω α) της λειτουργίας του υποχρεωτικού μηχανισμού (mandatory pool) έγχυσης και απορρόφησης ηλεκτρικής ενέργειας, μέσω του οποίου οι τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας είναι γνωστές σε όλους τους συμμετέχοντες, και β) της απουσίας διμερών συμβολαίων (bilateral contracts) μεταξύ των παραγωγών και των προμηθευτών ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία συντείνει περαιτέρω στη διαφάνεια.

151. Περαιτέρω, η υπό εξέταση χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας χαρακτηρίζεται από ομοιογένεια προϊόντος, ενώ επιπροσθέτως δεν φαίνεται να υφίστανται στενά υποκατάστατα της ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς η τυχόν εναλλαξιμότητα μεταξύ αυτής και άλλων προϊόντων, όπως πετρέλαιο θέρμανσης και φυσικό αέριο, αξιολογείται ως σχετικά περιορισμένη. Η σχετική διαφοροποίηση ως προς την ώρα (πρωινή και βραδινή ζώνη φορτίου) και την εποχή (θερινή και χειμερινή), που οφείλεται στο ότι οι ακριβείς συνθήκες ζήτησης είναι πολύ πιθανό να διαφέρουν, δεν ανατρέπει το συμπέρασμα περί ομοιογένειας προϊόντος και εξαιρετικά περιορισμένης εναλλαξιμότητας.

152. Εξάλλου, η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα, εμφανίζεται -στη μακροχρόνια περίοδο- ανελαστική ως προς την τιμή και ελαστική ως προς το εισόδημα[102]. Το μικρό σχετικά μέγεθος της ελαστικότητας ως προς την τιμή του ηλεκτρισμού αντανακλά, όπως και στην περίπτωση των πετρελαιοειδών, το χαμηλό βαθμό υποκατάστασης μεταξύ των εναλλακτικών μορφών ενέργειας (φυσικό αέριο, πετρέλαιο).

153. Η ελαστικότητα της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας ως προς το εισόδημα (ΑΕΠ) εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στο 0,65 μέχρι το 2020[103]. Ως προς την τάση και το ρυθμό μεταβολής της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας (σταθερότητα ή αστάθεια στη διακύμανση), τονίζεται ότι σε αντιδιαστολή με τα πετρελαιοειδή, που αποτελούν εμπορεύματα (commodities) των οποίων οι τιμές καθορίζονται τόσο από τα χρηματιστήρια πετρελαίου όσο και από τα μεγέθη των αγορών (προσφορά, ζήτηση, αποθέματα, κ.ο.κ), η ηλεκτρική ενέργεια εμφανίζει έντονες (περιοδικές) διακυμάνσεις ανά εποχή (χαμηλότερη ζήτηση τους φθινοπωρινούς και εαρινούς μήνες), ανά ημέρα της εβδομάδας (χαμηλότερη ζήτηση τις μη εργάσιμες ημέρες) και ανά ώρα (χαμηλότερη ζήτηση τις βραδινές ώρες). Η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας εμφανίζει χαμηλότερη διακύμανση ανά έτος (κυρίως σχετιζόμενη με τον ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ), λόγω της σχετικής ανελαστικότητας της ζήτησης. Συνεπώς, η ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας ακολουθεί περιοδικότητα και όχι χρηματιστηριακή διακύμανση, η ελαστικότητα δε είναι χαμηλή ανεξάρτητα από διαφορές στο κόστος.

154. Επιπλέον, στην εν λόγω αγορά δεν δραστηριοποιούνται ανταγωνιστές με δυνατότητα άσκησης ικανής ανταγωνιστικής πίεσης (λόγω κυρίως του μικρού τους μεγέθους και των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της ΔΕΗ από άποψη κόστους και λόγω της καθετοποιημένης δραστηριότητάς της). Επίσης, όπως αναλύθηκε και προηγουμένως, οι εισαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας είναι σε μεγάλο βαθμό περιορισμένες, αφενός λόγω του χαμηλού δυναμικού των διασυνδέσεων της χώρας, αφετέρου λόγω των δεσμεύσεων από τη ΔΕΗ στη δυναμικότητα των εισαγωγών, και ως εκ τούτου το επίπεδο δυνητικού ανταγωνισμού μέσω εισαγωγών ηλεκτρικής ενέργειας αξιολογείται ως χαμηλό.

155. Εξάλλου, και η διαπραγματευτική δύναμη των αγοραστών -πλην της καθετοποιημένης ΔΕΗ-, λόγω του μικρού συγκριτικά μεγέθους τους, είναι ιδιαίτερα

[102] Η εξέταση της ελαστικότητας της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας ως προς το εισόδημα και τις τιμές προσδιορίζει το βαθμό αντίδρασης των καταναλωτών και των επιχειρήσεων ως προς τις μεταβολές των τιμών και του εισοδήματος (ΑΕΠ).

[103] Μελέτη ΡΑΕ, 2003.

περιορισμένη. Ειδικότερα, στην αγορά προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής, η ΔΕΗ κατέχει δεσπόζουσα θέση, με μερίδιο αγοράς που αγγίζει το 98%. Οι λοιποί προμηθευτές που δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά, είναι κυρίως εισαγωγείς, ενώ ορισμένοι από αυτούς (ELPEDISON και ΗΡΩΝ) δραστηριοποιούνται ήδη στη χονδρεμπορική αγορά προηγούμενης οικονομικής βαθμίδας.

156. Εν κατακλείδι, λόγω των σημαντικών στρεβλώσεων που εμφανίζει η αγορά της λιανικής, οι οποίες εστιάζονται και στο υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο και έχουν διαπιστωθεί και από τη ΡΑΕ, δεν έχει αναπτυχθεί ουσιαστικός ανταγωνισμός, η ΔΕΗ κατέχει το σύνολο σχεδόν της αγοράς και οι πελάτες (προμηθευτές) δεν διαθέτουν καμία σημαντική διαπραγματευτική ισχύ.

157. Όπως εξάλλου προκύπτει, οι διάφοροι μεταβατικοί μηχανισμοί που έχουν θεσπιστεί κατά καιρούς (μηχανισμός ανάκτησης μεταβλητού κόστους, κανόνας του 30%, μηχανισμός διασφάλισης επάρκειας ισχύος) από τη ΡΑΕ και το Υπουργείο Ενέργειας, με στόχο να περιορίσουν τη σημαντική οικονομική ισχύ που έχει η ΔΕΗ στη σχετική αγορά της παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής, δεν ανατρέπουν το ως άνω συμπέρασμα, λόγω του μεταβατικού χαρακτήρα και της περιορισμένης διάρκειάς τους σε συνδυασμό με το γεγονός ότι δεν έχει αντιμετωπιστεί οριστικά το ζήτημα της προνομιακής πρόσβασης της ΔΕΗ σε λιγνιτικές μονάδες.

158. Τέλος, στην ανάπτυξη μεταδοτικών αποτελεσμάτων στην υπό εξέταση αγορά συντείνουν και οι ακόλουθοι παράγοντες:

(α) η ύπαρξη σημαντικών διαθρωτικών δεσμών μεταξύ των εγκατεστημένων εταιριών: Ειδικότερα, σύμφωνα και με δήλωση των μερών, έχει συσταθεί από το 2000 κοινή επιχείρηση με την επωνυμία «ΔΕΗ Ανανεώσιμες - ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ΑΕ» που ασκεί δραστηριότητες στην αγορά παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής και ελέγχεται κατά ποσοστό 51% από την ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή και κατά ποσοστό 49% από την ΔΕΗ μέσω της κατά 100% θυγατρικής της «ΔΕΗ Ανανεώσιμες ΑΕ». Από το καταστατικό της κοινής επιχείρησης προκύπτει ότι σκοπός της είναι μεταξύ άλλων και η εκμετάλλευση μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ από πίνακα που προσκομίσθηκε από τα μέρη προκύπτει πράγματι δραστηριότητά της στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ από το έτος 2008.

(β) η κοινή συμμετοχή σε πολλές αγορές (multi-market contact): Κατά τα ανωτέρω, οι εταιρίες του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ συμμετέχουν στην επηρεαζόμενη αγορά κατασκευής εργοστασίων ηλεκτρικής ενέργειας (ΤΕΡΝΑ), στις επηρεαζόμενες αγορές προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής (ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ΑΒΕΤΕ, ΗΡΩΝ Ι και ΗΡΩΝ ΙΙ), καθώς και στις σχετικές αγορές διαχείρισης και κατασκευής μονάδων επεξεργασίας απορριμμάτων. Από την άλλη πλευρά, η ΔΕΗ συμμετέχει στις επηρεαζόμενες αγορές προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής καθώς και στις σχετικές αγορές διαχείρισης και κατασκευής μονάδων επεξεργασίας απορριμμάτων (συμμετοχή από κοινού με ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή σε τέσσερις διαγωνισμούς ΣΔΙΤ στο νομό Αττικής).

(γ) η έλλειψη καινοτομίας: Όπως υποστηρίζουν και τα μέρη, η αγορά της ηλεκτρικής ενέργειας δεν χαρακτηρίζεται από καινοτομικές και άλλες σημαντικές τεχνολογικές εξελίξεις. Ειδικότερα, στο επίπεδο της ηλεκτροπαραγωγής που εντάσσεται στον ΗΕΠ μέσω ανταγωνιστικών προσφορών (θερμικοί και υδροηλεκτρικοί σταθμοί), η καινοτομία και οι τεχνολογικές εξελίξεις λαμβάνουν χώρα σε επίπεδο δεκαετιών. Στον τομέα των ΑΠΕ, οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν επίσης κύκλους πολυετείς (αν και μικρότερους).

159. Όπως προαναφέρθηκε, τα μέρη ισχυρίζονται ότι η ύπαρξη μηχανισμών στη λειτουργία του ΗΕΠ, όπως ο κανόνας του 30% και ο μηχανισμός ανάκτησης του μεταβλητού κόστους, αποτρέπουν ουσιαστικά τον κίνδυνο εμφάνισης και διατήρησης συντονισμένων επιδράσεων. Επισημαίνεται σχετικά ότι οι μηχανισμοί ανάκτησης μεταβλητού κόστους και ο κανόνας 30% (πρώτη βαθμίδα προσφοράς ηλεκτρικής ενέργειας) με αποφάσεις της ΡΑΕ παύουν να υφίστανται στο άμεσο μέλλον[104]. Οι ανωτέρω εξελίξεις εκτιμάται ότι θα επιφέρουν σημαντικές μεταβολές στη λειτουργία της χονδρεμπορικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας καθώς οι μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από φυσικό αέριο (εν προκειμένω η ΗΡΩΝ Ι, ΗΡΩΝ ΙΙ, κ.ο.κ), που κατά κανόνα θεωρούνται και «ακριβές» μονάδες, δεν θα μπορέσουν εύκολα να ενταχθούν στον ΗΕΠ, δεδομένης και της μείωσης της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας που παρατηρείται τα τελευταία έτη. Η εξάλειψη των ανωτέρω μηχανισμών σε συνδυασμό με τα χαρακτηριστικά και τη δομή της αγοράς, όπως εκτέθηκαν, συντείνει στην πιθανότητα ανάπτυξης συντονισμού μεταξύ της ΔΕΗ και των εταιριών του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ στην προκείμενη αγορά. Ειδικότερα, σε σχέση με τον πιθανό επηρεασμό της ΟΤΣ, επισημαίνονται όλως ενδεικτικά τα ακόλουθα:

160. Η μονάδα παραγωγής της ΗΡΩΝ Ι χαρακτηρίζεται από υψηλό λειτουργικό κόστος και χαμηλό βαθμό απόδοσης. Η εταιρία ΗΡΩΝ Ι μέχρι την 30.06.2007, οπότε και έληξε σχετική συμφωνία της με το ΔΕΣΜΗΕ (νυν ΛΑΓΗΕ), λειτουργούσε ως συμβεβλημένη μονάδα Εφεδρείας σε περιόδους αυξημένης ζήτησης (μονάδα αιχμής φορτίου). Από την 01.07.2007 και εφεξής υποχρεούται να λειτουργεί και να συμμετέχει στον ΗΕΠ ως ανεξάρτητος παραγωγός υποβάλλοντας ημερησίως ζεύγη τιμών και ποσοτήτων ηλεκτρικής ενέργειας, που αναμένεται να εγχύσει στο σύστημα (mandatory pool). Επειδή ακριβώς είναι σταθμός «αιχμής φορτίου», δηλαδή λόγω του συγκριτικά υψηλού μεταβλητού κόστους λειτουργίας του και των τεχνικών χαρακτηριστικών του, αναμένεται βάσει των προσφορών του να λειτουργεί κυρίως κατά τις ώρες υψηλού συνολικού φορτίου, κατά τις οποίες δύναται να είναι οριακή μονάδα καθορίζοντας την Οριακή Τιμή του Συστήματος (ΟΤΣ). Με άλλα λόγια, για ορισμένες ημέρες και ώρες, στις οποίες η ζήτηση εμφανίζει σημαντική αύξηση (peak load), η ΗΡΩΝ Ι, με την πλήρη κατάργηση των μεταβατικών μηχανισμών (κανόνας 30% και μηχανισμός ανάκτησης μεταβλητού κόστους), αποτελεί τη μονάδα που εκκαθαρίζει την αγορά και καθορίζει την ΟΤΣ. Σε συνθήκες υψηλής ζήτησης και ελλείμματος ηλεκτρικής ενέργειας, η μονάδα που θα καθορίσει την ΟΤΣ (όπως εν προκειμένω η ΗΡΩΝ Ι) διαθέτει σημαντική οικονομική ισχύ τη δεδομένη στιγμή (ώρα) ανεξάρτητα του συνολικού μεριδίου και των ωρών λειτουργίας της στον ΗΕΠ. Λόγω των ανωτέρω χαρακτηριστικών της ΗΡΩΝ Ι (μονάδα συγκριτικά υψηλού μεταβλητού κόστους λειτουργίας) ο καθορισμός της ΟΤΣ από αυτή έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση της ΟΤΣ και την επιβάρυνση των προμηθευτών ηλεκτρικής ενέργειας (σε μεγάλο βαθμό της ΔΕΗ), οι οποίοι θα αγοράσουν την ποσότητα αυτή στην υψηλά διαμορφωμένη ΟΤΣ. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η ΔΕΗ μπορεί να έχει κίνητρο να επηρεάσει την ΟΤΣ μέσω της ΗΡΩΝ Ι (ως μονάδα αιχμής) έτσι ώστε να επιφέρει μείωση αυτής προς όφελός της (αγορά ηλεκτρικής ενέργειας σε τιμή χαμηλότερη από την προκύπτουσα σε περίπτωση έλλειψης του συντονισμού). Από την άλλη πλευρά, λόγω και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της εν λόγω σχετικής αγοράς, οι εταιρίες του ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ έχουν επίσης κίνητρο να συντονίσουν την επιχειρηματική τους συμπεριφορά με τη ΔΕΗ. Πιο συγκεκριμένα, οι εν λόγω εταιρίες, όπως και η πλειοψηφία εξάλλου των

---

[104] Ο κανόνας του 30% καταργείται από 1.1.2014 σύμφωνα με την απόφαση της ΡΑΕ 338/2013. Επιπρόσθετα, με την απόφαση της ΡΑΕ 339/2013 έπαυσε να ισχύει από 1.7.2013 το ποσοστό προσαύξησης (10%) επί του μεταβλητού κόστους, ενώ παράλληλα από 1.7.2014 παύει οριστικά η εφαρμογή του μηχανισμού ανάκτησης μεταβλητού κόστους.

παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας από φυσικό αέριο, εντάσσονται κατά κανόνα στον ΗΕΠ σε περιόδους υψηλής ζήτησης, καθώς είναι «ακριβές» μονάδες σε αντίθεση με μονάδες της ΔΕΗ (βλ. ατμοηλεκτρικές και υδροηλεκτρικές μονάδες) και μία εξ αυτών λειτουργεί στις αιχμές των φορτίων ηλεκτρικής ενέργειας (ΗΡΩΝ Ι). Αυτό σημαίνει ότι οι μονάδες της ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ ελλείψει και των μηχανισμών ανάκτησης μεταβλητού κόστους και του κανόνα διάθεσης του 30% (βλ. ανωτέρω) από το έτος 2014, δεν θα μπορούν εύκολα να ενταχθούν στον ΗΕΠ για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω. Εξ αυτού προκύπτει το κίνητρό τους να συντονίσουν την επιχειρηματική τους συμπεριφορά με αυτή της ΔΕΗ, και συγκεκριμένα να περιορίζουν ή και να συμπιέζουν σημαντικά το περιθώριο κέρδους τους με τα ακόλουθα αποτελέσματα (α) ένταξή τους στον ΗΕΠ και ως εκ τούτου απόσπαση μεριδίων αγοράς από τους ανταγωνιστές τους, (β) επίτευξη χαμηλότερης ΟΤΣ με συνέπεια τη μείωση του κόστους αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας από τη ΔΕΗ προς μεταπώληση στην αγορά λιανικής και (γ) δυσχέρανση της δυνατότητας των άλλων μονάδων να ενταχθούν στον ΗΕΠ, σε περίπτωση που οι προσφερόμενες από τις ΗΡΩΝ Ι και (κυρίως) ΗΡΩΝ ΙΙ τιμές (και συνακόλουθα η διαμορφούμενη ΟΤΣ) δεν θα καλύπτουν συστηματικά το μεταβλητό κόστος των εν λόγω μονάδων (κόστος καυσίμου, κόστος εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, κόστος πρώτων υλών εκτός καυσίμου, κόστος εκκίνησης μονάδας, κόστος συντήρησης και λειτουργίας μονάδας, κ.λπ.), με απώτερη συνέπεια την αδυναμία τους να υποβάλουν προσφορές (ζεύγη τιμών και ποσοτήτων) στον ΗΕΠ και ως εκ τούτου τον εξοβελισμό από την αγορά των λοιπών ανταγωνιστικών (θερμικών) μονάδων. Υπενθυμίζεται σχετικά ότι οι προσφορές που υποβάλλονται από τις μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στον ΗΕΠ πρέπει τουλάχιστον να αντανακλούν το μεταβλητό κόστος αυτών.

161. Περαιτέρω, στην περίπτωση που η ΔΕΗ θελήσει να εξοβελίσει ανταγωνιστές της στην αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας (προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής) έχει κίνητρο να αυξήσει τεχνητά την ΟΤΣ. Με αυτό τον τρόπο οι λοιποί ανταγωνιστικοί προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας θα αντιμετωπίσουν ένα ιδιαίτερα υψηλό κόστος αγοράς με αποτέλεσμα είτε να συρρικνωθεί το περιθώριο κέρδους τους, είτε να καταγράψουν σημαντικές ζημίες και να οδηγηθούν εκτός αγοράς. Η διατήρηση μιας ΟΤΣ σε υψηλά επίπεδα επηρεάζει σημαντικά και τους δυνητικούς ανταγωνιστές της ΔΕΗ που επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής. Για να μπορέσει να επιτύχει μια τέτοια διατηρήσιμη πρακτική, η ΔΕΗ έχει κίνητρο να συντονιστεί με μια «ακριβή» μονάδα παραγωγής φυσικού αερίου, η οποία να λειτουργεί κυρίως στις αιχμές του συστήματος (εν προκειμένω η ΗΡΩΝ Ι), όπου και διαθέτει σημαντική οικονομική ισχύ καθώς ορίζει την ΟΤΣ. Η αύξηση της ΟΤΣ θα εξασφαλίσει εξάλλου την ένταξη στον ΗΕΠ και των δύο μονάδων του Ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ (ΗΡΩΝ Ι και ΙΙ). Πρέπει να σημειωθεί ότι η ΔΕΗ και η ΗΡΩΝ Ι είχαν συνάψει συμφωνία για τον έλεγχο της εκμετάλλευσης του θερμοηλεκτρικού σταθμού της τελευταίας στη Θήβα Βοιωτίας (στις 1.7.2007), η οποία αποτέλεσε αντικείμενο καταγγελίας ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού και της ΡΑΕ από την εταιρία Ελληνικά Πετρέλαια Α.Ε. για παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του ν. 703/77, όπως ίσχυαν[105].

[105] Η ΕΛΠΕ ΑΕ κατήγγειλε ότι η εν λόγω σύμβαση αποτελεί οριζόντια συμφωνία μεταξύ ανταγωνιστών ηλεκτροπαραγωγών με επίδραση στη διαμόρφωση της ΟΤΣ, λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός ότι και οι δύο εταιρίες κατείχαν από κοινού ποσοστό άνω του 95% στην αγορά της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Η εν λόγω σύμβαση μεταξύ ΔΕΗ και ΗΡΩΝ Ι λειτούργησε για περιορισμένο χρονικό διάστημα (περίπου 10 μήνες), καθώς ο Υπουργός Ανάπτυξης, μετά από την αρνητική γνωμοδότηση της ΡΑΕ, απέρριψε την εν λόγω αίτηση της ΗΡΩΝ Ι.

162. Η πιθανολόγηση ύπαρξης κινήτρου δεν αποδυναμώνεται εν προκειμένω από την έλλειψη συμμετρίας μεταξύ της ΔΕΗ και των αδελφών εταιριών, αν και η απουσία αυτή συμμετρίας στην υπό εξέταση αγορά αμβλύνει την ένταση των εδώ εξεταζόμενων μεταδοτικών επιδράσεων. Συγκεκριμένα, αν και τα μέρη θεωρούν ότι η ύπαρξη ασυμμετρίας μεταξύ της ΔΕΗ και των εταιριών του Ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ (κυρίως των ΗΡΩΝ Ι και ΗΡΩΝ ΙΙ) απομακρύνει αισθητά το ενδεχόμενο συντονισμού της επιχειρηματικής τους πολιτικής μέσω των προσφορών που υποβάλλουν καθημερινά στον ΗΕΠ, η εν λόγω ασυμμετρία δεν επαρκεί εν προκειμένω, κατά τα προεκτεθέντα, για να αποσείσει τους προβληματισμούς λόγω κυρίως της συνδρομής πληθώρας άλλων παραγόντων που κατατείνουν στην πιθανολόγηση ανάπτυξης μεταδοτικών αποτελεσμάτων[106], σε συνδυασμό με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εξεταζόμενης αγοράς.

163. Συνεπώς, ο συντονισμός της μίας μητρικής (ΔΕΗ) και των εταιριών που ανήκουν στον όμιλο ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ (ΗΡΩΝ Ι και ΗΡΩΝ ΙΙ) της δεύτερης μητρικής (ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή) μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα ιδίως τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας στο σύστημα.

164. Βάσει των ανωτέρω, και συγκεκριμένα του ρυθμιστικού πλαισίου, της έλλειψης ισχυρών ανταγωνιστικών πιέσεων, των εμποδίων εισόδου, της ομοιογένειας προϊόντος και των χαρακτηριστικών της ζήτησης, καθώς και των δεσμών μεταξύ των μερών, αξιολογείται ως πιθανός ο κίνδυνος συντονισμού των ως άνω αδελφών εταιριών του Ομίλου ΓΕΚ - ΤΕΡΝΑ με τη ΔΕΗ σχετικά με την τιμή την οποία προσφέρουν στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας ως ηλεκτροπαραγωγοί φυσικού αερίου και συνακόλουθα ο επηρεασμός της ΟΤΣ με απώτερη πιθανή συνέπεια τον εξοβελισμό είτε άλλων ανταγωνιστών – παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας είτε άλλων ανταγωνιστών της ΔΕΗ - προμηθευτών ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής.

165. Ειδικά για τους προεκτεθέντες δεσμούς μεταξύ των δύο επιχειρήσεων, σημειώνεται επιπροσθέτως ότι το γεγονός ότι η ΔΕΗ και η ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή συμμετέχουν από κοινού σε αρκετούς διαγωνισμούς στην αγορά διαχείρισης αστικών απορριμμάτων και υπάρχει πρόθεση η Waste Syclo να αντικαταστήσει τη ΔΕΗ και την ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή στους διαγωνισμούς εκείνους στους οποίους έχουν συμμετάσχει ως ένωση προσώπων, καταδεικνύει ότι οι εταιρίες αυτές μπορεί να ασκούν μειωμένη ανταγωνιστική πίεση η μία στην άλλη ακόμη και σε άλλες αγορές, όπως σε αυτή της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

166. Σε αντίθεση με τον ισχυρισμό των μερών ότι τόσο η ΔΕΗ όσο και ο όμιλος ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ δεν θα αποκομίσουν κανένα όφελος από το συντονισμό των προσφορών τους στον ΗΕΠ, πιθανολογείται ότι τυχόν συντονισμός μεταξύ των εταιριών (ΔΕΗ και Όμιλος ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ) θα ήταν επικερδής, καθώς η εν λόγω αγορά χαρακτηρίζεται από την απουσία ισχυρών πελατών (προμηθευτές) σε συνδυασμό με το μικρό αριθμό ανταγωνιστών με ισχνή δυνατότητα άσκησης ανταγωνιστικών πιέσεων και την υψηλή συγκέντρωση της αγοράς (δείκτης HHI ίσος με 6.099 το 2012)[107]. Πέραν της μειωμένης δυνατότητας άσκησης ανταγωνιστικών πιέσεων, στο ίδιο συμπέρασμα κατατείνουν και τα λοιπά χαρακτηριστικά της εν λόγω αγοράς, όπως οι φραγμοί εισόδου, η διαφάνεια στις τιμές, ο χαμηλός βαθμός εισαγωγικής διείσδυσης (13,5%), ο μικρός ρόλος της καινοτομίας

[106] Κίνητρο συντονισμού πρέπει να γίνει δεκτό ότι συντρέχει και στην ετέρα μητρική των μονάδων ΗΡΩΝ Ι και ΗΡΩΝ ΙΙ, GDF Suez, στο βαθμό που οι στρατηγικές συντονισμού (υιοθετούμενες ανάλογα με τις εκάστοτε διαμορφούμενες συνθήκες τόσο στην υπό εξέταση αγορά όσο και στην αγορά επόμενης οικονομικής βαθμίδας) συμβάλλουν στη βιωσιμότητα και πιθανώς στην κερδοφορία των εν λόγω μονάδων.

[107] Βλ. Αποφάσεις IV/JV.11 και COMP/M.3511.

και η συνεργασία των μητρικών εταιριών (ΔΕΗ μέσω της θυγατρικής της ΔΕΗ Ανανεώσιμες και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ΑΒΕΤΕ).

167. Επιπλέον τονίζεται ότι το συνδυασμένο μερίδιο της ΔΕΗ και των αδελφών εταιριών ΗΡΩΝ Ι και ΗΡΩΝ ΙΙ στην υπό εξέταση αγορά (ως προς την εκκαθαριζόμενη ποσότητα παραγωγής) διαμορφώνεται για τα έτη 2011 και 2012 σε υψηλά επίπεδα της τάξης του [80-90]% και [80-90]% αντίστοιχα. Με βάση το κοινό μερίδιο αγοράς του Ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ (ΗΡΩΝ Ι και ΗΡΩΝ ΙΙ) στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής πλέον των ΑΠΕ, οι εν λόγω εταιρίες βρέθηκαν τρίτες το 2011 σε κατάταξη μετά από τη ΔΕΗ (πρώτη σε κατάταξη) και την ELPEDISON POWER (δεύτερη) [οι λοιποί ανταγωνιστές πλην της ΔΕΗ έχουν συγκλίνοντα μερίδια αγοράς]. Συνεπώς, το πολύ υψηλό συνδυασμένο μερίδιο αγοράς της ΔΕΗ και των εταιριών του Ομίλου ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ (μητρική των εταιριών ΗΡΩΝ Ι και ΗΡΩΝ ΙΙ), συνηγορεί στην πιθανότητα ύπαρξης αισθητών μεταδοτικών αποτελεσμάτων.

168. Κατά συνέπεια, ο πιθανός συντονισμός δύναται να έχει αισθητά αποτελέσματα, ο δε αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της λειτουργίας της κοινής επιχείρησης και του συντονισμού συνίσταται στη δυνατότητα διάχυσης πληροφοριών μεταξύ των μητρικών κατά τα ανωτέρω. Ο κίνδυνος να ανταλλαχθούν εμπιστευτικές εμπορικές πληροφορίες μεταξύ των δύο μητρικών επιχειρήσεων με περαιτέρω διάχυση και στις ΗΡΩΝ Ι και ΗΡΩΝ ΙΙ είναι αξιόλογος. Οι μητρικές, πέρα από την πρόσβαση σε εμπιστευτικές και απόρρητες πληροφορίες σχετικά με την εμπορική πρακτική της κοινής (πρόσβαση πλήρως δικαιολογημένη λόγω της συμμετοχής τους σε αυτή), θα έχουν επίσης ένα πρόσφορο όχημα (το Διοικητικό Συμβούλιο της κοινής) το οποίο θα δίνει τη δυνατότητα να συντονίζουν τις πρακτικές τους διά της ανταλλαγής εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών και δη πληροφοριών που σχετίζονται αμέσως ή εμμέσως με την παραγωγή και την τιμολόγηση ηλεκτρικής ενέργειας.

169. Εν κατακλείδι, διαπιστώνεται ότι η από κοινού συμμετοχή των εταιριών ΔΕΗ και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας Waste Syclo (κοινή επιχείρηση), εγείρει αμφιβολίες ως προς το συμβατό της συναλλαγής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού ιδίως υπό το πρίσμα της πρόκλησης σημαντικών μεταδοτικών αποτελεσμάτων (spillover effects), καθώς καθιστά πιθανό η ΔΕΗ και ο Όμιλος ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ (μητρική εταιρία της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ΑΒΕΤΕ και των ΗΡΩΝ Ι και ΗΡΩΝ ΙΙ) να συντονίζουν την επιχειρηματική τους συμπεριφορά με αποτέλεσμα τον περιορισμό και τη νόθευση του ανταγωνισμού στην υπό εξέταση επηρεαζόμενη αγορά.

170. Το σχετικό ζήτημα δεν απαιτείται ωστόσο να εξετασθεί περαιτέρω αφού, σε κάθε περίπτωση, οι σχετικές αμφιβολίες της Υπηρεσίας αίρονται από τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν τα μέρη και οι οποίες εκτίθενται στη συνέχεια[108].

---

[108] Σημειώνεται ότι και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δεχθεί ως δέσμευση την εγκατάσταση μηχανισμού αποτροπής διάχυσης εμπιστευτικών πληροφοριών (firewall mechanism), ο οποίος εξασφάλιζε ότι θα αποφευχθεί η διάχυση πληροφοριών μεταξύ της κοινής επιχείρησης και των μητρικών, σχετικά με μελλοντικές ανταγωνιστικές συμπεριφορές τους στην αγορά.
Βλ. αποφάσεις Ευρ. Επιτροπής στις υποθέσεις COMP/M.3099-Areva/Urenco/ETC JV, σκ. 231 – 238. Επίσης, βλ. COMP/M.3817 – WEGENER/PCM/JV, σκ. 69 *in fin* και COMP/M.4760 – Amadeus/Sabre/JV, σκ. 25 και COMP/M.3101 – Accor/ Hilton/ Six Continents/ JV, σκ. 27. Ακόμη, COMP/M.4170 – LSG Lufthansa Service Holding / Gate Gourmet Switzerland, σκ. 53. Βλ. και ΕΑ 446/V/2009.

Αξιολόγηση κατά το άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011

171. Ο συντονισμός της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς της μητρικής (ΔΕΗ) με τις εταιρίες που ανήκουν στον Όμιλο ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ στον οποίο ανήκει και η ετέρα μητρική, εκτιμάται κατ' αρχήν ότι δεν πληροί αθροιστικά τα κριτήρια - προϋποθέσεις που ορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 1 του ν. 3959/2011, και τα οποία πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά ενώ και τα μέρη δεν προέβαλαν αντίστοιχο ισχυρισμό.
172. Με δεδομένο ότι οι συμμετέχουσες μητρικές αναλαμβάνουν δεσμεύσεις οι οποίες αίρουν τις αμφιβολίες ως προς το συμβατό της σκοπούμενης συγκέντρωσης με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανόθευτου ανταγωνισμού, δεν παρίσταται αναγκαία, ωστόσο, η περαιτέρω ανάπτυξη σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 3 ν. 3959/2011.

4.4 Η ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ

Οι θέσεις των μερών και των ανταγωνιστών

173. Σύμφωνα με τα μέρη, η οριζόντια επικάλυψη μεταξύ της ΔΕΗ και της ΤΕΡΝΑ στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας στην ελληνική επικράτεια δεν είναι ικανή να δημιουργήσει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού ή να επηρεάσει τη δομή της αγοράς, δεδομένου ότι η προσαύξηση του μεριδίου αγοράς μεταξύ της ΔΕΗ ([90-100]%) και της ΤΕΡΝΑ ([0-5]%) είναι ήσσονος σημασίας.
174. Κατά την άποψη ενός ανταγωνιστή σημαντικό εμπόδιο εισόδου και δραστηριοποίησης στην ελληνική αγορά προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί η υπερδεσπόζουσα θέση της ΔΕΗ στην αγορά προμήθειας. Έτερος ανταγωνιστής αναφέρει ότι η γνωστοποιούμενη συγκέντρωση δε δημιουργεί σημαντική αλλαγή στην ανταγωνιστική θέση των μερών αλλά η γενικότερη σύμπραξη των παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας (ΔΕΗ και ιδιωτών) μπορεί μεσοπρόθεσμα να δημιουργήσει αρνητικές επιπτώσεις στρεβλώνοντας τον ανταγωνισμό στη χονδρεμπορική και στη λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Η εκτίμηση της Επιτροπής

175. Στην αγορά για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο λιανικής δραστηριοποιούνται και οι δύο μητρικές εταιρίες. Η ΔΕΗ έχει σχεδόν μονοπωλιακή θέση με μερίδιο αγοράς ίσο με [90-100]% (2012), ενώ ο όμιλος ΓΕΚ – ΤΕΡΝΑ μέσω της εταιρίας ΗΡΩΝ ΘΕΡΜΟΗΛΕΚΤΡΙΚΗ (ΗΡΩΝ Ι) απορροφά μόλις το [0-5]% της εν λόγω αγοράς (2012). Ωστόσο, η εταιρία Waste Syclo δεν δραστηριοποιείται στην εν λόγω σχετική αγορά, και υπ' αυτό το πρίσμα, η συγκέντρωση δεν θα επιφέρει επίπτωση στα ήδη πολύ υψηλά μερίδια της ΔΕΗ. Επομένως, δεν πρόκειται να ενισχυθεί η δεσπόζουσα θέση της ΔΕΗ στην εν λόγω σχετική αγορά ως απόρροια της συγκέντρωσης / της συμμετοχής της στην κοινή επιχείρηση. Ως εκ τούτου, δεν τίθενται ζητήματα οριζόντιων επιπτώσεων συντονισμένης ή μη συντονισμένης συμπεριφοράς.
176. Ως προς την πιθανότητα εμφάνισης οριζόντιων μεταδοτικών αποτελεσμάτων μέσω πιθανού συντονισμού των δύο μητρικών (ΔΕΗ και όμιλος ΓΕΚ-ΤΕΡΝΑ), εκτιμάται καταρχήν ότι, λόγω της απόλυτης ασυμμετρίας των μεριδίων αγοράς ([90-100% και [0-5]% αντίστοιχα) και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της εν λόγω σχετικής αγοράς (στην

οποία επιπλέον η ΔΕΗ είναι προμηθεύτρια τελευταίου καταφυγίου), η υπό κρίση συγκέντρωση δεν παρέχει κατά τρόπο αιτιωδώς συναφή τη δυνατότητα στις υπό εξέταση μητρικές επιχειρήσεις να εξαλείψουν το μεταξύ τους ανταγωνισμό, παρότι και η ΗΡΩΝ ΙΙ έχει σχετική άδεια την οποία δεν έχει μέχρι τούδε χρησιμοποιήσει. Ως εκ τούτου, δεν στοιχειοθετείται επαρκώς η δυνατότητα συντονισμού των μητρικών σε οριζόντιο επίπεδο στην εν λόγω σχετική αγορά.

5. ΠΡΟΤΑΘΕΙΣΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥΣ

177. Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 8 του ν. 3959/2011, «*Η Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να εγκρίνει συγκέντρωση (...) υπό όρους και προϋποθέσεις που η ίδια επιβάλλει, προκειμένου να εξασφαλίζεται η συμμόρφωση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων με τις δεσμεύσεις που αυτές έχουν αναλάβει έναντι της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ούτως ώστε να καταστεί η συγκέντρωση συμβατή με την παράγραφο 1 του άρθρου 7* […]».

178. Ενόψει των προεκτεθέντων προβληματισμών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που είχαν ήδη εκφραστεί και στην Έκθεση του Εισηγητή στην παρούσα υπόθεση, τα μέρη πρότειναν εγκύρως και εμπροθέσμως την ανάληψη σχετικών δεσμεύσεων, τόσο με τα Υπομνήματά τους (βλ. τα υπ’ αρ. πρωτ. 7698/03.10.2013, 8203/21.10.2013 και 323/24.10.2013 έγγραφα) όσο και κατά την ακροαματική διαδικασία. Ειδικότερα, με την επικαιροποιημένη πρόταση ανάληψης δεσμεύσεων άρθρου 8 παρ. 4 και 8 ν. 3959/2011 τα μέρη πρότειναν:

1) Η κοινή εταιρία Waste Syclo καθώς και οι εταιρίες ΔΕΗ και ΤΕΡΝΑ, να δεσμευθούν να τηρούν εχεμύθεια, να απόσχουν από την κοινοποίηση και να αποτρέψουν την ανταλλαγή εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών μεταξύ τους ή μεταξύ ορισμένων εξ αυτών. Επίσης, να εφαρμόσουν, εντός τριάντα ημερών, μηχανισμό διασφάλισης της αποτροπής ανταλλαγής εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών μεταξύ της ΔΕΗ και της ΤΕΡΝΑ και μεταξύ αυτών και της Waste Syclo και να ενημερώσουν σχετικά την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Ειδικότερα: Α) Τα γνωστοποιούντα μέρη δεσμεύονται ότι η συμμετοχή οποιουδήποτε φυσικού προσώπου με οποιαδήποτε μορφή απασχόλησης στο τμήμα της επιχείρησης που είναι επιφορτισμένο με τη διεκπεραίωση της συμμετοχής της εταιρίας στην αγορά Ημερήσιου Ενεργειακού Προγραμματισμού και τη λήψη σχετικών αποφάσεων στο πλαίσιο αυτού θα συνιστά απόλυτο ασυμβίβαστο για τη συμμετοχή του στο Διοικητικό Συμβούλιο της Waste Syclo. Ασυμβίβαστο επίσης θα ισχύει για την απόσπαση οποιουδήποτε στελέχους που απασχολείται οργανικά στο πλαίσιο συμμετοχής στην αγορά Ημερήσιου Ενεργειακού Προγραμματισμού από τη ΔΕΗ ή την ΤΕΡΝΑ στη Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων Α.Ε. Β) Τα μέλη του Δ.Σ. και οι εργαζόμενοι της κοινής εταιρίας Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων Α.Ε., δεσμεύονται να υπογράψουν σύμφωνο εμπιστευτικότητας σύμφωνα με το οποίο όσες Εμπιστευτικές Πληροφορίες λαμβάνονται κατά τη διάρκεια της άσκησης των καθηκόντων τους δεν θα γνωστοποιούνται εκτός της Waste Syclo, τόσο κατά τη διάρκεια όσο και για δύο (2) έτη μετά την με οποιονδήποτε τρόπο απώλειας της ιδιότητας / λήξης της εργασιακής τους σχέσης σε αυτήν.

2) Η κοινή εταιρία Waste Syclo δεν θα δραστηριοποιηθεί στην παραγωγή και την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής από πηγή άλλη, πλην της προερχόμενης από διαχείριση αποβλήτων.

3) Η πρόσβαση της κοινής επιχείρησης στις εγκαταστάσεις και υποδομές της ΔΕΗ ή των θυγατρικών / συνδεδεμένων με αυτήν επιχειρήσεων πρέπει να λαμβάνει χώρα υπό εύλογους και μη εισάγοντες διακρίσεις εμπορικούς – συναλλακτικούς όρους.

4) Η Waste Syclo θα διαθέτει και θα στηρίζει τις λειτουργίες της σε αυτόνομα συστήματα.

Τα γνωστοποιούντα μέρη θα ενημερώνουν προσηκόντως περί της λήψεως / υλοποίησης των δεσμεύσεων αυτών την Επιτροπή Ανταγωνισμού.

179. Συνεπώς, τα μέρη πρότειναν εγκύρως και εμπροθέσμως την ανάληψη δεσμεύσεων, οι οποίες, όπως συμπληρώθηκαν και ενισχύθηκαν προκειμένου να εξαλειφθούν ολοσχερώς τα προβλήματα ανταγωνισμού, να είναι πλήρεις και αποτελεσματικές από κάθε άποψη και να καθίσταται δυνατή η αποτελεσματική υλοποίησή τους μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, παρίστανται, κατά την κρίση της Επιτροπής, αναλογικές και κατάλληλες να εξαλείψουν τις εδώ εκτιθέμενες σοβαρές αμφιβολίες που προκαλεί η σκοπούμενη συναλλαγή ως προς το συμβατό της συγκέντρωσης με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις προεκτεθείσες επί μέρους αγορές.

180. Σε κάθε περίπτωση η Ε.Α. παρακολουθεί τις εξελίξεις και πρακτικές των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις ανωτέρω επιμέρους αγορές που αφορά η υπό εξέταση συναλλαγή και τις αξιολογεί υπό το φως των εφαρμοστέων διατάξεων του Εθνικού και Ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού.

181. Σημειώνεται επιπλέον ότι σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 7 ν. 3959/2011 «*Οι αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 6 καλύπτουν και τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα με την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και είναι απαραίτητοι γι' αυτή*». Συνεπώς, οι τυχόν δευτερεύοντες (παρεπόμενοι) περιορισμοί που συνδέονται άμεσα με την εκάστοτε συγκέντρωση και είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίησή της καλύπτονται αυτομάτως από την εγκριτική της συγκέντρωσης απόφαση. Συνιστά, εντούτοις, καθήκον των συμμετεχουσών επιχειρήσεων να αξιολογούν κατά πόσον οι συμφωνίες τους μπορούν να θεωρηθούν ως παρεπόμενες μιας πράξης συγκέντρωσης. Οι περιορισμοί που δεν μπορούν να θεωρηθούν ως άμεσα συνδεόμενοι και απαραίτητοι για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 και 2 του ν. 3959/2011 και 101 και 102 ΣΛΕΕ[109].

Συμπέρασμα

182. Η Επιτροπή, με βάση την ανωτέρω ανάλυση και αξιολόγηση της υπό κρίση συγκέντρωσης και αφού έλαβε υπόψη, κατά τα προεκτεθέντα, την Έκθεση του Εισηγητή, τις απόψεις που διατύπωσαν τα ενδιαφερόμενα μέρη προφορικώς κατά τη συζήτηση της υπόθεσης και εγγράφως με τα υπομνήματα τα οποία υπέβαλαν, την ένορκη κατάθεση της μάρτυρος, τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, το ισχύον νομικό πλαίσιο και τις βελτιωμένες προτάσεις των επιχειρήσεων που υπεβλήθησαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προς άρση και των αμφιβολιών της και επί ζητημάτων που ανεδείχθησαν κατά την ως άνω συζήτηση, κρίνει ότι τα προτεινόμενα μέτρα είναι κατάλληλα να επιλύσουν τα

[109] Βλ. σχετικά σκέψη 21 Κανονισμού του Συμβουλίου 139/2004 της 20.01.2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων («Κοινοτικός κανονισμός συγκεντρώσεων»), ΕΕ L 024 της 29.01.2004, σελ. 1 – 22, καθώς και Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα με τις συγκεντρώσεις και είναι απαραίτητοι για την πραγματοποίηση τους, παρ. 2 επ.

ενδεχόμενα προβλήματα ανταγωνισμού που επισημάνθηκαν σε επιμέρους σχετικές αγορές κατά την αξιολόγηση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης. Συνεπώς, η εξεταζόμενη συγκέντρωση μπορεί να εγκριθεί, κατά το άρθρο 8 παρ. 6 και 8 του ν. 3959/2011, υπό τους αντίστοιχους όρους και προϋποθέσεις.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε Ολομέλεια, **ομόφωνα εγκρίνει**, κατ' άρθρο 8 παρ. 6 και παρ. 8 του ν. 3959/2011, τη γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση που αφορά στη μεταβολή στην ποιότητα του ασκούμενου κοινού ελέγχου επί της επιχείρησης «Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων ΑΕ» από τις εταιρίες «ΔΕΗ ΑΕ» και «ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ΑΒΕΤΕ», **υπό τους κάτωθι όρους και προϋποθέσεις**, στη βάση των δεσμεύσεων τις οποίες ανέλαβαν, σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 4 και παρ. 8 του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, οι εταιρίες «ΔΕΗ ΑΕ» και «ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ΑΒΕΤΕ» με το υπ' αριθμ. πρωτ. 323/24.10.2013 έγγραφό τους προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού, ως ακολούθως:

1) Η κοινή εταιρία Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων Α.Ε., καθώς και οι εταιρίες ΔΕΗ Α.Ε. και ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ΑΒΕΤΕ, δεσμεύονται να τηρούν εχεμύθεια, να απόσχουν από την κοινοποίηση και να αποτρέψουν την ανταλλαγή εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών μεταξύ τους ή μεταξύ ορισμένων εξ αυτών. Επίσης, υποχρεούνται εντός τριάντα ημερών από την κοινοποίηση της παρούσης, να εφαρμόσουν μηχανισμό διασφάλισης της αποτροπής ανταλλαγής εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών μεταξύ της ΔΕΗ Α.Ε. και της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή ΑΒΕΤΕ και μεταξύ αυτών και της Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων Α.Ε. και να ενημερώσουν σχετικά την Επιτροπή Ανταγωνισμού.

** Ως Εμπιστευτικές Πληροφορίες ορίζονται ιδίως όλες οι πληροφορίες που σχετίζονται με την παραγωγή και την τιμολόγηση ηλεκτρικής ενέργειας ενώ η απαγόρευση διάχυσης καταλαμβάνει και πληροφορίες εν γένει σχετικά με την παραγωγική δραστηριότητα, την παραγωγική διαδικασία, τρέχοντα ή μελλοντικά δεδομένα / πληροφορίες για κόστη (π.χ. παραγωγής / διαδικασιών), τιμές, κερδοφορία, πελάτες, στρατηγικές πωλήσεων, εμπορικές διαπραγματεύσεις με πελάτες μεταξύ των μητρικών επιχειρήσεων.*

Ειδικότερα:

Α) Τα γνωστοποιούντα μέρη δεσμεύονται ότι η συμμετοχή οποιουδήποτε φυσικού προσώπου με οποιαδήποτε μορφή απασχόλησης (σύμβαση εργασίας, σύμβαση έργου κ.λπ.) στο τμήμα της επιχείρησης που είναι επιφορτισμένο με τη διεκπεραίωση της συμμετοχής της εταιρίας στην αγορά Ημερήσιου Ενεργειακού Προγραμματισμού και τη λήψη σχετικών αποφάσεων στο πλαίσιο αυτού θα συνιστά απόλυτο ασυμβίβαστο για τη συμμετοχή του στο Διοικητικό Συμβούλιο της Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων Α.Ε. Ασυμβίβαστο, επίσης, θα ισχύει για την απόσπαση οποιουδήποτε στελέχους που απασχολείται οργανικά στο πλαίσιο συμμετοχής στην αγορά Ημερήσιου

Ενεργειακού Προγραμματισμού από τη ΔΕΗ ή την ΤΕΡΝΑ στη Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων Α.Ε.

Β) Τα μέλη του Δ.Σ. και οι εργαζόμενοι της κοινής εταιρίας Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων Α.Ε. δεσμεύονται να υπογράψουν σύμφωνο εμπιστευτικότητας σύμφωνα με το οποίο όσες Εμπιστευτικές Πληροφορίες λαμβάνονται κατά τη διάρκεια της άσκησης των καθηκόντων τους δεν θα γνωστοποιούνται εκτός της Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων ΑΕ, τόσο κατά τη διάρκεια όσο και για δύο (2) έτη μετά την με οποιονδήποτε τρόπο απώλειας της ιδιότητας / λήξης της εργασιακής τους σχέσης σε αυτήν.

2) Η κοινή εταιρία Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων Α.Ε., δεν θα δραστηριοποιηθεί στην παραγωγή και την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής από πηγή άλλη, πλην της προερχόμενης από διαχείριση αποβλήτων.

3) Η πρόσβαση της κοινής επιχείρησης στις εγκαταστάσεις και υποδομές της ΔΕΗ Α.Ε. ή των θυγατρικών / συνδεδεμένων με αυτήν επιχειρήσεων, πρέπει να λαμβάνει χώρα υπό εύλογους και μη εισάγοντες διακρίσεις εμπορικούς – συναλλακτικούς όρους (ισότιμη και μη προνομιακή πρόσβαση).

4) Η Waste Syclo Υπηρεσίες Διαχείρισης Αποβλήτων Α.Ε. θα διαθέτει και θα στηρίζει τις λειτουργίες της σε αυτόνομα συστήματα (ιδίως αυτόνομο μηχανογραφικό σύστημα).

Τα γνωστοποιούντα μέρη θα ενημερώνουν προσηκόντως περί της λήψεως / υλοποίησης των δεσμεύσεων αυτών την Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τους παραπάνω όρους ή προϋποθέσεις, η Επιτροπή Ανταγωνισμού απειλεί πρόστιμο μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων που ανέλαβαν τις δεσμεύσεις, σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 8 του ν. 3959/2011.

Η απόφαση εκδόθηκε την **24η Οκτωβρίου 2013.**

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93Α΄/20.4.2011).

Ο Πρόεδρος

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΥΡΙΤΣΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Σε έντυπη μορφή:

- Για τα Φ.Ε.Κ. από 1 έως 16 σελίδες σε 1 € προσαυξανόμενη κατά 0,20 € για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα Φ.Ε.Κ. σε 0,15 € ανά σελίδα.

Σε μορφή DVD/CD:

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α΄	150 €	40 €	15 €
Β΄	300 €	80 €	30 €
Γ΄	50 €	-	-
Υ.Ο.Δ.Δ.	50 €	-	-
Δ΄	110 €	30 €	-

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α.Α.Π.	110 €	30 €	-
Ε.Β.Ι.	100 €	-	-
Α.Ε.Δ.	5 €	-	-
Δ.Δ.Σ.	200 €	-	20 €
Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	-	-	100 €

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ. σε μορφή cd-rom από εκείνα που διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μέχρι 100 σελίδες, σε 5 € προσαυξανόμενη κατά 1 € ανά 50 σελίδες.

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α΄	225 €
Β΄	320 €
Γ΄	65 €
Υ.Ο.Δ.Δ.	65 €

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Δ΄	160 €
Α.Α.Π.	160 €
Ε.Β.Ι.	65 €
Α.Ε.Δ.	10 €

Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	2.250 €
Δ.Δ.Σ.	225 €
Α.Σ.Ε.Π.	70 €
Ο.Π.Κ.	-

- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές ταχυδρομικά, με την επιβάρυνση των 70 €, ποσό το οποίο αφορά τα ταχυδρομικά έξοδα.

- Η καταβολή γίνεται σε όλες τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Το πρωτότυπο διπλότυπο (έγγραφο αριθμ. πρωτ. 9067/28.2.2005 2η Υπηρεσία Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου) με φροντίδα των ενδιαφερομένων, πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στο Εθνικό Τυπογραφείο (Καποδιστρίου 34, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα).
- Σημειώνεται ότι φωτοαντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές Επιταγές για την εξόφληση της συνδρομής, δεν γίνονται δεκτά και θα επιστρέφονται.
- Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίου Τύπου Αθηνών και Επαρχίας, οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, η Ε.Σ.Η.Ε.Α, τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά όργανα και οι τριτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις δικαιούνται έκπτωσης πενήντα τοις εκατό (50%) επί της ετήσιας συνδρομής.
- Το ποσό υπέρ ΤΑ.Π.Ε.Τ. (5% επί του ποσού συνδρομής), καταβάλλεται ολόκληρο (Κ.Α.Ε. 3512) και υπολογίζεται πριν την έκπτωση.
- Στην Ταχυδρομική συνδρομή του τεύχους Α.Σ.Ε.Π. δεν γίνεται έκπτωση.

Πληροφορίες για δημοσιεύματα που καταχωρίζονται στα Φ.Ε.Κ. στο τηλ.: 210 5279000.
Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.: τηλ.: 210 8220885.

Τα φύλλα όλων των τευχών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως διατίθενται δωρεάν σε ηλεκτρονική μορφή από την ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr)

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: http://www.et.gr - e-mail: webmaster.et@et.gr

ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΠΟ 08:00 ΜΕΧΡΙ 13:30

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004